

T.C.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İLİŞKİSEL BELİRSİZLİĞİN İLİŞKİ İSTİKRARI ÜZERİNDEKİ DİYADİK
ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

ÖMER KAMALAK

GAZİANTEP-2021

T.C.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İLİŞKİSEL BELİRSİZLİĞİN İLİŞKİ İSTİKRARI ÜZERİNDEKİ DİYADİK
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

ÖMER KAMALAK

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğ. Üyesi Nazlı Büşra AKÇABOZAN-KAYABOL

GAZİANTEP-2021

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**İlişkisel Belirsizliğin İlişki İstikrarı Üzerindeki Diyadik Etkisinin İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın tarafımda, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu beyan ederim.

13/01/2021

ÖMER KAMALAK

ÖZET

Bu çalışmanın ilk amacı romantik ilişkisi bulunan bireylerin ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesidir. İkinci amacı ise romantik çiftlerde ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarının belirleyicisi olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı değişkenlerini açıklamadaki rolünün Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model çerçevesinde incelenmesidir.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için iki farklı araştırma grubu oluşturulmuştur. Birinci amacı gerçekleştirmek için oluşturulan 335 kişilik romantik ilişki içerisinde olan partner grubundan 90 çift ($n = 180$ birey) ikinci araştırma grubu için seçilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları Kişisel Bilgi Formu, İlişkisel Belirsizlik Ölçeği ve İlişki İstikrarı Ölçekleridir.

Araştırma sonuçlarına göre bireyleri yaşadığı romantik ilişkide en çok belirsizliğe düşüren alanlar; uzak mesafeli ilişki yaşama, iletişim sorunları ve kariyer hedefleri alanlarıdır. Bununla birlikte, romantik ilişkisi olan çiftlerin ilişkisel belirsizliği ile ilişki doyumları, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarları arasında aktör-partner etkileri bulunmuştur. Elde edilen bulgular ilgili alanyazın ışığında ve Belirsizliği Azaltma Teorisi bağlamında tartışılmış ve gelecekteki çalışmalar ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: İlişkisel belirsizlik, ilişki istikrarı, ilişki doyumu, yatırım miktarı, alternatiflerin kalitesi

ABSTRACT

The first aim of this study is to examine the relational uncertainty areas of individuals in romantic relationships. The second aim is to examine the role of perceived relational uncertainty in explaining the determinants of relationship commitment: relationship satisfaction, the quality of alternatives, and the investment size in a dyadic context. For this purpose, the Actor Partner Interdependence Model was conducted to reveal the effects of perceived relational uncertainty on both individuals' relationship commitment variables (actor effect) and their partners' relationship commitment variables (partner effect).

Two different research groups were formed to achieve the aims of the study. The first research group consists of 335 individuals who were currently in a romantic relationship. Ninety couples ($n = 180$ individuals) who participated to the first study group as a couple were picked from the first study group. The data collection tools used in this study were Demographic Information Form, the Relational Uncertainty Scale, and the Relationship Stability Scale. The data were analyzed via SPSS 26.0 and AMOS 26.0.

According to the results of the study, having long-distance relationships, communication issues, and career goals were reported as the most common areas of relational uncertainty. Additionally, perceived level of relational uncertainty was found to have a significant and positive influence on relationship satisfaction and investment size both for women and men (actor effect). However, this result was found to be non-significant for partner effects. Individuals' perceived level of relational uncertainty, for women and men, was found to have a significant and positive influence on both individuals' (actor effect) and their partners' (partner effect) evaluations for quality of alternatives. The results of the study were discussed in the context of the relevant literature and Relational Uncertainty Theory. Implications for theory, research, and practice and recommendations for future studies were presented.

Keywords: Relational uncertainty, relationship stability, relationship satisfaction, the quality of alternatives, the investment size.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	i
-------------------	----------

ABSTRACT	ii
-----------------------	-----------

İÇİNDEKİLER	iii
--------------------------	------------

TABLolar LİSTESİ	vi
-------------------------------	-----------

ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
-------------------------------	------------

KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ	viii
--	-------------

BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Varsayımları	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.6. Tanımlar	8
İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Genç Yetişkinlik ve Romantik İlişkiler	10
2.2. Belirsizlik	14
2.3. İlişkisel Belirsizlik.....	17
2.3.1. İlişkisel Belirsizlik Alanları.....	19
2.4. İlişki İstikrarı	20
2.5. Yatırım Modeli	21
2.5.1. İlişki Doyumu.....	22

2.5.2. Alternatiflerin Kalitesi.....	23
2.5.3. Yatırım Miktarı.....	23
2.5.4. Bağlılık	24
2.6. İlişkisel Belirsizlik ve İlişki İstikrarı	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Araştırma Grubu.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	31
3.3.2. İlişkisel Belirsizlik Ölçeği (İBÖ)	31
3.3.3. İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ)	32
3.4. İşlem	33
3.5. Verilerin Analizi.....	33
3.6. Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model (APKBM)	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR.....	36
4.1. Betimsel Bulgular.....	36
4.1.1. İlişkisel Belirsizlik Alanlarına İlişkin Betimsel Bulgular	36
4.2. Aktör-Partner Modellerine İlişkin Bulgular	42
4.2.1. İlişkisel Belirsizliğin İlişki Doyumunu Açıklamada Aktör- Partner Etkileri.....	42
4.2.2. İlişkisel Belirsizliğin Alternatiflerin Kalitesini Açıklamada Aktör-Partner	43
Etkileri	43
4.2.3. İlişkisel Belirsizliğin Yatırım Miktarını Açıklamada Aktör-Partner Etkileri	45
BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA VE YORUM.....	46
5.1. İlişkisel Belirsizlik Alanlarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	46
5.2. İlişkisel Belirsizliğin İlişki Doyumunu Açıklamada Aktör-Partner Etkileri.....	50
5.3. İlişkisel Belirsizliğin Alternatiflerin Kalitesini Açıklamada Aktör-Partner Etkileri.....	50

5.4. İlişkisel Belirsizliğin Yatırım Miktarını Açıklamada Aktör-Partner Etkileri	52
ALTINCI BÖLÜM	54
SONUÇ VE ÖNERİLER	54
6.1. Sonuçlar.....	54
6.2. Öneriler.....	55
6.2.1. Araştırmacılara Öneriler	55
6.2.2. Uygulayıcılara Öneriler	57
KAYNAKÇA	59
EKLER	80
Ek 1. Etik Kurul İzin Formu.....	80
Ek 2. Kişisel Bilgi Formu.....	80
Ek 3. İlişkisel Belirsizliği Ölçeği	81
Ek 4. İlişki İstikrarı Ölçeği	83

TABLolar LİSTESİ

	Sayfo No.
Tablo 1: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri ($n = 335$)	28
Tablo 2: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İllere Göre Dağılımı ($n = 335$)	28
Tablo 3: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Yaş ve İlişki Ortalamaları	29
Tablo 4: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İlişkisel Özellikleri	29
Tablo 5: İkinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri ($n = 90$ çift)	30
Tablo 6: İkinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İlişkisel Özellikleri	31
Tablo 7: İlişkisel Belirsizlik ve İlişki İstikrarı Alt Boyutları Hesaplanan Değerler ($n = 180$)	34
Tablo 8: İlişkisel Belirsizlik Alanları	37
Tablo 9: Alt Boyutlara İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Puanları ($n = 90$ çift)	38
Tablo 10: Kadın ve erkeklerin ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki	

ilişkiler	39
-----------------	----

Tablo 11: İlişkisel Belirsizlik, İlişki Doyumu, Alternatiflerin Kalitesi ve Yatırım Miktarı

MANOVA Sonuçları	42
------------------------	----

Tablo 12: İlişkisel Belirsizlik ile İlişki Doyumu Arasında Hesaplanan Etkiler	43
--	----

Tablo 13: İlişkisel Belirsizlik ile Alternatiflerin Kalitesi Arasında Hesaplanan Etkiler	44
---	----

Tablo 14: İlişkisel Belirsizlik ile Yatırım Miktarı Arasında Hesaplanan Etkiler	46
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1: Belirsizlik süreci	15
--	----

Şekil 2: Belirsizlik kaynakları	16
--	----

Şekil 3: Yatırım modelinde bağlılık ve ilişki istikrarı	22
--	----

Şekil 4: Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model	36
--	----

Şekil 5: İlişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu aktör-partner etkileri	43
--	----

Şekil 6: İlişkisel belirsizlik ile alternatiflerin kalitesi aktör-partner etkileri	44
---	----

Şekil 7: İlişkisel belirsizlik ile yatırım miktarı aktör-partner etkileri	45
--	----

KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ

APKBM : Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

BAT : Belirsizliği Azaltma Teorisi

Ss : Standart Sapma

İBÖ : İlişkisel Belirsizlik Ölçeği

BTÖ : Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği

İİÖ : İlişki İstikrarı Ölçeği

KİB : Kadın İlişkisel Belirsizlik

KİD : Kadın İlişki Doyumu

KAK	:	Kadın Alternatiflerin Kalitesi
KYM	:	Kadın Yatırım Miktarı
EİB	:	Erkek İlişkisel Belirsizlik
EİD	:	Erkek İlişki Doyumu
EAK	:	Erkek Alternatiflerin Kalitesi
EYM	:	Erkek Yatırım Miktarı
$\bar{X}$	:	Ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Genç yetişkinlik dönemi 18-30 yaşları arasında bireyin çevresinde ve rollerinde birçok değişikliğin meydana geldiği keşif ve değişimlerin ön planda olduğu bir diğer anlamıyla belirsizliklerin yaşandığı yıllardır. Bu yıllar aileden ayrılmayla birlikte özerkliğin kazanılması, mesleki hayat için gerekli eğitimin alınması, kariyer planlaması, iş hayatına atılım ve romantik ilişkilerde yakınlığın sağlanması gibi çoklu görevleri içeren bir dönemdir. Erikson (1968) bu dönemi *yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemi* olarak adlandırmakta ve genç yetişkinlik döneminde romantik ilişkiler kurmanın önemini vurgulamaktadır. Bireyler bu dönemde kısa süreli ve daha az samimi ilişkilerden, daha samimi ve istikrarlı romantik ilişkilere doğru bir değişim yaşamaktadır (Giordano, Manning, Longmore ve Flanigan, 2012; Shulman ve Connolly, 2013). Eğer kişiler bu dönemde romantik ilişkide yakınlık kurmayı başaramazsa ilişki kurmaktan kaçınabilmekte ve yalnız kalabilmektedirler (Erikson, 1968). Bowen (1978) Aile Sistemleri teorisinde, özerkliğe adım atılan genç yetişkinlik döneminde yakın ilişkilerde bulunma yeteneklerinin tanımlanması sebebiyle *benliğin farklılaşması* kavramına dikkat çekmektedir. Benliğin farklılaşması, bireylerin stres veya çatışma altında bile duygusal tepkisellikten ziyade entelektüel düşünebilmesi (Kerr, 2000), bu sayede kaygıya karşı daha az tepkisel olması, yaptığı davranışları ve verdiği kararları daha iyi ilke ve inançlarla açıklama gibi kazanımlar sağlamasıdır (Bowen, 1978; Papero, 2000). Benliğin farklılaşması romantik ilişki kurma ve sürdürmede, ilişkide yakınlığın ve istikrarın sağlanmasında kritik öneme sahiptir (Wenth, 2020).

Arnett (2000) bu dönemi ele aldığında özellikle son yıllarda eğitime ayrılan sürenin artması ile birlikte artan evlilik yaşına dikkat çekmiş ve kadınların iş hayatında eskiye göre daha etkin olması gibi sebeplerle de genç yetişkinlik kavramının yanı sıra 18-25 yaş arasını kapsayan dönemi *beliren yetişkinlik* adıyla ele almıştır. Aynı zamanda genç yetişkinlikte yaşanan bu değişimin romantik ilişkileri başlatma ve sürdürme konusunda yarattığı değişimlere de dikkat çekmiştir. Arnett'e (2004) göre bu dönem, kimliğin keşfedilmesi, olasılıklar hakkında iyimserlik duyguları, istikrarsızlık, kendine odaklanma ve arada hissetme gibi özelliklerin baskın olarak hissedildiği dönemdir. Bu dönem kişinin kendine odaklandığı dolayısıyla ilişkilerin kişinin kendisine nasıl yarar sağladığına daha fazla odaklandığı yıllar olarak kabul edilmektedir (Clark ve Beck, 2010). Sonuç olarak genç yetişkinlik dönemi; kişisel hedeflere ulaşma, özerkliği sağlama ve romantik ilişkilere katılım sağlama ve istikrarı yakalama gibi çoklu görevlerin

başarıldığı bir dönem olarak ifade edilmektedir (Norona, Olmstead ve Welsh, 2017; Shulman ve Connolly, 2013; Shulman, Scharf, Livne ve Barr, 2013).

Bir kişinin yaşamı zamanla gelişen ve değişen birçok bileşeni içermektedir. Genç yetişkinlik döneminde birey için iş (mesleki yaşam ya da meslek edinmek için alınan eğitim) ve aşk (aile kurmak, evlilik ya da istikrarlı romantik ilişki) iki temel yapı olarak ön plana çıkmaktadır (Shulman ve Nurmi, 2010). Bireyin bu dönemde sahip olduğu mesleği (ya da eğitim yoluyla sahip olacağı mesleği), kişinin maddi gelirini, sosyal statüsünü ve prestijini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu yüzden mesleki idealler, kişinin geleceğe yönelik isteklerinin tanımlandığı ve takip edildiği bir alandır (Shulman ve ark., 2013). Kişinin kurduğu romantik ilişkiler ise; yakınlığın başarılması ve romantik ilişki içinde kazanılan rol ve sorumlulukların deneyimlenmesini içermektedir. Aynı zamanda bu dönemde birey gelecekte kuracağı aile ve evlilik için alacağı rollerdeki (bir eş olmak, ebeveyn olmak gibi) kendisiyle ilgili istek ve tutumlarını değerlendirmektedir. Mesleki kazanımlar ve kurulan romantik ilişkiler birbiriyle oldukça bağlantılı olabilmektedir. Levinson' a göre (1978) bir romantik ilişkiye girmek ve kendini adanmak sadece aşk, romantizm ve cinsellikle ilgili değildir. Birey kurduğu romantik ilişkiyle; kendi yaşam planını şekillendirmekte, sadece kendi hayali peşinde koşmakla kalmayıp partnerinin yaşam planına da bağlanmakta ve yetişkin dünyasına adım atmaktadır (Levinson, 1978). Bu yüzden bir ilişkinin uzun vadede sürdürülebilmesi; bireyin kişisel hedef ve görevleri ile partnerinin kişisel hedef ve görevleri arasındaki uyuma ve bunların bütünleştirilmesine bağlıdır (Shulman ve ark., 2013).

Genç yetişkinlik döneminde bireyler kişisel hedefleri ile romantik ilişkileri arasında sıkışıp kalabilmekte ve bu yüzden belirsizliğe düşebilmektedir. Bireyin ilişkisinde yaşadığı belirsizlik somut (Knobloch, 2008) ve soyut (Knobloch ve Solomon, 1999) olabilmektedir. Partnerler yaşadığı ilişkilerde, iletişim sorunları, maddi sorunlar, cinsellik gibi somut alanlarda sorunlar yaşayabilmekte ve bu belirsizlik durumu partnerlerin yaşadığı ilişkide şüpheye düşmesine ve ilişkiden algıladığı güvenin azalmasına sebep olabilmektedir (Knobloch, 2008). Diğer yandan partnerler yaşadığı ilişkilerde soyut olarak (kendi duygu ve düşüncelerinden, partnerinin duygu ve düşüncelerinden ya da ilişki hakkında görüşlerinden kaynaklı) belirsizlik yaşayabilmektedir (Knobloch ve Solomon, 1999).

İlgili alanyazın incelendiğinde evli çiftlerin (Knobloch, 2008) ve birlikte yaşayan çiftlerin (Steuber, Priem, Sharp ve Thomas, 2014) ilişkilerinde yaşadıkları olası somut belirsizlik alanlarının olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda evli çiftlerin; çocuk sahibi olma ve büyütme, iletişim sorunları ve kariyer sorunları gibi alanlarda (Knobloch, 2008),

birlikte yaşayan çiftlerin ise ilişki sürdürme, ilişkisel güven, ilişkisel uyumluluk gibi alanlarda (Steuber ve ark., 2014) somut olarak belirsizlikler yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak genç yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerde bu alanların ne olduğu alanyazında yeterince açıklanmamıştır. Bu bağlamda, bu araştırmada odaklanılan problemlerden biri genç yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerde ilişkisel belirsizlik alanlarının neler olduğunun açığa çıkarılmasıdır.

İlişkilerdeki belirsizlik algısı somut alanların dışında bireyin kendi, partneri ya da ilişki hakkındaki şüphelerinden kaynaklı olarak soyut alanlarda da yaşanabilmektedir. Knobloch ve Solomon'un (1999) öne sürdüğü *ilişkisel belirsizlik* kavramı; bireylerin yaşadığı ilişkide algıladığı güven derecesi ile karakterize olarak duyduğu şüphe ve belirsizliği ya da tam aksine kesinliği ifade etmektedir. İlişkisel belirsizlik, kişinin kendi duygu ve düşüncelerinden emin olamamasını ifade eden *benlik belirsizliği*, partnerinin duygu ve düşüncelerinden emin olamamasını ifade eden *partner belirsizliği* ve bireyin kendinden ve partnerinden ziyade, ilişkinin tanımı ve ilişkiden emin olamamasını ifade eden *ilişki belirsizliği* olmak üzere üç farklı alandan kaynaklanabilmektedir (Knobloch ve Solomon, 1999). Benlik, partner ve ilişki belirsizliğinin olmama hali ise ilişkisel kesinlik olarak tanımlanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde kişinin ilişkisel belirsizliği arttıkça yakınlığın ve samimiyetin azaldığı (Knobloch ve Solomon, 2002a), ilişkisel belirsizliğin iletişimde kaçınmacı tavırlara (Knobloch ve Theiss, 2011) ve ilişki sürdürmede olumsuz davranışlara (Dainton, Goodboy, Borzea ve Goldman, 2017) sebep olduğu görülmektedir. Sonuç olarak ilişkisel belirsizlik, kişinin kendinden, partnerinden ya da ilişkiden kaynaklı olarak ilişkinin herhangi bir alanındaki çeşitli sebeplerden dolayı ortaya çıkabilmektedir. Bu yüzden ilişkisel belirsizliğin sürdürülebilir ilişkilere etkisinin anlaşılması önemli görülmektedir.

Genç yetişkinlik döneminde kurulan romantik ilişkiler, mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmeye katkı sağlar ve olumlu uzun vadeli sosyal bağlara duyulan ihtiyacı karşılamaya katkıda bulunur (Berscheid ve Ammazzalorso, 2003; Carr, 2005; Fehr, 2003; Forgas ve Smith, 2005; Hendrick ve Hendrick, 2005; Rusbult, Arriaga ve Agnew, 2003). Ancak başarılı bir romantik ilişki kurmak ve sürdürmek oldukça zordur ve kişi için ideal bir partner bulmak hatta herhangi bir partner bulmak dahi oldukça zor olabilmektedir (Clark ve Beck, 2010; Rusbult ve ark., 2003). Hatta kişi ideal partneri bulduğunda bile işler ilerleyen zamanlarda ters gidebilmekte ve partnerler ilişkilerinde mutsuz olabilmektedir. İstikrarlı romantik ilişki kurmanın kritik öneme sahip olduğu genç yetişkinlikte bu durum önemli bir sorun olabilmektedir (Arnett, 2000; Fincham ve Cui, 2010; Clark ve Beck, 2010; Maner & Miler, 2010; Stanley, Rhoades ve

Fincham, 2010). Öte yandan, bu dönemde istikrarlı ve kaliteli romantik ilişki içinde olan bireyler ise partnerinden algıladığı sosyal destek sayesinde yüksek düzeyde mutluluk yaşayabilmekte (Demir, 2010) ve daha az riskli davranışta bulunup sağlık sorunlarına neden olabilecek strese kaçınabilmektedirler (Braithwaite, 2010). Bu sebeple istikrarlı romantik ilişkiler bireysel sağlık için önemli görülmektedir (Collibee ve Furman, 2015; Davila ve ark., 2017).

Alanyazın incelendiğinde ilişki istikrarını açıklayan ve sıklıkla araştırılan modellerden birinin *Yatırım Modeli* olduğu görülmektedir (Rusbult, 1980, 1983). Yatırım modeli ilişki istikrarını yani ilişkide kalma ve sürdürme motivasyonunu bağlılıkla açıklar. Bağlılık romantik ilişki içindeki bireyin partnerine olan bağlanma duygusu ve ilişki iyi ilerlerken ya da çeşitli zorluklar karşısında bile ilişkiyi sürdürme isteği ve kararlılığıdır (Rusbult ve Buunk, 1993). Yatırım modelinde ilişki istikrarına, yani bağlılığa etki eden faktörler ise ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarıdır. İlişki doyumu; bireyin romantik ilişki içinde beklentilerinin karşılanma düzeyinin öznel değerlendirmesidir (Le ve Agnew, 2003). Başka bir ifadeyle, birey romantik ilişki içinde yaşadığı olumlu ve olumsuz duyguları karşılaştırır. Eğer ilişki sosyal destek, birlikte zaman geçirme, duyguların paylaşılması gibi kişinin memnuniyet duyacağı şeyleri sağlıyor ve bireyin hoşlanmadığı, rahatsızlık duyacağı (iletişim sorunları, çatışmalar, maddi sorunlar) unsurları barındırmıyorsa doyum verici olarak algılanmaktadır (Le ve Agnew, 2003). Alternatiflerin kalitesi ise bireyin yaşadığı mevcut ilişki dışındaki alternatif ilişkilerin değerlendirilmesidir. Alternatif ilişkiler yalnız zaman geçirme, aile veya arkadaşlarla zaman geçirme ya da alternatif romantik ilişki olabilmektedir. Fletcher'a (2002) göre bireyler ciddi bir romantik ilişki içinde olup olmamaya bakmaksızın, potansiyel alternatif partnerlerin varlığını ve uygunluğunu sürekli değerlendirmektedir. Yatırım modelinde bağlılığı etkileyen son faktör ise yatırım miktarıdır. İlişkiye yapılan yatırımlar, ilişki süresince oluşan somut (ev veya araba almak, aynı evde yaşamak) ve soyut (birlikte geçirilen zaman, paylaşılan duygular) kaynaklardır ve bu yatırımların ilişki sonlandığında kaybolacağı varsayılmaktadır (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). Özetle, Yatırım Modeli'ne göre kişinin ilişkiden aldığı doyum yüksek olduğunda, ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesi cazip olmadığında ve ilişki için yapılan yatırımların miktarı fazla olduğunda ilişkiye yüksek derecede bağlılık göstereceğini savunmaktadır.

Romantik ilişkilerde yaşanan ilişki belirsizlik Yatırım Modeli'nin öngördüğü istikrarlı ilişki yapısına etki edebilmektedir. Alanyazında ilişki belirsizlik ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalara bakıldığında; romantik ilişkilerde ilişki belirsizlik

arttıkça ilişki doyumunun (örn., Malachowski ve Dillow, 2011) ve ilişkiye olan bağlılığın (örn., Jin ve Pena, 2010) azaldığı görülmektedir. Ancak ilişki belirsizliğinin alternatiflerin kalitesine ve yatırım miktarına etkisiyle ilgili bilgiler kısıtlıdır. Bireylerin romantik ilişkilerindeki hissettiği belirsizliğin artmasının, ilişkileri dışındaki alternatifler ilişkilere ve partnerlere yönelimini artırabileceği ve kesinlik hissetmediği bir ilişkiye daha fazla yatırım yapmak istememesine neden olacağı düşünülebilir. Bu durumun da ilişkide istikrarın yakalanmasındansa ilişkilerin sonlanmasına neden olabileceği tartışılabilir. Bu nedenle, bu çalışmada odaklanılan temel problem ilişki belirsizliğinin ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı değişkenlerini açıklamadaki rolünün araştırılmasıdır. Bu inceleme ilişkilerde partnerlerin ilişki belirsizlik ile ilgili algılarının hem kendilerinin hem de partnerlerinin ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım algılarını karşılıklı olarak etkileyeceği düşünülerek aktör-partner etkileri bağlamında yapılacaktır. Bu sayede romantik ilişki içinde olan çiftlerin yaşadığı ilişki belirsizliğinin ilişki istikrarına etkisi, ilişkilerin doğasındaki karşılıklı yapı dikkate alınarak açıklanabilecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın iki amacı bulunmaktadır. Birinci amacı romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki belirsizlik alanlarının belirlenmesidir. Bu amaçla bireylerden yaşadıkları romantik ilişki içerisindeki somut belirsizlik alanlarını (iletişim sorunları, maddi sorunlar vb.) değerlendirmeleri istenecektir.

Araştırmanın ikinci amacı ise romantik ilişki içerisindeki çiftlerde ilişki belirsizliğinin ilişki istikrarını açıklamadaki rolünün Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlılık Modeli çerçevesinde incelenmesidir. Bu amaç için oluşturulan modelde romantik çiftlerin ilişki belirsizlik düzeyleri yordayıcı (bağımsız) değişken; ilişki istikrarı alt boyutları olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı ise yordanan (bağımlı) değişkenler olarak ele alınacaktır. Bu çerçevede araştırma için şu hipotezler oluşturulmuştur:

Hipotez 1: Romantik çiftlerin ilişki belirsizlik ve ilişki doyumları arasındaki ilişkide aktör etkileri vardır.

Hipotez 2: Romantik çiftlerin ilişki belirsizlik ve ilişki doyumları arasındaki ilişkide partner etkileri vardır.

Hipotez 3: Romantik çiftlerin ilişki belirsizlik ve alternatiflerin kalitesi arasındaki ilişkide aktör etkileri vardır.

Hipotez 4: Romantik çiftlerin ilişkisel belirsizlik ve alternatiflerin kalitesi arasındaki ilişkide partner etkileri vardır.

Hipotez 5: Romantik çiftlerin ilişkisel belirsizlik ve yatırım miktarları arasındaki ilişkide aktör etkileri vardır.

Hipotez 6: Romantik çiftlerin ilişkisel belirsizlik ve yatırım miktarları arasındaki ilişkide partner etkileri vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanın refahında ve mutluluğunda önemli rolü olan yakın ilişkilerin (Berscheid, 1999) kurulması ve sürdürülmesi bir hayli zordur. Bu yüzden bireylerin mutluluğu için kritik öneme sahip olduğu düşünülen istikrarlı romantik ilişkileri sekteye uğratan faktörlerin belirlenmesi önemli bir hal almaktadır. İlişkisel belirsizlik yakın ilişkilerin (flört, evlilik) başlatılıp devam etmesinde önemli rol oynamaktadır ve ilişki sürecine odaklanan ilişki istikrarını etkilemektedir. Kurulan yakın ilişkilerin bazılarının devam ederken bazılarının neden devam etmediğini anlamaya destek olması açısından ilişkisel belirsizliğin ilişkideki istikrar algısını nasıl etkilediğini keşfetmek önem arz etmektedir. Bu bağlamda, romantik ilişki içinde olan bireylerin ilişkilerinde yaşadıkları belirsizlik alanlarını bilmek (kariyer hedefleri, maddi sorunlar, dini inanç gibi) de ilişki devamlılığını sekteye uğratan içsel ve dışsal faktörlerin keşfedilmesi açısından önemlidir.

Son yıllarda bireylerin eğitim hayatının uzaması ve özellikle kadınların eğitim ve iş alanında daha etkin olması gibi sebeplerle evlilik yaşında artış olduğu ve bu durumun kişilerin romantik ilişki deneyimleme süresinin uzamasına da sebep olduğu düşünüldüğünde ilişkisel belirsizlik algısının romantik ilişki istikrarını nasıl etkilediğini romantik ilişkilerin özellikle önem kazandığı genç yetişkinlik dönemindeki çiftlerde araştırmanın ayrıca önemli olduğu düşünülmektedir.

İlişkisel belirsizlik ile ilgili çalışmaların uluslararası alanyazında ele alınıyor olduğu görülse de bu konuda ulusal alanyazında sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (örn., Gürcan, 2015). Bu nedenle, yapılan çalışmanın ulusal alanyazını zenginleştirmeye ve ileride yapılacak kuramsal ve ampirik çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Romantik ilişkilerde partnerlerin bireysel deneyimleriyle birlikte karşılıklılık ilkesi de önemlidir. Karşılıklı bağımlılık kuramlarına göre (örn., Thibaut ve Kelly, 1959) bir partnerin davranışı, algıları ve deneyimleri diğer partneri etkilemekte ve aynı zamanda partnerinin

davranışı, algıları ve deneyiminden de etkilenmektedir. Buna göre romantik ilişkilerdeki bireylerin deneyimlerinin araştırıldığı çalışmalarda her iki partnerden de veri toplamak ve bu karşılıklı etkiyi araştırmak önem taşımaktadır. Bu bağlamda, bu araştırmada da her iki çiftin deneyimleri alınacak ve çiftlerin ilişkisel belirsizlik düzeylerinin ilişki istikrarının açıklamadaki aktör ve partner etkisi araştırılarak karşılıklı etkinin açıklanacağı diyardık bir inceleme ile alanyazına katkı sağlanacaktır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarından elde edilen puanlar geçerli ve güvenilirlerdir.

Araştırma süresince romantik çiftlerin ilişki istikrarlarını olumsuz yönde etkileyen herhangi bir yaşantıya (travmatik bir durum, ilişkiyi örseleyeci bir tehdit, şiddet gibi) maruz kalmadıkları varsayılmaktadır

Araştırmaya katılan çiftlerin birbirlerinin verdikleri cevapları etkilemeden ölçme araçlarını yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların aşağıdaki sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Araştırma veri toplama araçlarının problem durumunu temsil etme gücüyle sınırlıdır.

Araştırmanın verileri romantik ilişkisi içerisindeki bireylerden kağıt-kalem yoluyla elde edilecek şekilde planlanmıştır. Ancak COVID-19 Pandemisi sebebiyle ölçme araçları Google forms'a aktarılmış ve veriler online olarak toplanmıştır. Bu nedenle katılımcıların ölçme araçlarını birbirlerinden bağımsız olarak doldurmaları gerektiği yönergede yazılsa da bu durum kontrol edilememiştir. Ayrıca araştırma verilerinin COVID-19 Pandemi döneminde toplanmış olmas sebebiyle katılımcıların ilişkilerine dair belirsizlik algılarının bu dönem şartlarında daha fazla tetiklenmiş olabileceği öngörülmektedir.

Bu araştırma, araştırma grubunun evreni temsil etme gücüyle sınırlıdır. Ayrıca bu araştırmanın bulguları araştırma örneklemiyle benzer özellikler gösteren ve ilişki türü sadece heteroseksüel ilişki olan genç yetişkinlerle sınırlıdır.

İlişkisel belirsizlik, benlik belirsizliği, partner belirsizliği ve ilişki belirsizliği olmak üzere üç farklı alandan kaynaklanabilmektedir. Bu çalışmada ilişkisel belirsizlik toplam puanı

dikkate alınmıştır. Benlik, partner ve ilişki belirsizliği alanlarının tek tek ele alınmamış olması ve ilişki istikrarını açıklamada bu üç alanın ayrı ayrı rollerinin bilinmiyor olması çalışmanın sınırlılığıdır.

Veri toplama tekniğinin sınırlılığı olarak sosyal beğenirlik etkisi araştırma sonuçlarının geçerliğini etkileyebilmektedir. Katılımcılar ölçekteki maddelere sosyal beğenirlik gözeterek istedik yönde yanıt vermiş olabilirler. Bu yüzden araştırma katılımcıların verdikleri yanıtların problem durumunu temsil etme gücüyle sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Romantik ilişki: İki kişi arasında sıcaklık, yakınlık, birbirine karşı açıklık ve paylaşım içeren yakın bir ilişki veya dostluk olarak tanımlamaktadırlar (Eshleman ve Clarke, 1978).

Belirsizlik: Türk Dil Kurumu (2019) tarafından, belirsiz olma durumu, belgisizlik olarak tanımlanır. Berger ve Calabrese (1975) belirsizliğin sosyal etkileşim sırasındaki yönünü, kişinin iletişimde olduğu kişinin düşünce ve davranışlarının açıklanamayıp bilinmemesi olarak tanımlamaktadır.

İlişkisel belirsizlik: Kişinin kişiler arası bir ilişkide yer alma, ilişkide kalma algısına duyduğu güvenin derecesidir ya da kişinin ilişkide içinde olmadan duyduğu şüphedir (Knonloch ve Solomon, 1999).

İlişki istikrarı: Karşılıklı bağımlılık kuramının (Thibaut ve Kelley, 1959) uzantısı olan yatırım modelinde (Rusbult, 1980; 1983) ilişkide kalma ve ilişkiyi sürdürme motivasyonu sağlayan, ilişkiye olan bağlılıktır.

İlişki doyumu: Bir ilişkideki beklentiler (sosyal destek, olumlu duygular, cinsel tatmin vb.) ile sonuçların (beklentilerin karşılanma düzeyine göre oluşan olumlu olumsuz duygular) karşılaştırılması sonucu oluşan memnuniyet düzeyidir (Le ve Agnew, 2003).

Alternatiflerin kalitesi: Bireyin yaşadığı ilişkiye karşı mevcut en iyi alternatif ilişkilerin (ailesi ya da arkadaşlarıyla zaman geçirme, yalnız kalma ya da alternatif romantik ilişki) kalitesine yönelik algılama ve değerlendirme düzeyidir (Mahar, Webster ve Markey, 2020).

Yatırım miktarı: Romantik ilişki sürecinde bireyin ilişki için yaptığı ve ilişki sonlanırsa kaybedeceği soyut (harcanan zaman, paylaşılan duygular vb.) ve somut (ilişkiyle birlikte kazanılan sosyal statü ya da sosyal ortam, paylaşılan maddi kaynaklar vb.) yatırımlardır (Rusbult ve ark., 1998).

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Genç Yetişkinlik ve Romantik İlişkiler

İnsan yaşamının üçüncü on yılını kapsayan genç yetişkinlik, önemli ve derin değişimlerin yaşandığı yıllardır. Bu dönemde birçok genç yetişkin, iş yaşamının geri kalanında mesleki başarısı için temel sağlayacak eğitim seviyesini elde eder (Chisholm ve Hurrelmann, 1995) ve aşk, iş ve dünya görüşünde çeşitli olasılıkları keşfedip büyük değişimler yaşar (Erikson, 1968; Rindfuss, 1991). Bu dönemin sonunda çoğu genç yetişkin kalıcı seçimler yapmakta ve daha sonraki yıllarda hayatlarındaki önemli olayların bu seçimlerden etkilendiği görülmektedir (Martin ve Stayer, 1990). Levinson' a göre (1978) 17-33 yaşları yetişkinlikte gelişimin başlangıç aşamasıdır ve bu dönemin asıl görevi yetişkin dünyasına taşınmak ve istikrarlı bir yaşam yapısı oluşturmaktır. Ayrıca kişi bu dönemde aşk ve iş hayatında çeşitli olasılıkları tecrübe ederken önemli ölçüde değişim, kararsızlık ve istikrarsızlık yaşar (Levinson, 1978). Yani genç yetişkinler bir yandan iş ve kariyer çalışmaları ile ilgili karar verirken bir yandan da ilişkide yakınlığın başarılması gibi döneme özgü çoklu görevle uğraşmaktadırlar (Leccardi, 2006; Shulman ve Connolly, 2013).

Bireyler her ne kadar pek çok kişilerarası ilişkide yakınlık deneyimleyebilse de günümüz toplumlarında yakınlık ve samimiyet özellikle romantik ilişkilerde aranmaktadır (Moss ve Schwebell 1993). Bu yüzden uzun vadeli romantik ilişki içinde olmak çoğu genç yetişkin için önemli bir hedef konumundadır (Lehnart, Neyer ve Eccles, 2010; Scott, Schelar, Manlove ve Cui, 2009). Ayrıca genç yetişkinlikte uzun süreli romantik bir ortak bulmak ve ilişkide yakınlığın başarılması normatif bir gelişim görevi olarak görülmekte (Arnett, 2000; Erikson, 1959; Shulman ve Connolly, 2013; Conger, Cui, Bryant ve Elder, 2000) ve istikrarlı, kaliteli bir romantik ilişki içinde olmanın kişinin refahı ve mutluluğu için önemli olduğu ileri sürülmektedir (Proulx, Helms ve Buehler, 2007; Erikson, 1968; Kiecolt-Glaser ve Newton, 2001; Reis, Collins ve Berscheid, 2000; Robles, Slatcher, Trombello ve McGinn, 2014; Waite, 1995). Kişinin bu dönemde yüksek kaliteli bir romantik ilişki içinde olması, psikososyal uyum ve benlik kavramının gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Furman ve Rose, 2015). Sağlıklı bir romantik ilişki içerisinde olmak daha iyi fiziksel sağlık (Bookwala, 2005), daha düşük madde kullanma riski (Whisman, 2007) ve daha fazla öznel iyi oluş (Dush ve Amato, 2005) ile ilişkilendirilmektedir.

Romantik ilişkilerin bu denli önemli olması araştırmacıları, romantik ilişkilerin doğasını anlamaya ve tanımaya yöneltmiştir. Alanyazın incelendiğinde romantik ilişkiler tanımlanırken

genelde aradaki yakınlık ve samimiyetin vurgulandığı görülmektedir (Erikson, 1963; Nowinski, 1988). Örneğin, Eshleman ve Clarke (1978) romantik ilişkiyi; iki kişi arasında resmi olmayan sıcaklık içeren yakınlık, birbirine karşı açıklık ve paylaşım içeren yakın bir ilişki veya dostluk olarak tanımlamaktadırlar. Bir başka tanıma göre romantik ilişkiler; artan bağlılık ve samimiyet ile karakterize olan iki kişi arasındaki eşsiz bağı ifade eder (Shulman ve Scharf, 2000). Araştırmacılar romantik ilişkileri açıklarken, romantik ilişkilerin birtakım temel özelliklere sahip olduğunu ileri sürmüşlerdir. Örneğin Moss ve Schwebell (1993) romantik ilişkileri; bağlanma, duygusal yakınlık, bilişsel yakınlık, fiziksel yakınlık ve karşılıklılık olmak üzere beş faktörle açıklarken, Sternberg ve Barnes (1988) yakınlık, tutku ve bağlanmaya vurgu yapmaktadır. Collins (2003) ise romantik ilişkiye katılım, partner seçimi, ilişkideki içerik, ilişki kalitesi ve bilişsel ve duygusal süreçler olmak üzere beş temel sürece vurgu yapmaktadır. Romantik ilişkilerde samimiyet, yakınlık ve bağlanmanın vurgulanmasına rağmen samimi ve yakın ilişkileri anlamak için birçok boyut vardır (Conger ve ark., 2000) ve bağlanmanın samimi bir ilişkiyi sağladığına dair bir kanıt yoktur (Shulman ve Connolly, 2013). Çünkü cinsel özgürlüğün arttığı bir çağda genç yetişkinlerin romantik ilişkilerde dalgalanmalar yaşaması (Arnett, 2004; Cohen, Kasen, Chen, Hartmark ve Gordon, 2003) ve uzun süreli bir romantik ilişkiye katılamadıklarında; bağlanma, cinsel ihtiyaçlarını karşılamamanın bir yolu olabilmektedir (Shulman ve Connolly, 2013).

Geçtiğimiz yarım yüzyıl gerek genç yetişkinliğin doğasında gerek gençlerin romantik ilişkilere bakışında birtakım değişikliklere sahne olmuştur. Bu değişimin sebeplerine bakıldığında son yıllarda özellikle sanayileşmiş toplumlarda görülen; eğitime ayrılan yaşam süresinin artması, evliliğe ve ebeveynliğe başlama yaşının yükselmesi, doğum oranının düşmesi, evlilik öncesi cinsel yaşamın ve birlikte yaşamının artması ve kadınların eğitim ve meslek yaşamına katılımının artması gibi sebepler görülmektedir (Arnett, 2012). Öyle ki 1970’te Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) ortalama evlilik yaşı kadınlar için 21 ve erkekler için 23 iken bu durum 2019’da kadınlar için 28 erkekler için 30’a yükselmiştir (ABD Sayım Bürosu, 2019). Avrupa’da ise ortalama ilk evlilik yaşı kadınları için 27 ile 34 yaş erkekler için ise 30 ile 36 yaş arasında değiştiği görülmektedir (Eurostat, 2018). Ülkemizde ise ilk evlenme yaşı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2011) verilerine göre kadınlar için 22.8 erkekler için 26.2 iken 2019 yılında bu durum kadınlar için 25 erkekler içinse 27.9 olmuştur (TÜİK, 2019). Araştırmalar (Arnett, 2004; Settersten ve Ray, 2010; Shulman ve Connolly, 2013) ve istatistiki veriler göstermektedir ki hem dünyada hem de ülkemizde ortalama evlilik yaşı yükselmekte ve kişinin romantik ilişki deneyimleme süresi uzamaktadır. Toplumsal ve kültürel yapıdaki bu değişim

genç yetişkinleri doğal olarak etkilemiştir çünkü bireysel yaşam yolları veya yörüngeler, insanların biyolojik doğasının sınırları ve toplumsal kısıtlamalar içinde şekillenir (Bronfenbrenner ve Ceci, 1994).

Toplumsal ve kültürel yapıdaki bu değişimin genç yetişkinleri etkiledikleri noktalara bakıldığında iki nokta göze çarpmaktadır. İlk nokta; yetişkinlik, gençlerin beklediği ve ulaşmaya çalıştığı bir statüdür (Modell, 1989) ve gelişmekte olan birçok genç yetişkin, yetişkinliğe ulaşma konusunda öznel belirsizlikler yaşamaktadır (Settersten, Furstenberg ve Rumbaut, 2005). Ayrıca Arnett (2000) yirmili yaşlardaki bireylere; kendini yetişkin olarak hissedip hissetmediğini sorduğu çalışmasında, bazı açılardan evet bazı açılardan hayır cevabını almıştır. Bu durum, gelişmekte olan birçok genç yetişkinin ergenlikten ayrıldığını ancak henüz tamamen genç erişkinliğe girmediğini işaret eden öznel bir duygu yaşadığını destekler niteliktedir. Sadece yirmili yaşların sonlarında ya da otuzlu yaşların başlarındaki bireylerin büyük bir bölümü yetişkinliğe ulaştıklarını hissettiklerini belirtmektedir (Arnett, 2000). Bu durumda göstermektedir ki; nasıl yetişkin olunur? (lisans eğitimi bitince, kariyer hedefleri tamamlanınca, istikrarlı bir işe başlayınca, istikrarlı bir romantik ilişki olursa, evlenince ya da ebeveyn olunca). Bu sorunun bir cevabı yoktur ve günümüz toplumunda çocuk ve ergen bağımlılıklarını geride bırakmış ancak henüz kalıcı sorumluluklara girmemiş gençlerin olduğu görülmektedir. Arnett (2000) 18-25 yaş arasındaki gençlerin bu öznel dünyasını ifade etmek için “Beliren Yetişkinlik” kavramını öne sürmüştür ve daha sonra birçok araştırmacı (Atak, 2011; Doğan, Cebioğlu, 2011; Montgomery, 2005; Shulman ve Connolly, 2013) tarafından kabul gören bu görüş, 18-25 yaş arasındaki genç yetişkinlerin kesif ve belirsizlik dünyasını nitelemek üzere alanyazında yerini almıştır.

Genç yetişkinlikte etkilenen ikinci nokta ise romantik ilişkilere bakış açısı ve romantik ilişki deneyimleme süresinin artması ile ilgilidir. Araştırmacılar, önceki nesillere kıyasla şu andaki genç yetişkinler arasında, romantik ilişki kalıpları, romantik ilişkide algılanan amaçlar ve romantik ilişkiye katılım beklentilerinde önemli değişiklikler olduğunu belirtmektedir (Kefalas, Furstenberg, Carr ve Napolitano, 2011; Shulman ve Connolly, 2013; Willoughby ve Hall, 2015). Bu değişiklikler arasında, evlenmek için daha uzun süre beklemek (Anderson, 2016), evliliğin ve ilişki yapısının normatif öncüsü olarak birlikte yaşamak (Guzzo, 2014; Lamidi ve Manning, 2016), bireysel hedeflere ulaşmak için (örn., eğitim, mesleki kariyer ya da ekonomik refah) ciddi romantik katılımı bilerek ertelemek (Arnett, 2015; Kefalas ve ark., 2011) ve gündelik cinsel ilişkide bulunmak (Claxton ve Van Dulmen, 2013) ön plana çıkmaktadır. Genç yetişkinler hala evliliğe değer veriyor olsa da (Scott ve ark., 2009; Whitehead ve Popenoe,

2001) hatta bir gün evlenmeyi hedeflese de (Krane ve Cottreau, 1998) bu dönem genellikle önemli bir geçiş dönemi olduğundan, bazı yetişkinler romantik arzuları ile bireysel istekleri ve yaşam planları arasında sıkışıp kalabilmektedirler (Collins ve Van Dulmen, 2006).

Genç yetişkinlik döneminde bireylerin sahip olduğu mevcut sosyal ve ekonomik koşulların belirsizlikleri göz önüne alındığında, gençlerin bir ilişkiyi sürdürmek ve bir aile kurmak için gereken finansal kaynakları da değerlendirmeleri gerekmektedir (Shulman ve Connolly, 2013). Manning, Giordano, Longmore ve Hocevar (2011) yaptıkları çalışmada gençlerin romantik ilişkilere ilişkin kararlar verirken, potansiyel bir ortağın eğitimsel ve finansal başarılarını dikkate aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca yapılan bir başka çalışmaya göre gençlerin yarısından fazlası romantik bir partnerin finansal geleceğini önemseydiğini bildirmektedir (Sneed, Hamagami, McArdle, Cohen ve Chen, 2007). Bu yüzden birçok genç yetişkin özellikle evlilik olmak üzere, romantik bağlılık gerektiren görevleri yerine getirmeden önce kişisel hedeflere öncelik verebilir (Kefalas ve ark., 2011). Çünkü kültürler ya da içinde yaşanılan bağlam sadece romantik ilişkilerin zamanlamasını etkilemekle kalmaz, romantik ilişkiler hakkında düşünme, eyleme geçme ve deneyimleme biçimini (Hatfield, Mo ve Rapson, 2015) ve ayrıca partner seçimi, ilişki durum ve yapısını ve ilişki içinde onaylanan faaliyetleri de etkiler (Connolly, Craig, Goldberg ve Pepler, 1999).

Mevcut sosyal ve kültürel bağlamın genç yetişkinlik üzerindeki etkisi ile ilgili spesifik bir örnek olarak Larsson, Erikson ve Frisen' in (2019) İsveç'te yaptığı çalışma gösterilebilir. Öyle ki İsveç'te evlilik kurumunun geleneklerden, dinden ve kalıplaşmış cinsiyet rollerinden uzaklaştığı ve artık özerklik, kendini gerçekleştirme ve bireyselleştirilmiş değerlerle çatışmadığı ileri sürülmektedir ve evlilik hukuki pratik nedenlerle yapılan sembolik bir seçim ya da aidiyet bağı olarak görülmektedir (Strandell, 2018). Yani İsveç'te genç yetişkinlik döneminde ciddi bir romantik ilişkiye dahil olmak açısından evlilik ya da birlikte yaşamak eşit derecede kabul gören birleşme biçimi olarak görüldüğü ileri sürülmektedir (Larsson ve ark., 2019). Sonuç olarak her ne kadar toplumsal ve kültürel yapı birçok değişikliğe sahne olmuş olsa da genç yetişkinler, romantik ilişkileri hayatlarının önemli bir parçası olarak görmektedir (Wangqvist, Carlsson, van der Lee, Frisen, 2016). Kararlı bir romantik ilişki, birlikte yaşama ya da evlilik yetişkinliğe geçiş için kritik bir öneme sahiptir (Lanz ve Tagliabue, 2007) ancak günümüz dünyasında son adıma ertelenmekte ya da sarkmaktadır (Cherlin, 2009). Bu durum kişinin romantik ilişki deneyimleme süresini artırmakta ve araştırmacılar için bu dönemdeki romantik ilişkilere odaklanmak daha önemli hale gelmektedir.

2.2. Belirsizlik

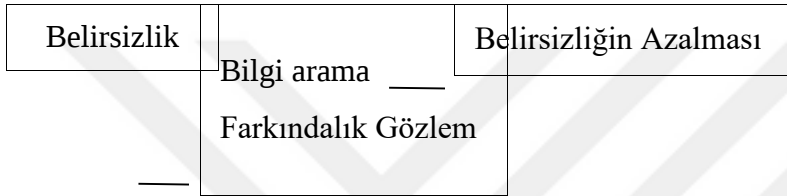
İnsan sosyal bir varlıktır ve hayatını devam ettirmek için diğer insanlarla ilişki içinde olmak zorundadır. Sosyal bilimciler insanlar arasında kurulan ilişkilerin bazılarının zaman içinde devam ederken bazı ilişkilerinse devam edemeyip sonlanmasıyla nedenini anlamak için büyük çaba sarf etmektedir. İnsanlar arasındaki ilişkinin gelişimini anlamak isteyen araştırmacıların ilgilendiği bir alan da birbirini tanımayan iki yabancıyla ilk etkileşime geçtiklerinden itibaren aralarında başlayan belirsizliğin öyküsüdür. Belirsizlik hayatın her alanında (flört ilişkisinde çiftler, eşler, ebeveyn-çocuk, patron-çalışan, ortaklar vb.) kişilerarası iletişimin temel özelliğidir ve sosyal etkileşimler doğası gereği öngörülemezdir (Knobloch, 2015).

Berger ve Calabrese (1975) tarafından ilk etkileşim sırasında ortaya çıkan kişiler arası bazı iletişim davranışlarını açıklamak için ortaya atılan Belirsizliği Azaltma Teorisi (Uncertainty Reduction Theory) ilk etkileşimle birlikte ortaya çıkan kaygı ve bu kaygıyı gidermeye yönelik motivasyonun, kişiyi iletişimde bulunduğu kişiden bilgi edinmeye teşvik eden bir belirsizlik olduğunu öne sürer. Belirsizliği Azaltma Teorisi (BAT) insanların ilk kez karşılaştıkları bir kişi ile etkileşimlerinde karşıdakini anlama ihtiyacı içinde olduklarını savunur ve bu karşılaşmanın nasıl devam edeceğinin, davranışları tahmin edememenin ve açıklayamamanın kişide kuşkusuz bir güven eksikliği oluşturacağını söyler (Berger ve Bradac, 1982; Berger ve Calabrese, 1975; Berger ve Gudykunst, 1991). Çünkü insanlar kurdukları ilişkilerde, o ilişkiden elde edebilecekleri sonuçları en üst düzeye çıkarmak için motive olur ve mevcut ve gelecekteki etkileşimlerden gelecek potansiyel fayda veya zararı tahmin etmeye çalışırlar (Knobloch ve Solomon, 1999). Bu tahmini ilişkinin nasıl sürdürüleceğini yani devam edip etmeyeceğine yönelik karar vermek için kullanırlar (Sunnafrank, 1990). Bir başka deyişle belirsizlik, kişinin ilişki içinde olduğu kişiden göreceği yararın veya zararın bilinmezliğinden kaynaklanan endişe şeklinde açıklanabilir.

Bireyler ilk kez etkileşime girdiklerinde bir dizi iletişim bölümü boyunca devam eden (giriş aşaması, kişisel aşama ve sonuç aşaması) üç gelişim aşaması vardır (Berger ve Calabrese, 1975). Giriş aşaması iki yabancıyla birbirlerini tanımasını ve bilgi edinmesini kapsayan ve belli bir ritüelde ve resmiyet içerisinde gelişen bir havadadır. Kişisel aşama; birbirleri hakkında tutum, fikir ve değerlerin merak edildiği ve tartışıldığı daha az yapılandırılmış ve resmiyetten uzaklaşmayı içeren aşamadır. Çıkış aşaması; ilişkinin devam edip etmeyeceğinin tartışıldığı,

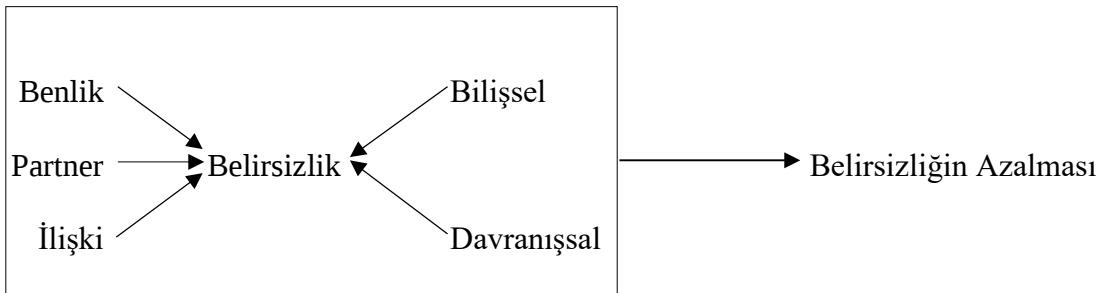
eğer isteniyorsa tekrar etkileşim için ayarlamalar yapıldığı ve etkileşimin sonlandığı aşamadır (Knobloch, 2015).

Bir yabancı ile ilk etkileşiminde herkesin belirsizliği azaltmaya yönelik kaygı duymayacağı eleştirilerine karşın Berger (1979) belirsizliğin azaltılması için yüksek öneme sahip üç ilgili durumun varlığından bahseder: gelecekte etkileşim tahmini ya da beklentisi (anticipation of future interaction), olağandışılık ya da şaşırtıcı durum (deviance) ve tanımaya teşvik edici, isteklendirici değerin olması (incentive value). Etkileşimde olduğumuz kişiyle gelecekte tekrar etkileşimde olma ihtimalinin olması, kişi olağandışı-beklenmedik davrandığında ve ihtiyacımız karşılandığında belirsizlik azaltma isteği artmakta, tanımaya değer teşvik edici nedenler az olduğunda, kişi sosyal olarak uygun şekilde hareket ettiğinde ve gelecekte yolların tekrar kesişme ihtimalinin düşük olduğu durumlarda belirsizliği azaltma isteği azalmaktadır (Knobloch, 2015).

Şekil 1: Belirsizlik süreci

Belirsizlik azaltmaya yönelik ilgi arttıkça sahip olunan belirsizlik düzeyine bakılmaksızın izleme-gözlem (monitoring), farkındalık (awareness) ve bilgi arama (seeking information) artmaktadır (Knobloch, 2015). Gelecekte etkileşimde olunacak olması, olağandışı ya da beklenmedik davranışların varlığı ve kişinin tanımaya teşvik edici değerinin olması belirsizlik düzeyini etkilemez ancak belirsizlik azaltma kaygısını, motivasyonunu etkiler (Berger ve Bradac, 1982). Sonuç olarak belirsizliği azaltma kaygısı, motivasyonu yüksek olan kişiler, etkileşimde oldukları kişiyi daha dikkatli izleme, daha fazla bilgi arama ve daha fazla farkındalık kazanma eğilimiyle belirsizliği daha hızlı azaltmaya çalışırlar (Kellerman ve Reynolds, 1990).

Şekil 2: Belirsizlik kaynakları

BAT belirsizliğin davranışsal ve bilişsel olmak üzere iki farklı boyutta ortaya çıktığını söyler (Berger ve Calabrese, 1975). Davranışsal belirsizlik, ilişki içindeki bireylerin davranışlarının uygunluğu, sınırları, eylemin sınırları gibi durumlarda belirsizlik yaşandığında ortaya çıkarken; ilişkiyi değerlendirmede ve ilişkiyi sürdürürken yaşanan fayda veya zararın bilinmezliği, ilişkinin amacının bilinmemesi gibi alanlarda ortaya çıkan belirsizlik ise bilişsel belirsizlik olarak ifade edilmektedir (Knobloch ve Solomon, 1999).

BAT belirsizliğin benlik, partner ve ilişki belirsizliği olmak üzere üç farklı alanda ortaya çıkabileceğinden bahseder (Berger ve Calabrese, 1975). İnsanlar belli bir etkileşim içinde nasıl düşünüp, davranacağını ya da kendi hedeflerine ulaşmak için nasıl bir yol izleyeceğine yönelik belirsizlik yaşayabilirler (Berger ve Calabrese, 1975). İnsanın bir ilişki içinde kendi tutum ve davranışlarını açıklayamadığında davranışlarını tahmin edemediğinde ya da tanımlayamadığında (Bunu neden yaptım?, Bunu neden söyledim?) kendisi hakkında bilgi eksikliğinden kaynaklanan belirsizliğine *Benlik Belirsizliği* (Self Uncertainty) denmektedir (Berger ve Bradac, 1982). Belirsizlik, karşı taraftan yani partnerden de kaynaklanıyor olabilir. Kişinin etkileşimde olduğu kişinin tutum ve davranışlarını tahmin edememesi ve açıklayamaması olarak ortaya çıkan, yani etkileşimde olduğu kişinin tutumları, değerleri, tercihleri ve davranışları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasından kaynaklanan belirsizliğe ise *Partner Belirsizliği* (Partner Uncertainty) adı verilmektedir (Berger, 1979; Berger ve Gudykunst, 1991). Son olarak ise belirsizlik kişiden ya da ilişki içinde olduğu partnerinden bağımsız ve bunlardan daha soyut olarak ilişkiye yönelik belirsizlikten kaynaklanıyor olabilir, bu belirsizlik ise *İlişki Belirsizliği* (Relationship Uncertainty) olarak ifade edilmektedir (Berger ve Calabrese, 1975).

BAT hakkında yapılan çalışmalar geleneksel olarak kişilerarası ilk etkileşimle ortaya çıkan şüphe ve belirsizliğe odaklanırken, zaman içerisinde gelişen yakın ilişkilere (flört, evlilik vb.) odaklanmamaktadır (Knobloch ve Solomon, 2002b). Knobloch ve Solomon' a göre (1999) ilk etkileşimle birlikte ortaya çıkan belirsizliğe göre yakın ilişkilerde yaşanan belirsizlik farklılaşmaktadır. Öyle ki yakın ilişkilerde yaşanan belirsizlik yapısının mevcut ölçme araçlarının, ölçmek için tasarlandığından daha geniş çeşitlilikteki kaynaklardan ortaya çıkmasının muhtemel olduğu çeşitli araştırmalar tarafından rapor edilmiştir (Afifi ve Reichert, 1996; Baxter ve Montgomery, 1996; Prisbell ve Andersen, 1980). Bu durum yakın ilişkilerde yaşanan belirsizliğin doğasının anlaşılması için spesifik olarak yakın ilişkilerdeki belirsizlikle ilgilenen bir yapıya ihtiyaç olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu amaçla Knobloch ve Solomon

(1999) yakın ilişkilerde benlik, partner ve ilişki boyutlarında bireylerin yaşadığı belirsizliği, ilişkisel belirsizlik (relational uncertainty) adıyla yeniden incelemiştir.

2.3. İlişkisel Belirsizlik

İlişkisel belirsizlik, kişinin kişilerarası bir ilişkide yer alma, ilişkide kalma algısına duyduğu güvenin derecesidir (Knobloch ve Solomon, 1999). Bireylerin yakın ilişkilerde yaşadıkları şüpheye göre yapılandırılmış bir yapıyı tasvir eder (Knobloch, 2007). İlişkisel belirsizlik birbirleri ile ilişkili ancak birbirinden farklı üç kaynaktan ortaya çıkar; insanların ilişkiye kendi katılımları hakkındaki şüphelerini ifade eden benlik belirsizliği, insanların ilişki içinde olduğu kişinin ilişkiye katılımları hakkındaki şüphelerini ifade eden partner belirsizliği ve var olan ilişki hakkındaki şüphelerini içeren ilişki belirsizliğidir (Knobloch ve Solomon, 1999). Yakın ilişkilerde yaşanan belirsizlik sayısız konudan kaynaklanabilir. Knobloch ve Solomon (2002a) yakın ilişkilerde yaşanan tüm belirsizlik alanlarını ifade ettiklerini iddia etmez, ilişkisel belirsizliğin; benlik, partner ve ilişki boyutlarında en çok ortaya çıkan kaynaklarına ve bu belirsizliğin azaltılmasına odaklanırlar. Knobloch ve Solomon (1999) ilişkisel belirsizliğin içerik alanlarını belirlemek için yaptıkları çalışmada benlik ve partner belirsizliğinin üç temel alanda gerçekleştiği sonucuna varmışlardır: ilişkide olma isteği, ilişkiye verdiği değer ve ilişkinin devamlılığı için hedefler. İlişki belirsizliğinin ise dört temel alanda gerçekleştiğini bulmuşlardır: ilişki içindeki uygun davranış normları, duyguların karşılıklılığı, ilişkinin tanımı ve ilişkinin geleceği (Knobloch ve Solomon, 1999).

İlişkisel belirsizliğin doğasını anlamaya çalışan araştırmacılar öncelikle ilişkide yaşanan belirsizliğin olabilecek yararlarına ve zararlarına odaklanmışlardır. İnsanların yakın ilişkilerinde kesinlik ve öngörülebilirlik istediği araştırmalar ile desteklenmesine karşın (Berger ve Roloff, 1982; Davis ve Todd, 1985) belirsizlikle yaşanan yeniliklere ve heyecana da değer verilmektedir (Baxter ve Montgomery, 1996). İlişkisel kesinlik, ilişkide yaşanan romantizm ve heyecan duygularını engelleyebilmekte (Byrne ve Murnen, 1988; Livingston, 1980), can sıkıntısı ve durağanlık ilişkilerin sonlandırılmasına sebep olabilmektedir (Cody, 1982; Hill, Rubin ve Peplau, 1976). İlişkisel belirsizlik doğası gereği zararlı olmamasına rağmen (Knobloch, 2007) araştırmalar ilişkisel belirsizliğin olumlu sonuçlardan ziyade olumsuz sonuçlara sebep olduğunu göstermektedir.

Kişi kendinden, partnerinden ya da ilişkiden kaynaklı olarak hissettiği ilişkisel belirsizlikte dalgalanmalar yaşayabilmektedir. Kişinin yaşadığı bu dalgalanmalar; ilişkide çatışma (Siegert ve Stamp, 1994), kıskançlık (Knobloch, Solomon ve Cruz, 2001), partnerin

kişisel özelliklerindeki değişim ya da partnerini tanıdıkça yeni fark ettiği beğenmediği kişilik özellikleri (Emmers ve Canary, 1996) ve ilişkideki beklentilerin karşılanamaması (Afifi ve Metts, 1998) gibi deneyimlerden kaynaklanmaktadır. Planalp ve Honeycutt'a göre (1985) ilişkide belirsizliği artıran olumsuz duygular yaşayan bireylerin olumlu duygular yaşayan bireylere göre ilişkilerini sonlandırma ihtimalleri daha yüksektir. Çünkü iletişimde kesinlik daha etkili bir iletişim sağlamakta (Berger ve Calabrese, 1975) ve yeterli seviyede ilişkisel kesinlik romantik ilişki yaşayan bireyler için faydalı görünmektedir (Knobloch ve Solomon, 2003). Ayrıca çeşitli araştırmalara göre belirsizlik hem çekiciliği hem de beğeniyi azaltmaktadır (Berger ve Calabrese, 1975; Gudykunst, 1985; Gudykunst, Yang ve Nishida, 1985). Artan belirsizlik öfke ve üzüntü duygularına sebep olmakta; öte yandan, ilişkisel kesinlik mutluluk duygusu sağlamaktadır (Knobloch ve Solomon, 2003). Baxter ve Bullis (1986) yaptıkları araştırmada ilişkisel kesinliğin partnerler arasında kurulan özel bağa yardımcı olduğunu ve partnerlerin daha fazla ilişki doyumu yaşadığını bulmuştur. Berger'e göre (1987) ilişkinin varlığı için belirsizlik olabildiğince hızlı bir şekilde azaltılmalıdır çünkü ilişkisel belirsizlik yakın ilişkiler için stres, endişe ve yorgunluk gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir.

İnsanların mutluluğu ve refahı için yakın ilişkiler önemli olmasına rağmen sürdürülebilir ilişkiler kurmak kolay değildir (Berscheid, 1999). Tüm yakın ilişkilerde bir dereceye kadar var olduğu varsayılan ilişkisel belirsizliğin yakın ilişkilere etki eden önemli bir rolü bulunmaktadır (Brashers, 2001). Yapılan araştırmalar incelendiğinde yüksek seviyede ilişkisel belirsizlik algılanan ilişki kalitesinin düşmesine (Boucher, 2014; Knobloch, 2008), ilişki sürdürme davranışlarının daha az kullanılmasına (Dainton ve Aylor, 2001; Dainton, 2003; 2011; Dainton ve ark., 2017) ve cinsel tatminin azalmasına sebep olmaktadır (Knobloch ve Theiss, 2010; Theiss ve Nagy, 2010). Benzer şekilde ilişkilerinde yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik yaşayan insanlar diğerlerine göre daha fazla olumsuz duygular bildirmekte (Knobloch ve Theiss, 2010; Theiss ve Nagy, 2010), belirsizlik uyandıran olaylara karşı daha olumsuz tepkiler vermekte (Knobloch ve Solomon, 2002b), daha sık kıskançlık düşüncelerine kapılmakta (Afifi ve Reichert, 1996; Bevan ve Tidgewell 2009; Knobloch, Solomon ve Cruz, 2001; Theiss ve Solomon, 2006) ve partnerinden gelen olası zarar verici durumlara daha aşırı tepkiler vermektedirler (Theiss ve Knobloch, 2009). Özetle, ilişkisel belirsizlik bir ilişkide herhangi bir zamanda ortaya çıkmaktadır (Planalp ve Honeycutt, 1985; Planalp, Rutherford ve Honeycutt, 1988) ve hiçbir zaman gerçekten ortadan kalkmadığı düşünülen ilişkisel belirsizlik (Baxter ve Montgomery, 1996; Honeycutt, 1993) yakın ilişkilerde merkezi bir rol oynamaktadır.

2.3.1. İlişkisel Belirsizlik Alanları

İnsan ilişkilerinin karmaşıklığından kaynaklanan belirsizlik her zaman soyut düşünce (kendi düşünce ve davranışlarını tanıyamama, partnerin düşünce ve davranışlarını tanıyamama ve açıklayamama ya da oluşan bu ikili yakın ilişkiyi yeterince açıklayamama) ve bilinmezliklerden kaynaklanmaz. Bazı durumlarda ilişki hakkında daha somut (kariyer sorunu, çocuk sahibi olma, sağlık sorunları vb.) ve dışsal faktörlü, kişiyi ilişki hakkında şüpheye götüren durumlar yaşanıyor olabilir. Knobloch (2008) ilişkisel belirsizlik alanlarını belirlemek için yaptığı çalışmasında evli çiftlerin ilişkilerinde yaşadıkları belirsizlik alanlarına odaklanmış ve ilişkisel belirsizliğin 12 alanda yoğunlaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu alanlar; çocuk sahibi olma ve büyütme (%14.21), iletişim (%13.93), kariyer sorunları (%10.39), maddi sorunlar (%9.84), sağlık ve hastalık (%9.84), bağlılık (%9.29), geniş aile olma (%4.92), cinsellik (%4.64), emeklilik (%4.37), dini inançlar (%3.28), boş zaman (%3.01) ve ev işleri (%2.46) alanlarını içermektedir (Knobloch, 2008). Ayrıca aynı çalışmada çiftlerin nerede yaşayacakları, çok genç yaşta olmaları, çiftin daha az seyahat etmesi gerekip gerekmediği ve evliliğin klişelerden nasıl kurtulacağı gibi alanlarda belirsizliğe sebep olan diğer alanlar olarak ortaya çıkmıştır (Knobloch, 2008). Araştırma evlilik ilişkisinde kişiyi şüpheye düşüren belirsizlik alanları olabildiğini göstermektedir.

İlişkisel belirsizlik, kişinin benliğinden, partnerinden ya da ilişkiden kaynaklı şüphelerinden ve bilinmezliklerinden beslenir. Ancak belirsizliğe etki eden yani bireyin yaşadığı ilişkiye şüpheyle bakmasına sebep olan (çocuk sahibi olma, maddi sorunlar, kariyer hedefleri gibi) spesifik alanlar olabilmektedir. “Romantik ilişkiler için bu spesifik alanlar var mı?” sorusunun cevabı için ulusal alanyazında bir çalışma olmadığı, uluslararası alanda ise sınırlı çalışma olduğu görülmektedir. Örneğin; Steuber ve arkadaşlarının (2014) birlikte yaşayan 113 çifte açık uçlu sorular sorarak yaptığı çalışmada 13 farklı alan tespit etmiştir. Bu alanlara bakıldığında; çiftleri en çok belirsizliğe düşüren alanların: ilişkisel sürdürülebilirlik (%12.2 -uzun vadede iyi bir partner miyiz?), ilişkisel güven (%11.5, aldatılma geçmişi var mı? ya da aldatacak mı?), ilişkisel uyumluluk (%11.2, çift olarak ikimizin de istediği hayatı inşa edebilir miyiz?), ilişkisel adımlar (%10.4, bazen beni kızdırıyor, her zaman kızdırır mı?) ve ilişkisel normlar (%10.3, ben para sağlıyorum o ev işlerini yapıyor bu düzende hislerimden emin değilim) olduğu görülmektedir (Steuber ve ark., 2014). Ayrıca kişisel gelişim (%7.4, gelişimime yardım mı ediyor yoksa engel mi oluyor?), aile planlaması (%7.1), iletişim (%6.3), sosyal ağ sorunları (%6.1), maddi anlaşmazlıklar (%5.5) ve cinsel sorunlar (%5.5) çiftlerin ilişkisel belirsizlik yaşadığı diğer alanlar olarak ortaya çıkmaktadır (Steuber ve ark., 2014). Bu

çalışma göstermektedir ki birlikte yaşayan çiftlerin, ilişkilerinde belirsizliğe düştükleri birçok alan vardır ancak yapılan araştırma sadece birlikte yaşayan çiftlere odaklanmaktadır ve birlikte yaşama şartı olmaksızın romantik ilişkilerde yaşanan belirsizlik alanları hala merak konusudur.

2.4. İlişki İstikrarı

Sosyal etkileşimlerin: zihinsel ve fiziksel sağlık, kişisel eğilimler (karakter, tutum, bakış açısı), bilişsel ve duygusal deneyimler gibi birçok alanı etkilediği düşünülmektedir (Reis ve ark., 2000; Rusbult ve Van Lange, 2003). Kişinin kurduğu sosyal etkileşimlerden biri de romantik ilişkilerdir ve yüksek kaliteli ve istikrarlı romantik ilişkilerin, genel sağlığa ve mutluluğa katkısı araştırmalarla desteklenmektedir (Berscheid ve Reis, 1998; Etcheverry, Lei, Wu ve Wei, 2012). Ancak her kurulan romantik ilişki, istikrar yakalayamamaktadır ve bazı ilişkilerin devam ederken bazı ilişkilerin sonlanmasının sebebi, araştırmacılar tarafından merak konusudur. Sosyal etkileşimdeki gelişimleri ve yakın ilişkilerdeki istikrarı açıklamak için kullanılan kuramlardan biri de Thibaut ve Kelley' in (1959) öne sürdüğü Karşılıklı Bağımlılık Kuramıdır.

Karşılıklı Bağımlılık Kuramına göre bireyin duygu, düşünce ve inançları sosyal etkileşim boyunca ortaya çıkar ve bu yüzden bireyler birbirine bağımlıdır (Duck, 1992; Guerrero, Andersen ve Afifi, 2014; Van Lange ve Rusbult, 2011). Bireyler arası ilişkilerde ortaya çıkan bu ilişkisel bağımlılık, doğrudan ilişkinin devamı ile ilgilidir ve partnerler arası güçlü bir bağımlılığa sahip olmak, sevgi ve bağlılık göstergesidir (Kelley, 1983). Teori kişilere odaklanmak yerine kişilerarası kurulan ilişkiye odaklanır (Rusbult ve ark., 1998). Çünkü kişilerarası ilişkiler bireyin kendisi kadar anlamlıdır (Rusbult ve Van Lange, 2003). Karşılıklı Bağımlılık Kuramında ilişki yapısı şöyle açıklanmaktadır: bireyin ilişki içinde ihtiyaçların karşılanması için partnerine güvenmesi bağımlılık iken (Le ve Agnew, 2003), bağlılık bu bağımlılığın öznel deneyimidir (Agnew, Van Lange, Rusbult ve Langston, 1998; Rusbult ve ark., 1998). Bir başka ifadeyle bağımlılık, ilişkinin tanımlayıcı-yapısal durumunu ifade ederken bağlılık, bu yapısal durumun psikolojik olarak deneyimleme sürecini ifade etmektedir (Le ve Agnew, 2003).

Teoride ilişki yapısına etki eden faktörlere yani bağlılığa etki eden yapısal durumlara bakıldığında iki farklı alan ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi: bireyin ilişki içindeki ihtiyaçları, düşünceleri ve güdülerinden ortaya çıkan ilişki doyumdur. Bir etkileşim ya da ilişki önemli ihtiyaçlar için doyum sağlıyorsa o zaman birey için tatmin edici ve kabul edilebilirdir ve bu etkileşimler hem somut hem de sembolik olabilir (Rusbult ve Van Lange, 1996; Van

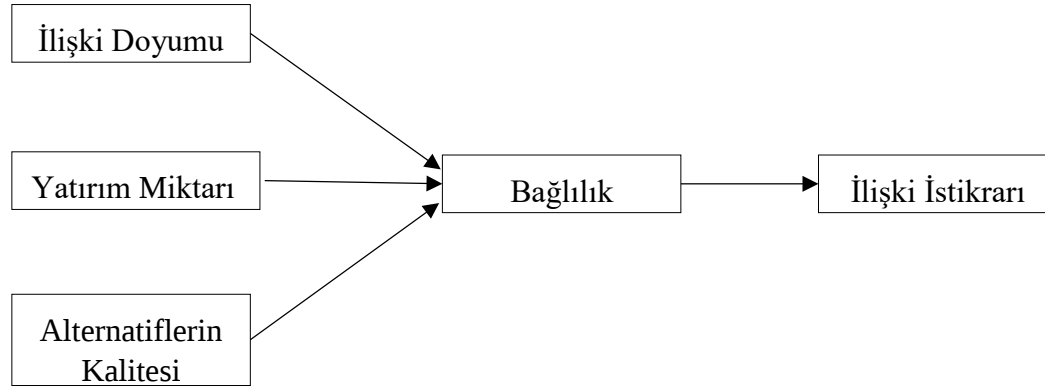
Lange ve Rusbult, 2011). Örneğin, bir çift akşam yemeğinde ne yiyeceği konusunda hem fikir değilse ve partner, diğer partnere en sevdiği yemeği yapmayı önerse bu durumda partner sadece en sevdiği yemeği yemenin somut faydasını elde etmekle kalmaz aynı zamanda partnerinin kendisini düşündüğünün sembolik faydasını da elde eder. Bir başka ifade ile birey ilişki de bir doyum beklentisindedir ve ilişki sürecinde ilişkiden aldığı doyum, beklentisini karşılarsa ilişkide kalmaktan memnundur ancak beklentisini karşılamazsa ilişkide kalmaktan dolayı memnuniyetsizlik yaşamaktadır (Etcheverry ve ark., 2012).

Teoride bağlılığa etki ettiği ileri sürülen diğer alan ise; bireyin mümkün olan en iyi ilişkide olduğu algısını ifade etmek için kullanılan alternatiflerin kalitesidir. Yani bireyin ilişkide kalmak ile diğer alternatifler (yalnız kalma, aileyle ya da arkadaşlarla zaman geçirme ya da daha iyi bir partner) arasındaki karşılaştırma düzeyini ifade etmektedir (Etcheverry ve ark., 2012; Levenson, 2020). Ayırt edici bir nokta olarak: birey ilişkiden beklediği doyumunu alamıyor olabilir ancak başka seçeneği, alternatifini yokmuş gibi hissettiği için veya birey için bir ya da birden çok alternatif vardır ancak ilişkiden aldığı doyumdaki memnuniyetten dolayı ilişkiyi sürdürmeye devam edebilir. İlişkilerin devamı için böyle bir yapı tasvir eden karşılıklı bağımlılık kuramı Thibaut ve Kelley (1959) tarafından ilk ortaya atıldığında bu yana, birçok yönden test edildi ve genişletildi. İlişkilerin nasıl devam ettiğini ve istikrarın nasıl yakalandığını anlamada çok yararlı olduğu (Van Lange ve Rusbult, 2011) ve destekleyici bir çerçeve sunduğu birçok araştırma tarafından desteklenmektedir (Kim ve Sharkey, 2009; Ledbetter ve Mazer, 2014; Levenson ve Brann, 2018; Lewis, McBride, Pollak, Puleo, Butterfield ve Emmons, 2006; Rusbult, 1980, 1983; Rusbult ve ark., 1998; Van Lange ve Rusbult 1995; Van Lange ve Rusbult, 2011).

2.5. Yatırım Modeli

Karşılıklı bağımlılık kuramı ilişki sürekliliğini açıklamada her ne kadar destekleyici bir çerçeve sunsa da insanların kişilerarası ilişkilerde ısrar ettikleri süreçler olabilmektedir. Öyle ki ilişkiler daha iyi alternatifler mevcut olduğunda ya da ilişki doyumunu beklentiyi karşılamadığında bile sürmektedir (Rusbult ve ark., 1998). Rusbult (1980, 1983) teorik alt yapısını karşılıklı bağımlılık kuramından alan Yatırım Modeli'ni; insanların ilişkileri sürdürmedeki ısrarını açıklamak için önermektedir. Yatırım modeline göre bağlılık, ilişkide kalma niyetine işaret eden partnere psikolojik bağlılık ve ilişkiye uzun vadeli yönelimi ifade etmektedir (Arriaga ve Agnew, 2001; Rusbult ve Buunk, 1993). Bağlılık belirleyicileri olarak karşılıklı bağımlılık kuramından gelen ilişki doyumunu ve alternatiflerin kalitesine ek olarak

ilişkiye yapılan yatırım miktarı kavramı ile birlikte yatırım modeli ilişki istikrarını açıklayan yeni bir yapı tasviri öne sürmüştür (Le ve Agnew, 2003).

Şekil 3: Yatırım modelinde bağlılık ve ilişki istikrarı

Yatırım modeline göre ilişki istikrarının en yakın ön görücüsü, her bir ortağın ilişkiyi sürdürmeye olan bağlılığıdır. Bağlılık ise üç faktörden etkilenmektedir; ilişki doyumu, yatırım miktarı ve alternatiflerin kalitesi (Impett, Beals ve Peplau, 2001). Bir başka deyişle, ilişkisinden beklediği doyumu alan, çok yatırım yapan ve birkaç alternatif algılayan ya da alternatif algılamayan bireyler romantik ilişkilerine son derece bağlı olacaklardır. Üniversite öğrencilerinin flört ilişkilerinde (Lin ve Rusbult, 1995; Rusbult, 1980, 1983), evli veya birlikte yaşayan çiftlerde (Duffy ve Rusbult, 1986) yapılan çalışmalar; ilişki doyumunun, alternatiflerin kalitesinin ve yatırımın bağlılığın, önemli belirleyicileri olduğunu ve bu öngörücülerin gücünün kadınlar ve erkekler için benzer olduğunu göstermektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin flört ilişkilerine yönelik yapılan iki boylamsal çalışma, bireylerin bağlılık duygularının ilişkiyi devam ettirmeyi önemli ölçüde yordadığını göstermiştir (Bui, Peplau ve Hill, 1996; Rusbult, 1983).

2.5.1. İlişki Doyumu

Yatırım modelinde bağlılığı etkileyen faktörlerden biri olan ilişki doyumu; bir ilişkiden elde edilen sonuçlar ile ilişkiye harcanan emek ya da ilişkiden kaynaklanan olumlu olumsuz duygular sonucunda oluşan beklentilerin karşılaştırılmasını ifade eder (Le ve Agnew, 2003). Bir başka deyişle bireyin ilişkide yaşadığı olumlu ve olumsuz duygular sonucunda ilişkideki memnuniyetini öznel olarak değerlendirmesidir. Bu yüzden ilişki doyumu genellikle bir ilişkinin doyum verici olarak algılanma derecesi olarak kavramsallaştırılmaktadır (Impett ve ark., 2001). Eğer ilişki, bireyin memnuniyet duyacağı ilişki tarafından sağlanan şeyler (cinsel tatmin, sosyal destek gibi) sağlıyorsa ve bireyin hoşlanmadığı (sık sık yaşanan tartışmalar, maddi sorunlar gibi) şeyleri barındırmıyorsa o zaman ilişki birey için doyum verici olarak

algılanmaktadır. Birey öznel olarak karşılaştırma yaptığında olumsuz duygular ağır basıyorsa o zaman memnuniyetsizlik yaşanmakta ve ilişki doyumunu düşmektedir. Bu durumda ilişkinin sonlanmasına sebep olabilmektedir. Araştırmalar bireyin ilişkiye olan bağlılığının, ilişkiden aldığı doyum duyguları ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Bui ve ark., 1996; Rusbult, 1980). Her ne kadar ilişkiden doyum alan bireyler ilişkilerine bağlılık gösterebilir, bazı durumlarda ilişkiden yeterli doyum alamayan mutsuz insanlarda ilişkiyi sürdürmeye devam etmektedir. Örneğin: sevgisiz bir evliliğe mahkum kalmış bir çift, tek yaşamanın maddi zorluklarından kaçınmak için ya da çocukları için evliliği sürdürmeye devam edebilir. Bu durum ilişki doyumunun bağlılığın tek öngörücüsü olmadığını göstermektedir.

2.5.2. Alternatiflerin Kalitesi

Yatırım modelinde bağlılığı etkileyen bir diğer faktör olan alternatiflerin kalitesi; bireyin yaşadığı ilişkiye karşı mevcut en iyi alternatifte yönelik algıladığı arzu ve isteği ifade etmektedir (Mahar ve ark., 2020). Bireyin algıladığı bu alternatifler mutlaka başka insanlar ya da diğer ilişkiler değildir; hiçbir ilişkinin olmaması, arkadaş veya aileyle zaman geçirme, yalnız zaman geçirmek vb. alternatiflerde bu duruma dahildir. Yatırım modeline göre alternatiflerin kalitesi bağlılığın ikinci belirleyicisidir ve birey mevcut ilişki dışında var olan alternatiflerin öznel değerlendirmesini yapar (Impett ve ark., 2001). Eğer bireyin öznel değerlendirmesi sonucu ilişkide kalmak yerine bireyin algıladığı daha kaliteli alternatifler varsa bu durum bireyi ilişki dışına itebilir. Ya da alternatif seçeneklerin yeterli gelmemesi sonucu birey ilişkiyi sürdürmeye devam edebilir. Ancak her ne kadar alternatiflerin kalitesi ve ilişki doyumunu bağlılık etkileyen önemli etmenler olsa da ilişkiye olan bağlılığı açıklamada yeterli olmamaktadır.

2.5.3. Yatırım Miktarı

Rusbult (1980) ilişkiye yapılan yatırımın büyüklüğünün, ilişkiye olan bağlılığa etki ettiğini öne sürmüştür. Yatırımlar, ilişkinin sonlanması durumunda kaybedilecek veya ciddi şekilde azalacak olan ilişkiye bağlı somut ve soyut kaynaklardır (Le ve Agnew, 2003). İlişki için yapılan yatırımlar: harcanan zaman ve çaba, duygular ve ilişkinin kişi için taşıdığı önem gibi soyut yatırımları ve sosyal çevre, ilişkinin getirdiği sosyal statü ve maddi kaynaklar gibi somut yatırımları içermektedir (Rusbult, Drigotas ve Verette, 1994). İlişkiler sürdükçe, bireyler zaman, para, arkadaşlar, çabalar ve kişisel düşünceler gibi alanları paylaşırlar ve ilişki devam ettikçe ilişkiye yapılan yatırım kaynakları da sürmektedir. İlişki sonlandığında ise yapılan yatırımların kaybolacağı varsayılmaktadır (Becker, 1960; Rusbult ve ark., 1998; Staw, 1976; Teger, 1980; Tropper, 1972). Bu yüzden Rusbult ve arkadaşları (1998) yatırımların ilişkinin

sonlanması sonucunda kaybedileceğinden dolayı, ilişkinin devamı için güçlü bir psikolojik teşvik görevi gördüğünü ve muhtemelen bağlılığı artırdığını iddia etmektedir.

2.5.4. Bağlılık

Karşılıklı bağımlılık kuramı ve yatırım modelinde vurgulanan bağlılık daha öncede belirtildiği gibi psikolojik bağlılık ilişkisini ve duyguları sürdürme niyeti olarak tanımlanmaktadır (Agnew, Van Lange, Rusbult ve Langston, 1998; Rusbult ve Agnew, 1998). Bağlılık yapısı, karşılıklı bağımlılık yapısından farklıdır. Karşılıklı bağımlılık bireylerin birbirine bağımlı olmasından kaynaklanan ilişkinin temel niteliğidir (Rusbult ve ark., 1998) buna karşın bağlılık, ilişkideki bağımlılık yapısı geliştikten sonra ortaya çıkmaktadır. Bağlılık Rusbult'a (1980, 1983) göre, bireye bağlılık ya da sadakat olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bağlılık, ilişkiyi sürdürme kararları da dahil olmak üzere ilişkideki günlük davranışları doğrudan etkileyen psikolojik yapıdır ve üç temel bağımlılık alanının (doyum, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı) ilişki istikrarına etkisine aracılık etmektedir (Rusbult ve ark., 1998).

Yatırım modelinin yakın ilişkilerdeki tasvir ettiği bu yapının ilginç bir sonucu ya da gücü de, bağlılığın bulunması için üç faktöründe (doyum, alternatiflerin kalitesi ve yatırım) birlikte bulunması gerekmemesidir (Le ve Agnew, 2003). Bağlılık, ilişki doyumu ve yatırım miktarı ile pozitif yönde alternatiflerin kalitesi ile negatif yönde ilişkilidir (Van Lange ve ark., 1997). Başka bir ifadeyle bireylerin ilişkiden aldığı doyum ve yatırım miktarı arttığında ilişkiye olan bağlılık artmakta ve bireyin ilişki dışındaki alternatifler ilişkilere yönelik algısı azaldıkça birey ilişkiye bağlılık göstermektedir. Ayrıca bağlılık hem ilişkiyi sürdüren davranışları (Rusbult, Wieselquist, Foster ve Witcher, 1999) hem de ilişkinin kalıcılığını (Etcheverry ve Agnew, 2004; Le, Dove, Agnew, Korn ve Mutso, 2010; Mikulincer ve Shaver, 2007)) öngörür. Özetle yakın ilişkilerdeki istikrarı bağlılıkla açıklayan ve bağlılığı da ilişkiden alınan doyum, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı ile açıklayan yatırım modeli alanyazında yakın ilişkileri ve ilişkilerdeki istikrar yapısını anlamak için sıklıkla kullanılmaktadır (Mattingly, Wilson, Clark, Bequette ve Weidler, 2010; Rodrigues, Lopes ve Prada, 2019; Strelan ve Pagoudis, 2018).

2.6. İlişkisel Belirsizlik ve İlişki İstikrarı

Alanyazın incelendiğinde yatırım modeli değişkenleri (ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi, yatırım miktarı ve bağlılık) ile ilişkisel belirsizlik arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ancak Young, Curran ve Totanhagen'ın (2012) 165 çiftten günlük veriler toplayarak yaptıkları çalışmada ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı

arasındaki ilişkiyi bir nebze gözler önüne sermektedir. Young ve arkadaşları (2012) çalışmalarında; bireyin algıladığı ilişkisel belirsizlik azaldıkça ilişki sürdürme davranışları, ilişki doyumu ve bağlılığın arttığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca aynı çalışmaya göre bireyler ilişki için daha fazla yatırım yaptıkça ve ilişkiden emin oldukça ilişki kalitesi (doyum, bağlılık ve yakınlık) artmaktadır (Young ve ark., 2012). Bu çalışmada görüldüğü üzere ilişkisel belirsizlik ilişki istikrarına etki etmektedir.

Alanyazında ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar incelendiğinde; yatırım modelinin ilişki istikrarını (belirleyicileri ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı olan) bağlılıkla açıkladığı için ilişkisel belirsizlikle ilgili yapılan çalışmalarda bağlılık üzerine yoğunlaşmıştır (Arriaga, Slaughterbeck, Capezza ve Hmurovic, 2007; Dailey, Hampel ve Roberts, 2010; Jin ve Pena, 2010; Pytlak, Zerega ve Houser, 2015; Weigel, Brown ve O’Riordan, 2011). Bu araştırmalar incelendiğinde ilişkisel belirsizlik ile bağlılık arasında negatif yönlü önemli bir ilişki olduğu görülmektedir. Öneğin; Weigel, Brown ve O’Riordan (2011) romantik ilişki yaşayan bireyleri dört ay arayla iki veri toplayarak incelediği çalışmasında; ilişkilerinde bağlılık göstergelerini daha sık ifade eden bireylerin, daha az ilişkisel belirsizlik yaşamakta olduklarını ve ilişkiyi sürdürmeye devam ettikleri sonucuna ulaşmıştır. İlişkisel belirsizlik konusunda yapılan çalışmalardan bir diğeri ise ilişki doyumu ile arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerinedir. Yapılan çalışmalar ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu, yani ilişkisel belirsizlik azaldıkça ilişki doyumunun arttığını ortaya koymaktadır (Gürçan, 2015; Malachowski ve Dillow, 2011; Pytlak, Zerega ve Houser, 2015; Theiss, Estlein ve Weber, 2012).

Araştırma sonuçları göstermektedir ki kişinin ilişkisinde yaşadığı yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik ilişkiye olan bağlılığını azaltmakta ve ilişki doyumunu düşürmektedir. Ancak ilişkisel belirsizliğin ilişki yatırımına ve alternatiflerin kalitesine etkisi yeterince açıklanmamıştır. Birey yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik yaşadığında ilişkiye yatırım yapmak istemeyebilir ya da ilişkisel belirsizliğini azaltmak için ilişkiye daha fazla yatırım yapmak isteyebilir. Ayrıca yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik yaşayan birey ilişki içinde olmanın dışındaki diğer alternatifleri değerlendirme eğiliminde olabilir. Alanyazın ışığında edinilen bilgilerle, insan ilişkilerinin karmaşıklığından kaynaklanan ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarına etkisinin anlaşılması için daha fazla çalışma yapılması önemli görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma; romantik ilişkisi bulunan bireylerin ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesine (1. amaç) ve romantik ilişki içerisindeki çiftlerde ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarının belirleyicisi olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı değişkenlerini açıklamadaki rolünün incelenmesine (2. amaç) odaklanan betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın ilk kısmında ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesi için kesitsel tarama modeli izlenmiştir. Kesitsel tarama araştırmaları, var olan mevcut durumun müdahale

edilmeden betimlenmesi için kullanılır ve görüş ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örneklemdeki bireyler açısından nasıl bir dağılım gösterdiği ile ilgilenir (Büyüköztürk, KılıçÇakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). İlişkisel belirsizliğin ilişki istikrarını açıklamadaki rolünün incelendiği ikinci kısımda ise korelasyonel model kullanılmıştır. Korelasyonel araştırmalar en az iki değişkenin birlikte değişimlerinin müdahale edilmeden incelendiği, neden sonuç ilişkisi vermeyen araştırmalardır (Büyüköztürk ve ark., 2016). Araştırmanın bağımlı değişkenleri ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı, bağımsız değişkeni ise ilişkisel belirsizlik düzeyleridir.

Araştırmanın romantik ilişki içerisindeki çiftlerden veri toplandığı ikinci kısmında kadın ve erkeklerin karşılıklı etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlılık Modeli (APKBM) kullanılmıştır. APKBM ikili ilişkilerdeki karşılıklı durum göz önüne alındığında, sonuca etki eden değişkenin, hem kendi sonuç değişkeni (aktör etkisi) hem de partnerinin sonuç değişkeni (partner etkisi) üzerinde etkisi olacağını ifade eden bir modeldir (Kenny, Kashy ve Cook, 2006). İkili ilişkilerde gözden kaçırılan partner etkisinin ilişki sürecindeki etkisinin incelenmesi amacıyla, APKBM yakın ilişkilerdeki karşılıklı etkinin belirlenmesi için araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Aydoğan, 2014; KaynakMalatyalı, 2014; Kenny ve Cook, 1999).

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın ilk amacı olan ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesi için araştırma sırasında romantik ilişki içerisinde olan 368 (223 kadın, 145 erkek) kişiden veri toplanmıştır. Daha sonra toplanan veri seti kontrol edilmiş ve evli olan katılımcılar ($n = 16$) ile tekrar eden veriler ($n = 17$) veri setinden atılmıştır. Sonuç olarak, 200'ü (%59.7) kadın ve 135'i (%40.3) erkek toplam 335 kişi birinci araştırma grubunu oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; 1'i (%.3) ilköğretim, 2'si (%0.6) ortaöğretim, 15'i (%4.5) lise, 272'si (%81.2) lisans ve 45'i (%13.4) yüksek lisans eğitimi almış oldukları görülmektedir (Tablo 1). Katılımcıların yaşları 18-43 arası değişmekte olup yaş ortalaması $\bar{X} = 23.95$ 'tir ($Ss = 3.5$). Kadınların yaşları 18-43 arasında değişmekte olup yaş ortalaması $\bar{X} = 26.66$ 'dır ($Ss = 3.5$). Erkeklerin yaşları 18-38 yaş arasında değişmekte olup yaş ortalaması $\bar{X} = 24.37$ 'dir ($Ss = 3.5$).

Tablo 1: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri ($n = 335$)

	Kadın n(%)	Erkek n(%)	Toplam n(%)
İlköğretim	-	1 (%0.7)	1 (%0.3)
Ortaöğretim	1 (%0.5)	1 (%0.7)	2 (%0.6)
Lise	5 (%2.5)	10 (%7.4)	15 (%4.5)
Lisans	159 (%79.5)	113 (%83.7)	272 (%81.2)
Yüksek Lisans	35 (%17.5)	10 (%7.4)	45 (%13.4)

Tablo 2’ de gösterilen birinci araştırma grubu katılımcılarının illere göre dağılımlarına bakıldığında 60’ı (%17.9) Kahramanmaraş, 38’i (%11.3) İstanbul, 25’i (%7.5) Gaziantep, 24’ü (%7.2) Ankara, 23’ü (%6.9) Malatya, 14’ü (%4.2) Adana, 14’ü (%4.2) Bursa ve 137’si (40.9) diğer illerden olmak üzere toplam 50 farklı ilden katılımcının olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İllere Göre Dağılımı (n = 335)

İl	Katılımcı Sayısı (%)	İl	Katılımcı Sayısı (%)
Kahramanmaraş	60 (%17.9)	Malatya	23 (%6.9)
İstanbul	38 (%11.3)	Adana	14 (%4.2)
Gaziantep	25 (%7.5)	Bursa	14 (%4.2)
Ankara	24 (%7.2)	Diğer iller	137 (%40.9)

Katılımcıların ortalama ilişki sürelerine bakıldığında 1-120 ay arasında değişmekte olduğu ve ortalama ilişki süresinin $\bar{X} = 28.28$ ay olduğu görülmektedir (Tablo 3). Kadınların ilişki süreleri 1-120 ay arasında değişmekte olup ortalama ilişki süresi $\bar{X} = 28.38$ ay, erkeklerin ilişki süreleri ise 1-100 ay arasında değişmekte olup ilişki sürelerinin ortalamasının $\bar{X} = 28.17$ ay olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Yaş ve İlişki Ortalamaları

	Kadın $\bar{X}$ (Ss)	Erkek $\bar{X}$ (Ss)	Toplam $\bar{X}$ (Ss)
Yaş ortalaması	23.66 (3.5)	24.37 (3.5)	23.95 (3.5)
İlişki ortalaması (ay)	28.38 (22)	28.14 (22)	28.28 (22)

Katılımcıların ilişki durumuna bakıldığında 133'ü (%39.7) kadın, 79'u (%23.6) erkek olmak üzere toplam 212 (%63.3) katılımcının araştırma sırasında bir flört ilişkisi içinde olduğu, 60'ı (%17.9) kadın, 46'sı (%13.7) erkek toplam 106 (%31.6) katılımcının sözlü/nişanlı olduğu ve 7'si (%2.1) kadın, 10'u (%3) erkek toplam 17 (%5.1) katılımcının ise partneri ile aynı evde yaşadığı görülmektedir (Tablo 4). Katılımcıların ilişkilerinin geleceğine dair görüşlerine bakıldığında; 28'i (%8.4) kadın, 17'si (%5.1) erkek toplam 45 (%13.4) katılımcı ilişkilerinin bu şekilde devam edeceğini düşündükleri, 136'sı (%40.6) kadın, 104'ü (%31) erkek olmak üzere toplam 240 (%71.6) katılımcı evleneceklerini, 33'ü (%9.9) kadın 14'ü (%4.2) erkek toplam 47 (%14) katılımcı ilişkinin geleceğinden emin olmadığını belirttikleri görülmektedir. Ayrıca ayrılmayı düşündüğünü ifade eden 3 (%0.9) kadın katılımcı olduğu ancak partnerinin ayrılacağını düşünen katılımcı olmadığı görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Birinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İlişkisel Özellikleri

	Kadın n(%)	Erkek n(%)	Toplam n(%)
İlişki Durumu			
Flört	133 (%39.7)	79 (%23.6)	212 (%63.3)
Sözlü/ Nişanlı	60 (%17.9)	46 (%13.7)	106 (%31.6)
Flört ve birlikte yaşayan	7 (%2.1)	10 (%3)	17 (%5.1)
İlişki Deneyimi			
İlişkimiz bu şekilde devam edecek	28 (%8.4)	17 (%5.1)	45 (%13.4)
Evleneceğiz	136 (%40.6)	104 (%31)	240 (%71.6)
İlişkimizin geleceğinden emin değilim	33 (%9.9)	14 (%4.2)	47 (%14)
Ayrılmayı düşünüyorum	3 (%0.9)	-	3 (%0.9)
Partnerimin ayrılacağını düşünüyorum	-	-	-

Araştırmanın ikinci amacını gerçekleştirmek için kullanılacak araştırma grubu 335 kişilik birinci araştırma grubundan araştırmaya çift olarak katılan 102 çift alınarak oluşturulmuştur. Verilerin analize hazırlanması sırasında uç veriler incelenmiş ve buna göre 12 çift (24 birey) veri setinden çıkarılmıştır. Sonuç olarak, ikinci araştırma grubu romantik ilişki içerisinde olan 90 çiftten ($n = 180$) oluşmaktadır.

İkinci araştırma grubunu oluşturan katılımcıların yaşları 18 ile 35 yaş arası değişmekte olup; yaş ortalaması $\bar{X} = 23.66$ 'dır ($Ss = 3.35$). Kadınların yaşları 18 ile 32 yaş arası değişmekte

olup; yaş ortalaması $\bar{X} = 23$ 'tür ($Ss = 2.96$). Erkek katılımcıların yaşları 18 ile 35 yaş arasında değişmekte olup; yaş ortalaması $\bar{X} = 24.31$ 'dir ($Ss = 3.59$). Katılımcıların Tablo 5' te gösterilen eğitim durumuna bakıldığında; 2'si (%1.1) ilköğretim, 15'i (%8.3) lise, 154'ü (%85.6) lisans, 9'u (%5) lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir.

Tablo 5: İkinci Araştırma Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri ($n = 90$ çift)

	Kadın $n(\%)$	Erkek $n(\%)$	Toplam $n(\%)$
İlköğretim	1 (%0.6)	1 (%0.6)	2 (%1.1)
Lise	3 (%3.3)	12 (%6.7)	15 (%8.3)
Lisans	81 (%45)	73 (%40.6)	154 (%85.6)
Lisansüstü	5 (%2.8)	4 (%2.2)	9 (%5)

Katılımcıların ilişkisel özelliklerine bakıldığında; ilişki süreleri 1 ile 100 ay arası değişmekte olup; ilişki ortalaması $\bar{X} = 25.51$ ' dir (ay) ($Ss = 21.2$). Çalışmaya katılan 90 çiftten ($n = 180$) 60'ı (%66.7) ilişkilerini bir flört ilişkisi olarak tanımlarken, 30 çift (%33.3) ise ilişkileri sözlü/nişanlı olarak tanımlamaktadır (Tablo 6). Katılımcıların ilişki deneyimine yönelik görüşlerine bakıldığında 49'u (%54.4) kadın, 54'ü (%60) erkek toplam 103 (%57.2) katılımcı duygusal anlamda önemli tek ilişki deneyimlediğini, 41'i (%54.6) kadın, 36'sı (%40) erkek toplam 77 (%42.8) katılımcının ise duygusal anlamda birden fazla ilişki deneyimlediği görülmektedir.

Tablo 6: İkinci Araştırma Grubu Katılımcılarının İlişkisel Özellikleri

	Kadın $n(\%)$	Erkek $n(\%)$	Toplam $n(\%)$
İlişki Durumu			
Flört	-	-	60 (%66.7)
Sözlü/Nişanlı	-	-	30 (%33.3)
İlişki deneyimi			
Tek ilişki deneyimi	49 (%54.4)	54 (%60)	103 (%57.2)
Birden fazla ilişki deneyimi	41 (%45.6)	36 (%40)	77 (%42.8)

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada demografik bilgileri ve ilişkisel belirsizlik alanlarını içeren kişisel bilgi formu, İlişkisel Belirsizlik Ölçeği ve İlişki İstikrarı Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, ilişki süresi vb. demografik bilgileri ve ilişkisel belirsizlik alanlarını içeren sorulara yanıt vermesi istenen Kişisel Bilgi Formu (Ek-2) kullanılmıştır. İlişkisel belirsizlik alanları belirlenirken Knobloch'un (2008) evli çiftler üzerinde yaptığı ve Steuber ve arkadaşlarının (2014) birlikte yaşayan çiftler üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarından faydalanılmıştır. İlişkisel belirsizlik alanlarından: iletişim sorunları, kariyer hedefleri, maddi sorunlar, dil/din/mezhep farklılıkları, cinsellik, yaş farkı ve sağlık sorunları bu çalışmaların sonuçlarına göre eklenmiştir. Ayrıca sosyal ve kültürel bağlam düşünülerek partnerimin ailesinden kaynaklı sebepler ve kendi ailemden kaynaklı sebepler olmak üzere iki alan eklenmiş son alan ise araştırma grubunun romantik ilişkisi olan bireylerden oluşması ve öğrenci olup farklı şehirde yaşama durumları göz önüne alınarak şehir (uzak mesafeli ilişki) alanı eklenmiştir. Toplamda on alan içeren bu bölümde katılımcılar birden fazla alanı işaretleyebilmektedir.

3.3.2. İlişkisel Belirsizlik Ölçeği (İBÖ)

Knobloch ve Solomon (1999) tarafından romantik ilişki içinde olan bireyin benlik, partner ve ilişki hakkında yaşadığı belirsizlik düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Ek-3). Ölçek benliğe yönelik belirsizlik (19 madde), partnere yönelik belirsizlik (19 madde) ve ilişki belirsizliği (16) olmak üzere üç boyuttan ve 54 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li Likert tipi (1 = Hiç Emin Değilim, 5 = Tamamen Eminim) bir ölçektir. Benliğe, partnere ve ilişkiye yönelik belirsizlik; kendi içinde de boyutlara ayrılabilir (Knobloch ve Solomon, 1999). Benliğe ve partnere yönelik belirsizlik boyutları; istek, değerlendirme ve hedef alt boyutlarını içerirken ilişkiye yönelik belirsizlik ise; davranış, karşılıklılık, ilişkinin tanımı, ilişkinin geleceği alt boyutlarını içermektedir. Benliğe yönelik belirsizlik alt boyutları için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı istek için .90, değerlendirme için .84 ve hedef için .89 iken; partnere yönelik belirsizlik alt boyutlarında istek için .90, değerlendirme için .84 ve hedef için .89' dur. Son olarak ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutlarından; davranış için .73, karşılıklılık için .89, ilişki tanımı için .86

ve ilişkinin geleceği için .88 Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı elde edilmiştir. İlişkisel belirsizliğin ele alındığı çalışmalarda (Knobloch, 2006; 2007; 2008; Knobloch ve Theune, 2004; Dailey ve ark., 2010; Knobloch ve Knobloch-Fedders, 2010; Knobloch ve Solomon, 2005; Jin ve Pena, 2010) yalnızca temel boyutlar üzerinden (benlik belirsizliği, partner belirsizliği ve ilişki belirsizliği) analizler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca ölçek toplam puan alınarak ilişkisel belirsizlik olarak analiz gerçekleştirilebilmektedir. Ölçeğe ait puanlama her boyutta alınan puana göre hesaplanmaktadır ve yüksek puanlar düşük belirsizlik (yüksek kesinlik), düşük puanlar ise yüksek belirsizlik (düşük kesinlik) anlamına gelmektedir.

Türkçeye uyarlaması Gürcan (2015) tarafından yapılan ölçekte toplam varyansın %67.41'ini açıklayan üç faktörlü (benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik ve ilişkiye yönelik belirsizlik) yapı doğrulanmıştır. İBÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları; benlik belirsizliği için .97, partner belirsizliği için .98 ve ilişki belirsizliği için .95 olarak hesaplanmıştır (Gürcan, 2015). İBÖ'nün ölçüt geçerliğinin sınanması için Buhr ve Dugas (2002) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Sarı ve Dağ (2009) tarafından yapılan Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ) kullanılmıştır. Ölçüt geçerliği sonuçlarında İBÖ'nün İlişki Belirsizliği alt boyutu ile BTÖ'nün alt boyutlarından Belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeler ($r = .18; p < .05$), Belirsizlik Stres Verici ve Üzücüdür ($r = .15; p < .05$) ve Belirsizlik eyleme geçmeyi engeller ($r = .14; p < .05$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak İBÖ'nün Partnere Yönelik Belirsizlik alt boyutu ile BTÖ'nün alt boyutlarından; Belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeler arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur ($r = .15; p < .05$) (Gürcan, 2015). Bu çalışmada ise İBÖ'nün Cronbach alfa değeri .97 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca İBÖ alt boyutları için Cronbach alfa değeri: ilişki belirsizliği alt boyutu için .94, partner belirsizliği alt boyutu için .95 ve ilişki belirsizliği alt boyutu için .90 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ)

Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından Yatırım Modeli temel alınarak geliştirilen İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ), 30 maddeden ve üç alt boyuttan; ilişki yatırımı (10 madde), ilişki doyumu (10 madde) ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme (10 madde) oluşmaktadır (Ek-4). Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri; ilişki yatırımı için .82 ile .84, ilişki doyumu için .92 ile .95 ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme alt ölçeği için .82 ile .88 arasında değişmektedir (Rusbult ve ark., 1998). Türkçeye uyarlaması Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, ilişki doyumu için .90,

alternatiflerin kalitesi için .84 ve yatırım miktarı için .84' dür. Her bir alt boyutu için ilk beş madde dört dereceli (1 = tamamen yanlış, 4 = tamamen doğru), kalan maddeler ise dokuz dereceli (1 = tamamen yanlış, 9 = tamamen doğru) Likert tipindedir. Alt ölçeklerden alınan puanların artması ilişki doyumunun, alternatiflerin kalitesinin ve yatırım miktarının arttığı anlamına gelmektedir. Bu çalışmada ise ilişki istikrarı ölçeği Cronbach alfa değerleri; ilişki doyumu boyutu için .84, alternatiflerin kalitesi boyutu için .87 ve yatırım miktarı boyutu için .83 olarak ulaşılmıştır.

3.4. İşlem

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Kurul onayı (EK-1) alındıktan sonra veriler Google forms aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya çift olarak katılanları belirlemek amacıyla katılımcılara rumuzları sorulmuş ve araştırmaya çift olarak katılanlardan aynı rumuzu kullanmaları istenmiştir. Katılımcılara rumuz yazmaları için şu yönerge verilmiştir: “Lütfen partnerinizle birlikte belirleyeceğiniz bir rumuz seçin. Siz ve partneriniz kendi ölçeklerinize belirlediğiniz bu rumuzu yazınız. Rumuzunuz ikinizin de hatırlayabileceği herhangi bir isim ya da kısaltma olabilir. Örn., çiçek, RB, sevgi gibi”. Toplanan verilerden romantik ilişki içinde olan katılımcılar birinci araştırma grubunu oluşturmuştur. İkinci çalışma grubu ise toplanan veri setinden aynı rumuzu kullanan çiftler belirlenerek oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleme oluşturulurken amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Büyüköztürk ve ark., 2016). Ölçüt örnekleme; araştırmacının bir olguyu açıklamak için belirlediği kritik durumları (kişi, nesne, olay ve durum vb.) karşılayan birimlerin örnekleme alınmasıyla oluşturulmaktadır (Baltacı, 2018). Bu araştırma için katılımcıların araştırma sırasında romantik bir ilişki yaşıyor olmaları birinci araştırma grubunu oluşturmak için ölçüt olarak alınmıştır. İkinci araştırma grubu ölçütü ise katılımcıların araştırma sırasında romantik bir ilişki yaşıyor olmaları ve araştırmaya çift olarak katılmayı kabul etmeleridir. Katılımcıların ölçek formunu yanıtlaması yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesi için oluşturulan birinci araştırma grubundaki veriler betimsel istatistikler ile analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r) kullanılmıştır. Değişkenlerin cinsiyete göre farklılıklarını incelemek amacıyla tek yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Araştırmanın betimsel istatistikleri SPSS 26.00 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Buna ek olarak, araştırmanın ikinci amacını gerçekleştirmek için romantik çiftlerin

(aktör-partner) ilişkisel belirsizliği ile ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı arasındaki karşılıklı etkinin incelenmesi amacıyla Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model (Actor-Partner Interdependence Model-APIM) kullanılmıştır (Kenny, Kashy ve Cook 2006). Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model testi için AMOS 26.00 paket programı kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Araştırmada .05 hata payı anlamlılık düzeyi olarak belirlenmiştir.

Analize geçilmeden önce ilk olarak veri seti kontrol edilmiş ve kayıp veri olmadığı görülmüştür. Daha sonra veri setinde ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı (ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi, yatırım miktarı) alt boyutlarının ayrı ayrı z puanlarına bakılmış ve +3 ile -3 arasında olmayan 10 çift, partnerlerden herhangi biri uç değer içerdiği için veri setinden atılmıştır. Uç değerler veri setinden atıldıktan sonra Mahalanobis uzaklık değerine göre .001'den küçük değer veren 2 katılımcıya rastlanmış ve 2 çift daha veri setinden atılmıştır. Uç değerler veri setinden atıldıktan sonra normal dağılımlara bakılmıştır. Tablo 7'de değişkenlere yönelik hesaplanan normallik değerleri incelendiğinde: ilişkisel belirsizlik, ilişki doyumu, alternatiflerin ve yatırım miktarı değişkenlerinin çarpıklık ve basıklık değerinin +2 ile -2 arası değiştiği ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir (George ve Mallery, 2012).

Tablo 7: İlişkisel Belirsizlik ve İlişki İstikrarı Alt Boyutları Hesaplanan Değerler ($n = 180$)

	$\bar{X}$	Ss	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
İlişkisel Belirsizlik	253.5	19.9	193	270	-1.266	.591
İlişki Doyumu	42	3.31	30	45	-1.527	1.974
Alternatiflerin Kalitesi	13.6	9.68	5	45	1.285	1.016
Yatırım Miktarı	34.4	9.46	7	45	-.675	-.449

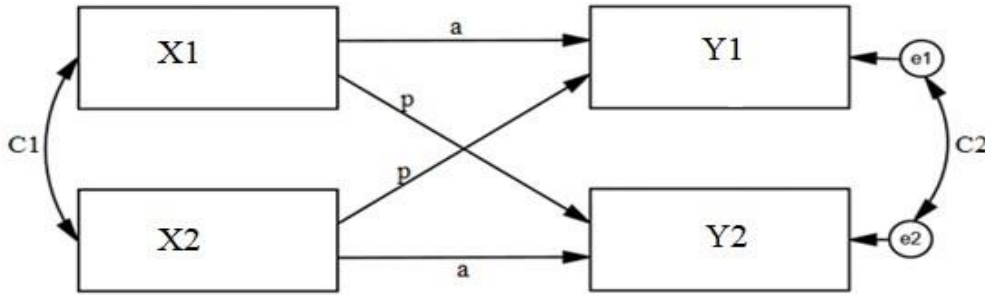
Son olarak değişkenler arası çoklu bağlantı incelenmiş varyans şişmesi (VIF) ve tolerans değerlerine bakılmış ve sıfıra yaklaşan tolerans değeri ve 3'ten büyük VIF değeri olmadığı görülmüştür. Analiz için gerekli varsayımlar sağlandıktan sonra araştırmanın ikinci amacını gerçekleştirmek için 90 çift ($n = 180$) ile analizler yapılmıştır.

3.6. Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model (APKBM)

Sosyal etkileşimler, etkileşimin her bir paydaşı kadar etkiye açıktır. Yakın ilişkiler (evlilik, romantik ilişki, baba-çocuk, anne-çocuk) insan hayatının bir parçasıdır ve yakın ilişki tarafları birbirinin karşılıklı etkisine sahiptir. Sosyal bilimlerde APKBM yakın ilişkilerdeki karşılıklı etkiyi ya da başka bir ifadeyle yakın ilişkilerde karşılıklı bağımlılığı ölçmek için

tasarlanmış ikili ya da diyadik analiz modelidir (Cook ve Kenny, 2005; Kashy ve Kenny, 2000). Modele göre bir çift ilişkisinde partnerlerden birinin puanının bilinmesi, diğer partnerinin puanı hakkında bilgi sağlamaktadır (Tomar, 2014). Bu model, çift ilişkisindeki partnerlerden birinin yordayan (bağımsız) değişkeninin hem kendi yordanan (bağımlı) değişkeni üzerindeki etkisi (aktör etkisi), hem de partnerlerden birinin yordayan (bağımsız) değişkeninin partnerinin yordanan (bağımlı) değişkeni (partner etkisi) üzerindeki etkisini birlikte hesaplanmasına olanak sağlamaktadır (Campbell, Simpson, Kashy ve Rholes, 2001). Bir başka ifadeyle bir çift ilişkisinde bireyin hissettiği duygu ve düşünceler kendi davranışlarını etkilerken (aktör etkisi) bir diğer yandan partnerinin de davranışlarını (partner etkisi) etkileyebilmektedir. APKBM, ilişkideki bu karşılıklı etki gücünün hesaplanması için kullanılmaktadır.

Şekil 4’te verilen APKBM’de çiftlerin her birine ait yordayıcı değişkenler (X_1 ve X_2) ile yordanan değişkenlerin (Y_1 ve Y_2) bulunduğu görülmektedir. Partnerlerden birinin bağımsız değişkeninin (yordayıcı) kendi bağımlı değişkeni (yordanan) üzerindeki etkisi (X_1 ’ in Y_1 üzerindeki ya da X_2 ’ nin Y_2 üzerindeki etkisi) aktör etkisi (a) olarak tanımlanmaktadır. Partnerlerden birinin bağımsız değişkeninin ilişkiyi paylaştığı partnerinin bağımlı değişkeni (X_1 ’in Y_2 üzerindeki etkisi ya da X_2 ’nin Y_1 üzerindeki etkisi) üzerindeki etkisi ise partner etkisi (p) olarak tanımlanmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4: Aktör-Partner Karşılıklı Bağımlı Model: X_1 = yordayan değişken, Y_1 = yordanan değişken, e_1 ve e_2 = yordanan değişkenlere ilişkin hata, C_1 = bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon ve C_2 = yordanan değişkenler arasındaki ilişki, a = aktör etkisi, p = partner etkisi

Bu modelde iki aktör etkisi ve iki partner etkisi birlikte hesaplanabilmektedir. Ayrıca bu model partner etkisi kontrol altına alınarak yalnızca aktör etkisinin hesaplanabilmesine olanak sağlamaktadır (Cook ve Kenny, 2005; Kenny, Kashy ve Cook, 2006). Aktör etkisi kişi için bir etkiyken, partner etkisi kişilerarası bir etkidir ve ikili ilişkilerde karşılıklı etkileri test etme olanağı sağlar (Tomar, 2014). APKBM’de çiftlerin ayrırte dilediği ve farklı gruplara atanabilen çiftler (kadın-erkek, anne-çocuk vb.) olması önemlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak ilişkisel belirsizlik alanları ile ilgili betimsel sonuçlara ve tanımlanan modeldeki değişkenler arasındaki ilişkilere ve ilişkilerin cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığına dair bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra aktör-partner etkisinin incelendiği temel analiz bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Betimsel Bulgular

4.1.1. İlişkisel Belirsizlik Alanlarına İlişkin Betimsel Bulgular

Kadınlar ve erkeklerin ilişkisel belirsizlik alanına ilişkin frekans ve yüzde değerleri ile katılımcılara diğer seçeneği olarak sunulan kısma belirttiği “İlişkide belirsizliğe düştüğüm herhangi bir alan yok” ifadesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 8’de belirtilmiştir.

Tablo 8: İlişkisel Belirsizlik Alanları

	Kadın <i>f</i> (%)	Erkek <i>f</i> (%)	Toplam <i>f</i> (%)
Şehir (Uzak mesafeli ilişki)	80 (%24)	52 (%15.6)	132 (%39.5)
İletişim sorunları	73 (%21.9)	47 (%14.1)	120 (%35.9)
Kariyer hedefleri	52 (%15.6)	22 (%6.6)	74 (%22.2)

Partnerin ailesinden kaynaklı sebepler	45 (%13.5)	21 (%6.3)	66 (%19.8)
Bireyin kendi ailesinden kaynaklı sebepler	50 (%15)	12 (%3.6)	62 (%18.6)
Maddi sorunlar	31 (%9.3)	20 (%6)	51 (%15.3)
Dil/din/mezhep farklılıkları	18 (%5.4)	15 (%4.5)	33 (%9.9)
Cinsellik	15 (%4.5)	10 (%3)	25 (%7.5)
Yaş farkı	17 (%5.1)	5 (%1.5)	22 (%6.6)
Sağlık sorunları	6 (%1.8)	4 (%1.2)	10 (%3)
İlişkide belirsizliğe düştüğüm alan yok	6 (%1.8)	20 (%6)	26 (%7.8)

Katılımcıların ilişkisel belirsizlik alanlarındaki yanıtlarına bakıldığında 80'i (%24) kadın 52'si (%15.6) erkek toplam 132 (%39.5) katılımcı yaşanan şehir (uzak mesafeli ilişki), 73'ü (%21.9) kadın 47'si (%14.1) erkek toplam 120 (%35.9) katılımcı iletişim sorunları nedeniyle ve 52'si (%15.6) kadın 22'si (%6.6) erkek toplam 74 (%22.2) katılımcı ise kariyer hedefleri sebebiyle ilişkisinde belirsizliğe düştüğünü belirtmektedir. Ayrıca 45'i (%13.5) kadın 21'i (%6.3) erkek toplam 66 (%19.8) katılımcı partnerinin ailesinden kaynaklı sebeplerle, 50'si (%15) kadın 12'si (%3.6) erkek toplam 62 (%18.6) katılımcı kendi ailesinden kaynaklı sebeplerle ve 31'i (%9.3) kadın 20'si (%6) erkek toplam 51 (%15.3) katılımcı ise maddi sorunlar sebebiyle ilişkisinde belirsizliğe düştüğünü belirtmektedir. Araştırmaya katılan katılımcılardan 6'sı (%1.8) kadın 20'si (%6) erkek toplam 26 (%7.8) katılımcı ilişkisinde belirsizliğe düştüğü herhangi bir alan olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca 15'i (%4.5) kadın 10'u (%3) erkek toplam 25 (%7.5) katılımcı cinsellik sebebiyle, 17'si (%5.1) kadın 5'i (%1.5) erkek toplam 22 (%6.6) katılımcı yaş farkı yüzünden ve 6'sı (%1.8) kadın 4'ü (%1.2) erkek toplam 10 (%3) katılımcı ise sağlık sorunları nedeniyle ilişkisinde belirsizlik yaşadığını belirtmektedir.

Araştırmanın çift verilerinden oluşan ikinci örneklemindeki APKBM testi öncesinde ilk olarak bağımlı ve bağımsız değişkenlerin ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmıştır. Ayrıca ilişkisel belirsizlik ve ilişki istikrarı değişkenlerinin kadın ve erkekler için anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Ardından, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 9' da gösterilen kadına ait ilişkisel belirsizlik ortalama puanı 251.36 ($S_s = 9.75$), erkeğe ait ortalama ve standart sapma puanı 255.64'tir ($S_s = 20.02$). Kadına ait ilişki istikrarı alt boyutlarının ortalama puanı ilişki doyumu için 42.28 ($S_s = 3.39$), alternatiflerin kalitesi için 13

($S_s = 8.68$) ve yatırım miktarı için 32.25'tir ($S_s = 9.67$). Erkeklere ait ortalama puanı ilişki doyumu için 42.75 ($S_s = 3.23$), alternatiflerin kalitesi için 14.23 ($S_s = 10.61$) ve yatırım miktarı için 36.62'dir ($S_s = 8.75$).

Tablo 9: Alt Boyutlara İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Puanları ($n = 90$ çift)

Değişkenler	$\bar{X}$	Kadın			$\bar{X}$	Erkek		
		S_s	Min	Max		S_s	Min	Max
İlişkisel Belirsizlik	251.36	19.75	197	270	255.64	20.02	193	270
İlişki Doyumu	42.28	3.39	30	45	42.75	3.23	32	45
Alternatiflerin Kalitesi	13	8.68	5	40	14.23	10.61	5	45
Yatırım Miktarı	32.25	9.67	9	45	36.62	8.75	7	45

Ölçeklerden alınabilecek minimum ve maksimum puanlar göz önüne alındığında kadın ve erkeklerin ilişkisel belirsizlik puanlarının birbirine yakın ve yüksek olduğu görülmektedir. İlişkisel belirsizlik ölçeğinde alınan yüksek puanlar kesinliğe düşük puanlar ise belirsizliğe işaret etmektedir. İlişki istikrarı alt boyutlarına bakıldığında katılımcıların ilişki doyum ve yatırım miktarı boyutlarında görece yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları, alternatiflerin kalitesi boyutunda ise görece düşük puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Bu durum katılımcıların romantik ilişkilerinden aldıkları doyumun yüksekliğine ve ilişkilerine yaptıkları yatırım miktarının fazlalığına ve alternatiflerin cazip gelmediğine işaret ediyor olabilir.

Tablo 10' da kadın ve erkekler için ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla korelasyonel sonuçlar verilmiştir.

Tablo 10: Kadın ve erkeklerin ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkiler

	KİB	KİD	KAK	KYM	EİB	EİD	EAK
Kadın İlişkisel Belirsizlik (KİB)	1.00						
Kadın İlişki Doyumu (KİD)	.60**	1.00					
Kadın Alternatiflerin Kalitesi (KAK)	-.42**	-.26**	1.00				
Kadın Yatırım Miktarı (KYM)	.29**	.17	-.37**	1.00			
Erkek İlişkisel Belirsizlik (EİB)	.27*	.14	-.30**	.16	1.00		
Erkek İlişki Doyumu (EİD)	.18	.08	-.22*	.13	.72**	1.00	
Erkek Alternatiflerin Kalitesi (EAK)	-.22*	-.19	-.22*	.03	-.36**	-.27**	1.00

Erkek Yatırım Miktarı (EYM)	.09	.04	-.14	.39**	.42**	.31**	-.23*
-----------------------------	-----	-----	------	-------	-------	-------	-------

* $p < .05$; ** $p < .01$

İlişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkisel sonuçlar incelendiğinde kadın ilişkisel belirsizliği ile kadın ilişki doyumu arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = .60$; $p < .01$), kadın ilişkisel belirsizliği ile kadın alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = -.42$; $p < .01$) ve kadın ilişkisel belirsizliği ile kadın yatırım miktarı arasında ise pozitif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r = .29$; $p < .01$). Benzer şekilde erkek ilişkisel belirsizliği ile erkek ilişki doyumu arasında pozitif yönlü yüksek düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = .72$; $p < .01$), erkek ilişki belirsizliği ile alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = -.36$; $p < .01$) ve erkek ilişki belirsizliği ile yatırım miktarı arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r = .31$; $p < .01$). Başka bir ifadeyle kadın ve erkekler için ilişkisel kesinlik arttıkça ilişkiden alınan doyum ve yatırım miktarı da artmakta ve ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algı azalmaktadır.

Kadın ve erkekler arasındaki değişkenlere yönelik ilişkisel sonuçlar incelendiğinde kadın ilişkisel belirsizliği ile erkek ilişkisel belirsizliği arasında pozitif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = .27$; $p < .05$), kadın ilişki belirsizliği ile erkek ilişki doyumu arasında anlamlı ilişki olmadığı ($r = .18$; $p > .05$), kadın ilişki belirsizliği ile erkek alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü düşük düzey ilişki olduğu ($r = -.22$; $p < .05$) ve kadın ilişki belirsizliği ile erkek yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmektedir ($r = .09$; $p > .05$). Başka bir ifadeyle kadınların ilişkisel kesinliği arttıkça erkeklerinde ilişkisel kesinliği artmakta, kadınların ilişkisel kesinliğinin artması erkeklerin ilişki doyumunu ve yatırım miktarını anlamlı olarak etkilememektedir. Ayrıca kadınların ilişkisel kesinliğinin artması erkeklerin alternatiflerin kalitesine yönelik algısını azaltmaktadır. Benzer şekilde erkek ilişkisel belirsizliği ile kadın ilişki doyumu arasında ($r = .14$; $p > .05$) ve kadın yatırım miktarı arasında ($r = .16$; $p > .05$) anlamlı ilişki olmadığı, erkek ilişki belirsizliği ile kadın alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.30$; $p < .01$). Bir başka ifadeyle erkeklerin ilişkisel kesinliği ile kadınların ilişki doyumu ve ilişkiye yapılan yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki bulunmazken, erkeklerin ilişkisel kesinliğinin artması kadınların ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısını azaltmaktadır.

Kadınlar için ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkisel sonuçlara bakıldığında kadın ilişki doyumu ile kadın alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki

olduğu ($r = -.26$; $p < .01$), kadın ilişki doyumu ile kadın yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki olmadığı ($r = .17$; $p > .05$) ve kadın alternatiflerin kalitesi ile kadın yatırım miktarı arasında negatif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.37$; $p < .01$). Başka bir ifadeyle kadın ilişki doyumu arttıkça ilişki dışındaki alternatiflere yönelik algısı azalmakta ancak kadınlar için ilişkiden alınan doyumun artması ile ilişkiye yapılan yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Son olarak kadınlar için ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algının artması ilişkiye yapılan yatırım miktarını azaltmaktadır.

Erkekler için ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkiyel sonuçlara bakıldığında erkek ilişki doyumu ile erkek alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = -.27$; $p < .01$), erkek ilişki doyumu ile erkek yatırım miktarı arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = .31$; $p < .01$) ve erkek alternatiflerin kalitesi ile erkek yatırım miktarı arasında negatif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r = .23$; $p < .05$). Başka bir ifadeyle erkeklerin ilişkiden aldığı doyum arttıkça ilişki için yapılan yatırım miktarı da artmakta ve ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algı azalmaktadır. İlişki için yapılan yatırım miktarı arttıkça ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algı azalmaktadır.

Kadın ve erkekler arasındaki ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkiyel sonuçlara bakıldığında kadın ilişki doyumu ile erkek ilişki doyumu ($r = .08$; $p > .05$), alternatiflerin kalitesi ($r = -.19$; $p > .05$) ve yatırım miktarı ($r = .04$; $p > .05$) arasında anlamlı ilişkiler olmadığı görülmektedir. Yani kadınların ilişkiden aldığı doyum erkeklerin ilişki doyumunu, ilişki için yaptıkları yatırım miktarını ve ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısını anlamlı bir şekilde etkilememektedir. Ayrıca erkek ilişki doyumu ile kadın alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = -.22$; $p < .05$), erkek ilişki doyumu ile kadın yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki bulunmadığı görülmektedir ($r = .13$; $p > .05$). Yani erkeklerin ilişkiden aldığı doyum arttıkça kadınların ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısı azalmakta ancak kadınların ilişki için yaptıkları yatırım miktarını anlamlı olarak etkilememektedir.

Son olarak ilişki istikrarı alt boyutlarından olan kadın alternatiflerin kalitesi ile erkek alternatiflerin kalitesi arasında negatif yönlü düşük düzey anlamlı ilişki olduğu ($r = -.22$; $p < .05$), kadın alternatiflerin kalitesi ile erkek yatırım miktarı arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmektedir ($r = -.14$; $p > .05$). Başka bir ifadeyle kadınların ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısı arttıkça erkeklerin ilişki dışındaki alternatiflere yönelik algısı

azalmaktadır. Kadınların ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısı ile erkeklerin ilişki için yaptıkları yatırım miktarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ayrıca kadın yatırım miktarı ile erkek alternatiflerin kalitesi arasında anlamlı ilişki bulunmazken ($r = .03$; $p > .05$), kadın yatırım miktarı ile erkek yatırım miktarı arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r = .39$; $p < .01$). Başka bir ifadeyle kadınların ilişki için yaptığı yatırım miktarı erkeklerin ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesine yönelik algısını etkilemezken kadınların ilişkiye yaptığı yatırım miktarı arttıkça erkeklerin de ilişki için yaptığı yatırım miktarı artmaktadır.

Araştırmanın değişkenlerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark olup olmadığına bakmak amacıyla yapılan tek yönlü MANOVA analiz sonuçlarına bakılmış ve değişkenlerin en az birinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (*Wilks' Lambda* = .924; $F = 3.573$; $p < .05$). MANOVA analizinde değişkenlere yönelik ulaşılan sonuçlar Tablo 11' de verilmiştir.

Tablo 11: İlişkisel Belirsizlik, İlişki Doyumu, Alternatiflerin Kalitesi ve Yatırım Miktarı MANOVA Sonuçları

Değişkenler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İlişkisel Belirsizlik	827.756	1	827.756	2.094	.15
İlişki Doyumu	9.800	1	9.800	.891	.35
Alternatiflerin Kalitesi	68.450	1	68.450	.728	.39
Yatırım Miktarı	858.050	1	858.050	10.072	.002

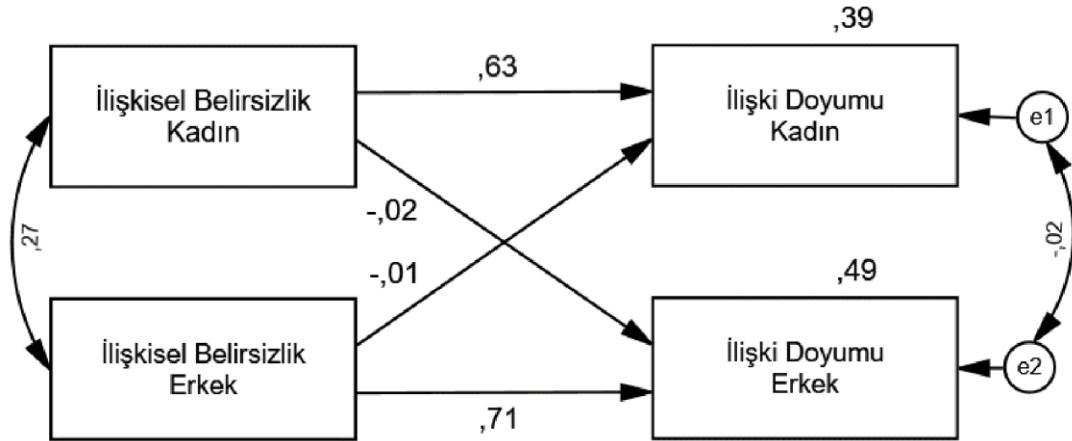
Tablo incelendiğinde katılımcıların ilişkisel belirsizlik ($F = 2.094$; $p > .05$), ilişki doyumu ($F = .891$; $p > .05$) ve alternatiflerin kalitesi ($F = .728$; $p > .05$) puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Katılımcıların yatırım miktarı puan ortalamaları ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F = 10.072$; $p < .05$). Kadın ve erkek katılımcıların puan ortalamalarına bakıldığında; erkeklerin yatırım miktarı ($\bar{X} = 36.62$) kadınların yatırım miktarından ($\bar{X} = 32.25$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle kadın ve erkekler arasında ilişkisel belirsizlik, ilişki doyumu ve alternatiflerin kalitesi puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermezken, erkeklerin ilişki için yaptığı yatırım miktarı kadınların ilişki için yaptığı yatırım miktarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

4.2.Aktör-Partner Modellerine İlişkin Bulgular

4.2.1. İlişkisel Belirsizliğin İlişki Doyumunu Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu bölümde ilişkisel belirsizliğin ilişki doyumu üzerindeki aktör-partner etkilerinin incelendiği modele ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İlişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu aktör-partner etkileri modeline ilişkin uyum iyiliği değerlerine bakıldığında, (RMSEA = .00; NFI = .99; GFI = .99; AGFI = .98; X^2/sd = .26) modelin referans değerlerine göre iyi uyum gösterdiği görülmektedir. RMSEA değeri için < .05 iyi uyum .05 ile .08 arası kabul edilebilir uyum .08 ile 1.00 arası vasat uyuma işaret etmekte ve NFI değeri için .95 ile 1.00 arası iyi uyum, .90 ile .95 arası kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Schermerhorne-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). Ayrıca GFI değeri için .95 ile 1.00 arası iyi uyuma .90 ile .95 arası kabul edilebilir uyuma, AGFI değeri için .95 ile 1.00 arası iyi uyuma .90 ile .95 arası kabul edilebilir ve X^2/sd için < 2 iyi uyuma 2 ile 5 arası kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Munro, 2005; Schreiber, Nora, Stage, Barlow ve King, 2006; Şimşek, 2007; Hooper, Coughlan ve Mullen 2008; Schumacker ve Lomax, 2010; Waltz, Strickland ve Lenz 2010; Wang ve Wang, 2012).

İlişkisel belirsizliğin ilişki doyumu üzerinde aktör-partner etkisinin incelendiği model Şekil 5'te ve modele ilişkin hesaplanan etkiler Tablo 12'de verilmiştir.

Şekil 5: İlişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu aktör-partner etkileri

Tablo 12: İlişkisel Belirsizlik ile İlişki Doyumu Arasında Hesaplanan Etkiler

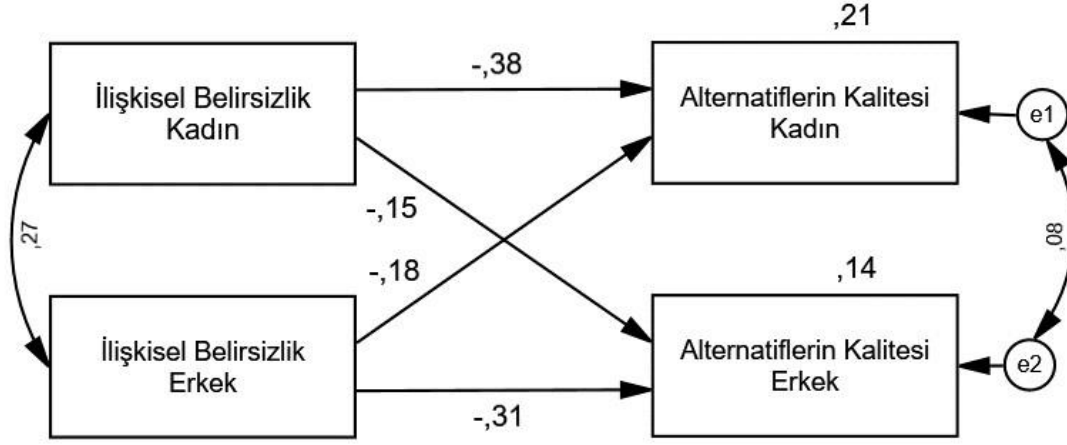
Etkiler	B	sh	t	p	β
Aktör etkileri					
İlişkisel Belirsizlik					
Kadın Aktör Etkisi	.112	.010	11.609	.000***	.632

Erkek Aktör Etkisi	.112	.010	11.609	.000***	.706
Partner etkileri					
Kadın Partner Etkisi	-.003	.010	-.262	.793	-.014
Erkek Partner Etkisi	-.003	.010	-.262	.793	-.016

Şekil 5 ve Tablo 12 incelendiğinde romantik ilişki yaşayan çiftlerde ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu arasındaki aktör etkilerinin pozitif düzeyde ve anlamlı olduğu (kadın aktör $\beta = .63, p < .001$; erkek aktör $\beta = .71, p < .001$) ancak partner etkilerinin anlamlı olmadığı (kadın partner $\beta = -.01, p > .05$; erkek partner $\beta = -.02, p > .05$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre araştırma için oluşturulan hipotez 1'deki aktör etkileri doğrulanmış ancak hipotez 2'deki partner etkileri reddedilmiştir. Modele ilişkin hesaplanan etki büyüklüklerinin ise hem kadınlar ($R^2 = .39$) hem de erkekler için ($R^2 = .49$) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (.02 ile .13 arası küçük etki, .13 ile .26 orta etki ve .26'dan fazla yüksek etki; Cohen, 1988). Başka bir ifadeyle kadın ve erkeğin ilişkiye dair hissettiği ilişkisel kesinlik arttıkça ilişkiden aldıkları doyum artmaktadır. Ancak kadın ve erkeğin ilişki içinde hissettiği ilişkisel kesinlik, partnerinin ilişkiden aldığı doyumu anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

4.2.2. İlişkisel Belirsizliğin Alternatiflerin Kalitesini Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu bölümde ilişkisel belirsizliğin alternatiflerin kalitesi üzerindeki aktör-partner etkilerinin incelendiği modele yer verilmiştir. İlişkisel belirsizlik ile alternatiflerin kalitesi aktör-partner etkileri modeline ilişkin uyum iyiliği değerlerine bakıldığında, (RMSEA = .00; NFI = .99; GFI = 1.00; AGFI = .99; $X^2/sd = .28$) modelin iyi uyum gösterdiği görülmektedir. İlişkisel belirsizliğin alternatiflerin kalitesi üzerinde aktör-partner etkisinin incelendiği model Şekil 6'da ve modele ilişkin hesaplanan etkiler Tablo 13'te verilmiştir.

Şekil 6: İlişkisel belirsizlik ile alternatiflerin kalitesi aktör-partner etkileri

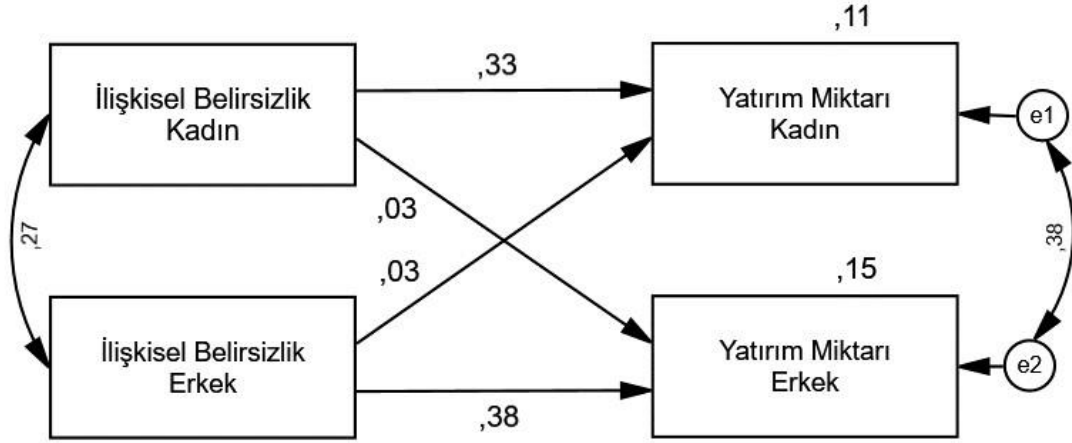
Tablo 13: İlişkisel Belirsizlik ile Alternatiflerin Kalitesi Arasında Hesaplanan Etkiler

Etkiler	<i>B</i>	<i>sh</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>β</i>
Aktör etkileri					
İlişkisel Belirsizlik					
Kadın Aktör Etkisi	-.165	.033	-4.972	.000***	-.376
Erkek Aktör Etkisi	-.165	.033	-4.972	.000***	-.312
Partner etkileri					
Kadın Partner Etkisi	-.079	.033	-2.376	.017	-.181
Erkek Partner Etkisi	-.079	.033	-2.376	.017	-.147

Şekil 6 ve Tablo 13 incelendiğinde ilişkisel belirsizlik ve alternatiflerin kalitesi arasındaki aktör etkilerinin negatif yönlü ve anlamlı olduğu (kadın aktör $\beta = -.38$, $p < .001$; erkek aktör $\beta = -.31$, $p < .001$) görülmektedir. Modele ilişkin partner etkilerine bakıldığında negatif yönlü ve anlamlı olduğu (kadın partner $\beta = -.18$, $p < .05$; erkek partner $\beta = -.15$, $p < .05$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre araştırma için oluşturulan hipotez 3 ve hipotez 4 doğrulanmıştır. Modele ilişkin hesaplanan etki büyüklüğü ise (kadın alternatiflerin kalitesi için $R^2 = .21$; erkek alternatiflerin kalitesi için $R^2 = .14$) orta düzeydedir (Cohen, 1988). Bu sonuçlara göre kadının ilişkisel kesinliği arttıkça hem kendisinin hem de partnerinin ilişki dışındaki alternatiflere yönelimi azalmaktadır. Aynı şekilde erkeğin ilişkisel kesinliğinin artması hem kendisi için hem de partneri için alternatiflere yönelimi azaltmaktadır. Yani çiftlerin ilişkisel kesinliğinin artması, her iki taraf için ilişki dışı alternatiflere yönelimi karşılıklı etkiyle anlamlı şekilde azaltmaktadır.

4.2.3. İlişkisel Belirsizliğin Yatırım Miktarını Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu bölümde ilişkisel belirsizliğin yatırım miktarı üzerindeki aktör-partner etkilerinin incelendiği modele yer verilmiştir. İlişkisel belirsizlik ile yatırım miktarı aktör-partner etkileri modeline ilişkin uyum iyiliği değerlerine bakıldığında, (RMSEA = .00; NFI = .98; GFI = .99; AGFI = .98; X^2/sd = .35) iyi uyum gösterdiği görülmektedir. İlişkisel belirsizliğin yatırım miktarı üzerinde aktör-partner etkisinin incelendiği model Şekil 7’de ve modele ilişkin hesaplanan etkiler Tablo 14’te verilmiştir.

Şekil 7: İlişkisel belirsizlik ile yatırım miktarı aktör-partner etkileri

Tablo 14: İlişkisel Belirsizlik ile Yatırım Miktarı Arasında Hesaplanan Etkiler

Etkiler	<i>B</i>	<i>sh</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>β</i>
Aktör etkileri					
İlişkisel Belirsizlik					
Kadın Aktör Etkisi	.162	.032	5.142	.000***	.327
Erkek Aktör Etkisi	.162	.032	5.142	.000***	.376
Partner etkileri					
Kadın Partner Etkisi	.015	.032	.462	.644	.030
Erkek Partner Etkisi	.015	.032	.462	.644	.033

Şekil 7 ve Tablo 14 incelendiğinde romantik ilişki yaşayan çiftlerin ilişkisel belirsizliği ile yatırım miktarı arasındaki aktör etkilerinin pozitif düzeyde ve anlamlı olduğu (kadın aktör β

= .33, $p < .001$; erkek aktör $\beta = .38$, $p < .001$) ancak partner etkilerinin anlamlı olmadığı (kadın partner $\beta = .03$, $p > .05$; erkek partner $\beta = .03$, $p > .05$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre araştırma için oluşturulan hipotez 5 için aktör etkileri doğrulanmış, hipotez 6 için partner etkileri reddedilmiştir. Modele ilişkin hesaplanan etki büyüklüklerine bakıldığında kadın yatırım miktarı için ($R^2 = .11$) küçük düzeyde ve erkek yatırım miktarı için ($R^2 = .15$) orta düzeyde olduğu görülmektedir (Cohen, 1988). Başka bir ifadeyle romantik çiftlerin ilişkisel kesinliği arttıkça ilişki için yaptıkları yatırım artmaktadır. Ancak kadın ve erkeğin ilişkisel kesinliğinin artması, partnerinin ilişki için yaptığı yatırım miktarını anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırma, genç yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerde bireylerin yaşadığı ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesi ve romantik ilişkisi olan çiftlerdeki ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı değişkenlerini açıklamadaki rolünün incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde ilk olarak romantik ilişkilerdeki ilişkisel belirsizlik alanlarına yönelik ulaşılan bulgular tartışılmış ve yorumlanmış daha sonra ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı arasındaki betimsel ve ilişkisel sonuçlar tartışılmış ve yorumlanmıştır. Son olarak ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki aktör partner etkilerinin test edilmesi amacıyla gerçekleştirilen AktörPartner Karşılıklı Bağımlı Modeller ile ulaşılan sonuçlar tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. İlişkisel Belirsizlik Alanlarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlişkisel belirsizlik kişinin ilişkide olmaktan duyduğu ya da algıladığı güven derecesi olarak tanımlanmaktadır (Knobloch ve Solomon, 1999). Bir başka deyişle, bireyin yaşadığı ilişkiden emin olma durumunu ifade etmektedir. Kişi yaşadığı ilişkide soyut (duygu, düşünce ve davranış vb.) ve somut (iletişim, kariyer hedefleri vb.) durumlardan kaynaklı olarak

belirsizliğe düşebilmektedir. Bu araştırmanın amaçlarından biri de romantik çiftlerin ilişkisel belirsizlik alanlarının, yani romantik ilişkilerde kişileri belirsizliğe düşüren somut alanların neler olduğunun belirlenmesidir.

İlişkisel belirsizlik alanları için elde edilen sonuçlara bakıldığında; katılımcılar tarafından en yüksek sıklıkla bildirilen alanların uzak mesafeli ilişki yaşama, iletişim sorunları ve kariyer hedefleri olduğu görülmektedir. Bu alanlara ek olarak katılımcılar tarafından dikkat çekici çoğunlukta bildirilen alanlar ise; partnerin ailesinden kaynaklı sebepler, kişinin kendi ailesinden kaynaklı sebepler ve maddi sorunlar olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından bildirilen ancak diğer alanlara kıyasla daha az sıklıkla ifade edilen alanlar ise dil/din/mezhep farklılıkları, cinsellik, yaş farkı ve sağlık sorunları alanları olduğu görülmektedir. Bildirilen ilişkisel belirsizlik alanlarına ek olarak, katılımcılardan %7.8'i ilişkide belirsizliğe düştüğü herhangi bir alan olmadığını ifade etmiştir.

Romantik ilişkide yaşanan ilişkisel belirsizlik alanları kişinin yaşadığı ilişkide somut olarak şüpheye düştüğü alanlardır. Araştırma sonuçlarında en çok bildirilen alan; uzak mesafeli ilişki yaşama alanıdır. Bu bulguya göre katılımcıların yaşadıkları ilişkide partnerleri ile birlikte ve yan yana zaman geçirmeyi önemsedikleri ve ilişkiden algıladıkları güveni ve kesinliği buna göre değerlendirmekte olduğu söylenebilir. Romantik ilişkiler; sosyallik ihtiyacının karşılanması ve romantik ilişkiyle birlikte bireyin üstlendiği roller açısından ele alındığında, uzak mesafe ilişki bu ihtiyacın karşılanmasında engel olduğu için birey açısından belirsizlik durumunun yaşanmasına sebep olabilmektedir (Maguire, 2007). Öte yandan, bu araştırmanın veri toplama sürecinin COVID-19 sebebiyle yaşanan pandemi dönemine yani tüm üniversitelerin kapalı olduğu ve sosyal etkileşimin minimuma indiği bir döneme denk geldiği göz önünde bulundurulduğunda araştırmaya katılan kişilerin partnerlerinden ayrı kalmış ve ne zaman bir araya gelecekleri konusunda belirsizlik içerisinde olabilecekleri düşünülebilir. Bu nedenle, ilişkisel belirsizlik alanı olarak en sık belirtilen durum uzak mesafe ilişki yaşama olarak belirtilmiş olabilir. Uzak mesafeli romantik ilişkilerin ilişki istikrarını ve ilişkiye olan güveni olumsuz etkilediği (Cameron ve Ross, 2007), partnerinden uzakta iken başka çiftler gördüğünde kişide yalnızlık duygusuna sebep olduğu (Firmin, Firmin ve Lorenzen, 2014) ve ilişki belirsizliğine yol açabildiği (Maguire, 2007) araştırmalar tarafından da rapor edilmektedir. Bu çalışmada ulaşılan sonuç bu anlamda alanyazını da desteklemektedir.

İlişkisel belirsizliğe sebep olarak belirtilen bir diğer önemli alan iletişim sorunlarıdır. Bireyler romantik ilişkide iletişim sorunları yaşadığında ilişkide olmaktan algıladığı güven

derecesi azalmakta ve hissettiği kesinlik sarsılmaktadır (Knobloch ve Theiss, 2011). Sosyal etkileşimlerin en önemli parçası iletişimidir ve romantik ilişkiler genç yetişkinlikte sosyal ilişkilerin önemli bir parçasıdır (Demir, 2010). Bireyin bu dönemde iyi bir romantik ilişkiye sahip olması etkili iletişimle yakından ilgilidir (Stephanou, 2012) ve duygular, düşünceler, tutumlar ve deneyimler hakkında konuşmak kaliteli bir romantik ilişkiye ulaşmada önemli görülmektedir (Sprecher ve Hendrick, 2004). Ayrıca Parks ve Adelman (1983) romantik ilişkisi olan bireylerle yaptığı 3 aylık boylamsal çalışmasında, çiftlerin birbirleri ile sık iletişim kurduğunda belirsizliğin azaldığı ve ayrılma olasılığının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak kişi partneri ile etkili iletişim kuramadığında ve anlaşılmadığını hissettiğinde yaşadığı ilişkiye olan güveni azalmakta ve ilişkiden emin olamamaktadır.

İlişkisel belirsizliğe neden olarak sıklıkla ifade edilen bir diğer alan ise kariyer hedefleridir. Özellikle genç yetişkinlik döneminde sıklıkla deneyimlenen romantik ilişkiler henüz bireylerin kalıcı sorumluluklara girmediği (evlilik gibi) ve bireyin genel sağlığında ve mutluluğunda etkili olan yakın ilişki biçimidir (Collibee ve Furman, 2015; Davila ve ark., 2017). Birey yakın ilişkiler geliştirirken bir yandan da gelecekteki hayatı için temel oluşturacak mesleki eğitimini almaktadır. Bazı durumlarda genç yetişkinler romantik ilişkilerinde sıkışıp kalabilmekte, ilişkiyi sürdürmek için kişisel hedeflerinden (örn., eğitim veya mesleki fırsatlar) fedakarlık edebilmektedirler (Kefalas ve ark., 2011; Shulman ve Connolly, 2013). Bazı durumlarda ise ciddi romantik ilişkiyi bilerek erteleyip ya da yaşadığı romantik ilişkiden vazgeçip kişisel hedeflerine öncelik verebilmektedir (Arnett, 2015). Araştırmanın sonuçlarına göre kariyer hedefleri erkeklere kıyasla kadınlar tarafından daha sıklıkla ifade edilen bir belirsizlik alanı olmuştur. Sonuç olarak genç yetişkinlerin romantik ilişkilerde kariyer hedefleri konusunda ilişkisel belirsizlik yaşadıkları ve bu durumun kadınlarda erkeklere kıyasla daha çok ön planda olduğu görülmüştür.

Sosyal ve kültürel bağlam düşünülerek ilişkisel belirsizlik alanlarına eklenen kişinin kendi ailesinden kaynaklı sebepler ve partnerinin ailesinden kaynaklı sebepler alanları, bir diğer dikkat çekici ilişkisel belirsizlik alanlarıdır. Birey yaşadığı romantik ilişkide kendi ailesi ya da partnerinin ailesinden kaynaklı olarak belirsizliğe düşebilmektedir. Sosyal ve kültürel bağlam düşünüldüğünde kişinin yetiştiği aile yapısı ile partnerinin aile yapısı farklı olabilmektedir. Kişinin kültürel ve ailesel yapısı, romantik ilişki hakkında düşünce ve deneyimleme biçimini etkileyebilmekte (Hatfield ve ark., 2015) ve romantik ilişki yapısına ve durumuna etki edebilmektedir (Connolly ve ark., 1999). Bu yüzden birey yaşadığı romantik ilişkide sosyokültürel özelliklerin uyuşmamasından dolayı kendi ailesinin ya da partnerinin ailesinin

ilişkiyi onaylamayacağını düşünebilir. Bu durumda da yaşadığı ilişki hakkında belirsizliğe düşebilir. Sonuç olarak genç yetişkinlik döneminde bireyler romantik ilişkisinde kendi ailesinden ya da partnerinin ailesinden kaynaklı olarak belirsizlik yaşayabilmektedir.

Bu çalışmada genç yetişkinleri yaşadığı romantik ilişkide belirsizliğe düşüren bir diğer önemli alan ise maddi sorunlardır. Birey maddi sorunlar yaşadığında ilişkide şüpheyeye düşebilmekte ve belirsizlik yaşayabilmektedir. Genç yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerde eğitimsel ve finansal başarıların dikkate alındığı ve finansal geleceğin önemsendiği (Manning ve ark., 2011; Sneed ve ark., 2007), ilişkiyi sürdürmek ve aile kurmak için finansal kaynakların değerlendirildiği (Shulman ve Connolly, 2013) çeşitli araştırmalar tarafından rapor edilmektedir. Bu araştırmada da genç yetişkinlerin romantik ilişkilerindeki finansal durumu dikkate aldıkları ve maddi sorunlar yaşanacak olmasının ilişkide belirsizliğe sebep olabildiği görülmüştür.

Genç yetişkinlerin ilişkisel belirsizliğe düştüğü diğer alanlar ise dil/din/mezhep farklılıkları, cinsellik, yaş farkı ve sağlık sorunları alanlarıdır. Bu alanlar katılımcılar tarafından ilişkisel belirsizliğe sebep olması açısından diğer alanlara kıyasla daha az bildirilmiştir. Özellikle sağlık sorunlarının ilişkisel belirsizliğe sebep olma açısından bildirilme sıklığı oldukça azdır. Bu durum katılımcıların genç olmasından ve belirsizliğe sebep olacak sağlık sorunları yaşamıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca ilişkisel belirsizliğe düşüren herhangi bir alan olmadığını bildiren katılımcılar da bulunmaktadır. Yani bazı genç yetişkinler yaşadıkları romantik ilişkide herhangi bir somut alanda ilişkisel belirsizlik yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bağlılık ve evlilik her ne kadar genç yetişkinliğin özelliği olarak görülmesine de (Feiring, Markus ve Simon, 2018) ya da genç yetişkinliğin sonlarına kadar ertelense de (Cherlin, 2009) hala önemli bir hedef konumundadır ve genç yetişkinlerin istikrarlı bir ilişkiye yani evliliğe değer verdikleri bilinmektedir (Scott ve ark., 2009). Bu araştırmada katılımcılara ilişkin geleceği hakkında görüşleri sorulduğunda büyük çoğunluk (%71.6) evlenmeyi hedeflediğini ya da düşündüğünü bildirmiştir. Sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde bir grup genç yetişkinin romantik ilişkilerinde istikrar aradığı ve evlenmeyi hedeflediği görülmektedir. Bu yüzden de ilişkilerinde belirsizliğe düşüren herhangi bir alan olmayıp, ilişkilerinde emin olarak ilerliyor olabileceği çıkarımı yapılabilir.

İlişkisel belirsizlik alanları hakkında ulaşılan sonuçların geneline bakıldığında kadınların tüm alanlarda erkeklere göre daha fazla belirsizlik yaşadıkları ve kararsız kaldıkları görülmüştür. İlgili alanyazınla da tutarlı olarak ilişkiyi değerlendirme biçimi dikkate alındığında

kadınların ilişkilerinin geleceği konusunda erkeklerden daha fazla endişe duydukları görülmektedir (Sakallı-Uğurlu, 2003).

5.2. İlişkisel Belirsizliğin İlişki Doyumunu Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu araştırmanın amacını gerçekleştirmek için test edilen ilk APKBM’de ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumunu açıklamadaki aktör-partner etkilerini keşfetmek amaçlamaktadır. Bunun için ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu arasındaki etki aktör ve partner etkileri bağlamında incelenmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi ilişkisel belirsizlik kişinin kendinden, partnerinden ya da ilişkiden kaynaklı olarak algıladığı güven derecesi ve ilişkiye bakış açısındaki kesinlik olarak ifade edilebilir. İlişki doyumu ise kişinin ilişkideki beklentilerinin karşılanma düzeyinden duyduğu memnuniyet olarak ifade edilebilir.

Modelden elde edilen sonuçlara göre aktör etkisi hem kadın hem de erkek katılımcılar için pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Bir başka deyişle, romantik ilişki içerisinde olan kadın ve erkeğin ilişkisel belirsizliği kendi ilişki doyumunu etkilemektedir. Yani kişi eğer ilişkisinde şüpheye düşmüyorsa ve algıladığı kesinlik yüksekse kendi ilişki doyumu da yüksek olarak bulunmuştur. Ancak romantik ilişki içindeki kadın ve erkeğin ilişkisel belirsizliği partnerinin ilişki doyumunu etkilememektedir. Başka bir ifadeyle bireyin ilişkiden aldığı doyumun partnerinin ilişkisel belirsizlik algısına bağlı olmadığı görülmüştür.

Alanyazın incelendiğinde ilişkisel belirsizlik ile yatırım modeli değişkenlerini (ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı) aktör-partner karşılıklı bağımlı model çerçevesinde inceleyen çalışma bulunmamaktadır. Bu yüzden bu çalışmada elde edilen sonuçları bu anlamda karşılaştırma imkanı bulunmamaktadır. Ancak ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalara göre romantik ilişkilerde yaşanan yüksek düzeyde belirsizlik ilişki doyumunu azaltmaktadır (Gürçan, 2015; Malachowski ve Dillow, 2011; Pytlaka, Zeregab ve Houser, 2015; Stewart, Dainton ve Goodboy, 2014; Theiss, Estlein ve Weber, 2012). Romantik ilişkilerde yaşanan ilişkisel belirsizlik, ilişkilerde daha fazla sıkıntıların yaşanmasına, daha az yakınlığa ve samimiyete, daha az ilişki doyumuna ve yüksek tepkiselliğe sebep olabilmektedir (Arriaga ve ark., 2007). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar da alanyazındaki diğer bulguları desteklemektedir.

5.3. İlişkisel Belirsizliğin Alternatiflerin Kalitesini Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu bölümde ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından alternatiflerin kalitesini açıklamadaki aktör-partner etkilerine ilişkin sonuçlar tartışılmıştır. Alternatiflerin

kalitesi, yatırım modelinde ilişki doyumu ve yatırım miktarı ile birlikte bağlılığa etki etmektedir (Rusbult, 1980). Birey yaşadığı romantik ilişki dışındaki alternatif ilişkileri değerlendirmekte ve bu durum ilişkiye olan bağlılığına etki edebilmektedir. Başka bir ifadeyle birey için yaşadığı romantik ilişki dışında diğer alternatifler çekici gelmiyorsa ya da başka bir alternatif yoksa birey ilişkiye bağlılık göstermektedir (Rusbult ve ark., 1998). Ayrıca bireyin ilişki doyumu arttıkça alternatiflerin kalitesi de düşmektedir (Le ve Agnew, 2003). Yani bireyin ilişkiden aldığı doyum yüksekse diğer alternatif ilişkilere yönelik algısı da azalmaktadır.

Modelde ulaşılan sonuçlara bakıldığında romantik ilişkisi olan kadın ve erkeğin yaşadığı ilişki belirsizliğinin hem kendi alternatiflerin kalitesi algılarını hem de partnerinin alternatiflerin kalitesi algılarını etkilediği görülmüştür. Bir başka ifadeyle hem aktör hem de partner etkileri anlamlı ve negatif yöndedir. Bireyler ilişkide belirsizliğe ve şüpheye düştüğünde ilişki dışındaki alternatif seçenekleri daha kaliteli olarak değerlendirme oranları artmakta, bir başka deyişle, ilişki hakkında kesinlik algıları arttıkça alternatif partner ve ilişki seçeneklerini nitelikli olarak algılama oranları azalmaktadır. Aynı şekilde kadın ve erkeğin ilişki belirsizliğinin artması partnerinin, alternatif partner ve ilişkilerin kalitesine ilişkin algılarını azaltmaktadır.

Alanyazına bakıldığında daha önce de belirtildiği gibi ilişki belirsizliği ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar ilişki doyumu ve bağlılık üzerine yoğunlaşmıştır. Romantik ilişkilerde yaşanan ilişki belirsizliği yakınlık ve samimiyeti (Knobloch ve Solomon, 2002a; Solomon ve Theiss, 2008) ve bireylerin ilişkiye olan bağlılığını azaltmaktadır (Dailey ve ark., 2010; Weigel ve ark., 2011). İlişki belirsizliği ile ilgili bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde birey romantik ilişkisinde yüksek düzeyde ilişki belirsizliği yaşadığında partneri ile yakınlık ve samimiyet kuramamakta ve ilişkiye bağlılık geliştirememektedir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre ise birey ilişkide belirsizliğe ve şüpheye düştüğünde hem kendisi hem de partneri için ilişki dışındaki alternatif seçeneklerin kalitesi artmaktadır. Sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde genç yetişkinlikte romantik ilişkilerinde ilişki belirsizliği yaşayan bireyler; ilişkilerinde yakınlık ve samimiyeti yakalayamamakta ve ilişkilerindeki bağlılık zedelenmektedir. Ayrıca bu belirsizlik hem birey için hem de partneri için ilişki dışındaki alternatif ilişkilere yönelik algısını da artırmaktadır.

Bu sonuçlar romantik ilişkilerin doğasına bakıldığında oldukça makul görünmektedir. Genç yetişkinlik döneminde romantik ilişkiler bir keşif dönemi olabilmekte ve kişiler arası dinamikler, bağlılıklar ve cinsel yakınlıklar açısından büyük farklılıklar gösterebilmektedir (Claxton ve van Dulmen, 2013; Collibee ve Furman, 2015; Roberson, Norona, Fish, Olmstead

ve Fincham, 2017). Romantik ilişki içindeki birey ilişkisel belirsizlik yaşadığında, ilişki dışındaki alternatifleri değerlendirerek kendisi için algıladığı en iyi ilişkiyi tercih etmek isteyebilir. Aynı şekilde kişinin partnerinin ilişkisel belirsizlik yaşaması, kişiyi zaten belirsizlik içinde olan bir partner yerine alternatif partnerlerin ve ilişkilerin niteliğini değerlendirmeye yöeltebilir. Çünkü ilişki dışındaki alternatifler sadece başka bir romantik ilişki değildir. Kişi kendinden ya da partnerinden ilişkisel belirsizlik hissettiğinde kaygı ve endişe hissedebilir. İlişki dışındaki alternatifleri değerlendirdiğinde (ailesi ya da arkadaşları ile zaman geçirmek, yalnız kalmak ya da başka bir alternatif ilişki) daha az kaygı duyacağı için ilişkide kalmaktansa alternatiflere yönelmek isteyebilir.

5.4. İlişkisel Belirsizliğin Yatırım Miktarını Açıklamada Aktör-Partner Etkileri

Bu bölümde ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki yatırımını açıklamadaki aktör-partner etkilerine ilişkin sonuçlar tartışılmıştır. Romantik ilişki içindeki bireyler ilişki süresince ilişkiye soyut (harcanan zaman ve çaba, duygular) ve somut (maddi kaynaklar ve sosyal çevre) kaynaklar aktarmaktadırlar. İlişkiye yapılan bu yatırımlar ilişki süresince sürebilmekte ve ilişki sonlandığında ise yatırımların bittiği varsayılmaktadır (Rusbult ve ark., 1998). Genç yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerde yapılan yatırımlar: ilişki için harcanan zaman, paylaşılan duygular, ilişkide kazanılan sosyal çevre, paylaşılan ev ve maddi kaynaklar gibi alanlardır ve bireyin ilişki için yaptığı yatırımlar arttıkça ilişkiye olan bağlılığa da artmaktadır (Le ve Agnew, 2003; Mahar ve ark., 2020).

İlişkisel belirsizlik ile yatırım miktarı arasındaki etkiyi açıklamak için test edilen modeldeki sonuçlara bakıldığında; romantik ilişki içindeki kadın ve erkeğin ilişkisel belirsizliği arttıkça ilişki için yaptığı yatırımların azaldığı görülmektedir. Yani birey yaşadığı ilişkide kesinlik hissederse ve ilişkiye dair güveni yüksekse ilişkiye yatırımlar yapmaktadır. Bu sonuç hem kadın hem de erkek partnerler için anlamlı bulunmuştur. Öte yandan, kadınların ve erkeklerin yaşadığı ilişkisel belirsizliğin partnerlerinin yatırım miktarını anlamlı bir şekilde etkilemediği görülmüştür. Buna göre, genç yetişkinlerin partnerlerinin ilişkisel belirsizlik algılarına bağlı olmaksızın kendi ilişkisel kesinlik algılarına odaklanarak ilişki için yatırım yaptıkları söylenebilir. İlişki için yapılan yatırımlar birey için ilişkinin devamı ve bağlılığına dair anlamlar taşımaktadır.

Bu araştırmada ilişkisel belirsizlik ile yatırım miktarı arasında aktör-partner karşılıklı etkisi için elde edilen sonuçları karşılaştırmak için alanyazında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Romantik ilişkide yaşanan ilişkisel belirsizlik birey için kaygı, stres ve

gerginliğe sebep olmakta (Bradac, 2001; Knobloch ve Solomon, 2002b) ve ilişkiden aldığı doyumunu azaltmaktadır (Knobloch, Satterlee ve DiDomenico 2010). Ayrıca kişi romantik ilişkisinde yüksek düzeyde belirsizlik yaşadığında, kişinin ilişki sürdürme davranışları olumsuz etkilemekte (açıklık, görevlerin paylaşımı ve olumluluk) (Dainton, 2003; Forsythe ve Ledbetter, 2015) ve olumsuz ilişki sürdürme davranışları (kıskançlık, sadakatsizlik, çatışma) artmaktadır (Dainton ve ark., 2017). Sonuçlar dikkate alındığında romantik ilişkisinde belirsizlik yaşayan bireyin ilişki için yaptığı yatırımların da azalması ve ilişkisinde kesinlik hisseden bireyin ilişki için yatırımlar yapması makul görünmektedir. Çünkü romantik ilişkisinde güven ve bağlılık hisseden bireyler ilişki için fedakarlık yapmaktadır (Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew, 1999). Ancak birey ilişkisinde partnerinden ilişkisel belirsizlik hissettiğinde, bu belirsizlik durumunun ilişki için yaptığı yatırımları etkilememesi dikkat çekicidir.

Bu araştırmada ilişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı arasındaki aktör-partner etkisi için oluşturulan modellerde ulaşılan sonuçlar özetlenirse, genç yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerde bireyin ilişkiden algıladığı kesinlik ve ilişkiye duyduğu güven yüksek olduğunda ilişki doyumunu ve ilişki için yaptığı yatırımlar da yüksek olarak bulunmuştur. Ancak bireyin ilişki doyumunu ve ilişki için yaptığı yatırım miktarı partnerinin ilişki hakkındaki kesinlik algısından etkilenmemektedir. Ayrıca bireyin ilişkiden algıladığı kesinlik ve ilişkiye duyduğu güven hem kendi alternatif seçeneklere yönelik algısını hem de partnerinin alternatif seçeneklere yönelik algısını etkilemektedir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkisel belirsizlik alanlarının belirlenmesi ve romantik ilişkisi olan çiftlerde ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı değişkenlerini açıklamadaki rolünün aktör partner etkileri bağlamında incelenmesini amaçlamaktadır. Bu kısımda ilişkisel belirsizlik alanları için ulaşılan sonuçlara ve ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı arasında hesaplanan aktör-partner karşılıklı etki sonuçlarına yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

İlişkisel belirsizlik alanları ile ilgili ulaşılan sonuçlara bakıldığında; genç yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerde bireyleri somut olarak ilişkisel belirsizliğe düşüren alanların bulunduğu görülmüştür. Bu alanlardan en dikkat çekici olanları; uzak mesafeli ilişki yaşama, iletişim sorunları ve kariyer hedefleridir. Bunlara ek olarak romantik ilişkisi olan bireylerin partnerinin ailesinden kaynaklı sebepler, kendi ailesinden kaynaklı sebepler ve maddi sorunlar ise belirsizliğe düşüren dikkat çekici alanlardır. Katılımcılar tarafından diğer alanlar kadar sık bildirilmese de dil/din/mezhep farklılıkları, cinsellik, yaş farkı ve sağlık sorunları romantik ilişkilerde bireylerin belirsizlik yaşadığı alanlar olarak ulaşılmıştır. Bazı genç yetişkinler ise romantik ilişkilerinde herhangi bir belirsizliğe düşmediğini bildirmektedir. İlişkisel belirsizlik alanlarında ulaşılan diğer önemli sonucun ise kadınların tüm alanlarda erkeklere göre daha fazla belirsizlik yaşadıklarıdır. Özellikle kariyer hedefleri ve kendi ve partnerimin ailesinden kaynaklı sebepler alanlarında kadınlar erkeklere göre oldukça fazla

belirsizlik yaşamaktadır. İlişkisinde belirsizlik yaşamadığını bildiren erkekler kadınlara göre daha fazladır.

İlişkisel belirsizlik ile ilişki istikrarı arasındaki karşılıklı etkinin incelendiği sonuçlara bakıldığında ilişkisel belirsizlik, ilişki istikrarını belirleyen ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı değişkenleri üzerinde hem aktör hem de partner etkilerine sahiptir. Romantik ilişki yaşayan kadın ve erkeğin ilişkisel belirsizliği kendi ilişkisel doyumunu etkilerken, partnerinin ilişki doyumunu etkilememektedir. Bu yüzden model için oluşturulan hipotezdeki aktör etkisi doğrulanırken partner etkisi reddedilmiştir. İlişkisel belirsizlik ile alternatiflerin kalitesi arasındaki ilişkiye bakıldığında romantik ilişki içindeki kadın ve erkeğin yaşadığı ilişkisel belirsizlik hem kendi ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesinin değerlendirilmesini etkilemekte hem de partnerinin ilişki dışındaki alternatiflerin kalitesini değerlendirmesini etkilemektedir. Bu sonuçlara göre araştırma için oluşturulan hipotez hem aktör hem de partner etkisi bağlamında doğrulanmıştır. Son olarak ilişkisel belirsizlik ile ilişki için yapılan yatırım miktarı arasındaki ilişkiye bakıldığında romantik ilişki içindeki kadın ve erkeğin ilişkisel belirsizliği kendi yatırım miktarını etkilemekte ancak partnerinin yatırım miktarını etkilememektedir. Bu yüzden araştırma için oluşturulan hipotezdeki aktör etkisi doğrulanırken partner etkisi reddedilmiştir.

Özetle ilişkisel belirsizlik ile ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve yatırım miktarı arasındaki karşılıklı etkinin belirlenmesi amacıyla üç model oluşturulmuş ve tüm modellerdeki aktör etkilerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Partner etkisi ise sadece ilişkisel belirsizlik ile alternatiflerin kalitesi için oluşturulan modelde anlamlı çıkmıştır. Öte yandan, karşılıklı bağımlılık modelinin ilişkilerde her iki partnerin rolünün de önemli olduğunu öngördüğü üzere (Kelley, 1979) aktör etkilerinin anlamlı çıkarken partner etkisinin sadece bir modelde anlamlı çıkması ilginçtir. Yine de diyadik ilişkilerin test edildiği diğer çalışmalarda da partner etkilerinin aktör etkilerine göre daha az sıklıkla anlamlı olduğu da bilinmektedir.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırmacılara Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarına göre genç yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerde bireyler tarafından en sık bildirilen ilişkisel belirsizlik alanı uzak mesafeli ilişki yaşama olmuştur. Ancak bu çalışmada bireylerin ilişkisel belirsizlik alanları ile ilgili sadece frekans değerleri elde edilmiş, yaşanan belirsizliğin neden ve ne şekilde yaşandığına ilişkin bilgi alınmamıştır. Bu nedenle bireylerin hangi sebeplerle belirsizlik yaşadığı bilinmemektedir.

Gelecek araştırmalarda bireylerin hangi alanlarda belirsizlik yaşadıkları ile birlikte bu belirsizliğin ne şekilde ve nasıl yaşandığını derinlemesine ele alan nitel araştırmalar planlanabilir. Ayrıca ilişkisel belirsizlik alanlarında kadın ve erkeklerin farklı alanlara farklı sıklıklarla yanıt verdikleri görölmektedir. Bu nedenle ilişkisel belirsizlik algısının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ya da ne şekilde farklılaştığını incelemenin ilgili alanyazına katkı sunacağı düşünölmektedir.

Bu çalışmada katılımcılar tarafından ek sık bildirilen ilişkisel belirsizlik alanı uzak mesafeli ilişki yaşama olmuştur. Uzak mesafeli ilişki yaşayan çiftlerin yaşadığı ilişkisel belirsizlik gün içerisinde iletişim kurma ve bu iletişimin niteliğine (birbirine zaman ayırmanın hissedilmesi gibi) göre değişebilmektedir (Cameron ve Ross, 2007). Bu yüzden ileriki araştırmalarda uzak mesafeli ilişki yaşayan bireylerin yaşadığı ilişkisel belirsizliğin partnerlerin birbiri ile ne kadar iletişim içerisinde olduğu ve ne şekilde iletişim kurduğu (telefonla konuşma, mesajlaşma, görüntölü konuşma vb.) ile ilişkisi incelenebilir. Ayrıca uzak mesafe ilişki yaşayan çiftler ile yakın mesafe ilişki yaşayan çiftler birlikte incelenerek, partnerlerin birbirinden uzak olmasının ilişkisel belirsizliğe etkisi karşılaştırılmal olarak incelenebilir.

Bu araştırmada ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarı değişkenlerini açıklamadaki aktörpartner etkisi yatırım modeli çerçevesinde incelenmiştir. Ulusal alanyazında ilişkisel belirsizlik kavramının romantik ilişkiler bağlamında incelendiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu anlamda bu çalışmanın bulguları ulusal alanyazına sağladığı katkı açısından önemlidir. İleride yapılacak araştırmalarda da ilişkisel belirsizlik ile ilişkili diğer değişkenler (ilişki sürdürme davranışları, bağlanma vb.) arasındaki bağlantıların incelenerek ulusal alanyazın zenginleştirebileceği düşünölmektedir.

Bu çalışmada romantik ilişki örneklemi olarak sadece flört eden bireyler ve çiftler ele alınmış ve diğer romantik ilişki türleri incelenmemiştir. İleride yapılacak çalışmalarda ilişkisel belirsizlik değişkeninin birlikte yaşayan, evli çiftler gibi farklı ilişki örneklemlerinde de araştırılmasının önemli olduğuna dikkat çekmek gerekir.

Araştırma için toplanan veriler COVID-19 Pandemisi sebebiyle online olarak elde edilmiş ve bu durum verilerin birçok farklı ilden toplanmasına yol açmıştır. Ancak katılımcıların illeri temsil etme oranı aynı değildir. Bu durum araştırmanın bulgularının genellenebilirliğinin araştırma örneklemi ile sınırlı kaldığına işaret etmektedir. Ayrıca COVID19 Pandemisinin bireylerin birçok konudaki belirsizlik algılarını sarstığı düşünöldüğünde bu durumun partnerlerin ilişkilerine dair belirsizlik algılarını da tetiklemiş

olduğu düşünülebilir. Bu durumun katılımcıların ilişkisel belirsizlik alanları ve ilişkisel belirsizlik algısı ile ilgili yanıtlarını etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle COVID-19 Pandemisinin getirmiş olduğu olası belirsizlik durumunun ortadan kalkmasının ardından yapılacak benzer araştırmaların sonuçlarının önemli olacağı ön görülmektedir.

Belirsizliği Azaltma Teorisi bakış açısına göre ilişkisel belirsizlik kavramı benlik, partner ve ilişki belirsizliği olmak üzere üç alt boyutta ele alınmaktadır. Bu çalışmada ise ilişkisel belirsizlik kavramı toplam puan alınarak incelenmiştir. İlişkisel belirsizlik alt boyutları olan benlik belirsizliği, partner belirsizliği ve ilişki belirsizliği alanlarının ilişki istikrarı değişkenlerini ayrı ayrı nasıl etkilediğinin araştırılmaması bu çalışma için bir diğer sınırlılıktır. İleride yapılacak araştırmalarda ilişkisel belirsizliğin alt boyutlarının (benlik belirsizliği, partner belirsizliği ve ilişki belirsizliği) ilişki istikrarına etkisi incelenerek, ilişkisel belirsizliğin ilişki istikrarına etkisi detaylandırılabilir.

6.2.2. Uygulayıcılara Öneriler

Bireylerin ilişkide yaşadığı belirsizliği partneriyle konuşması ve yaşadığı belirsizliği azaltma çabası ilişkinin istikrarına etki edebilmekte; başka bir deyişle belirsizliği azaltma süreci, partnerlere ilişki içinde yaşadıkları belirsizlikleri netleştirme, şüpheleri çözme ve ilişkilerinin doğasına ilişkin karşılıklı anlayışa ulaşma fırsatı sağlar (Theiss ve Solomon, 2008). Genç yetişkinlik dönemindeki çiftler yaşadıkları romantik ilişkilerde somut olarak belirsizliğe ve kararsızlığa düşebilmektedir. Bu yüzden yaşadıkları romantik ilişkilerde sorunlar yaşayıp ilişkilerinde mutsuz olabilmektedirler. Romantik ilişkisi olan bireylerle ya da çiftlerle çalışan ruh sağlığı uzmanları bireylerin hangi alanlarda belirsizlik yaşadıklarını belirlemede ve bu durumun ilişkiyi nasıl etkilediğini değerlendirmede bu araştırmanın bulgularından faydalanabilirler. Özellikle üniversitelerin ruh sağlığı merkezlerinde, sağlık birimlerinde, psikolojik danışmanlık ve rehberlik merkezlerinde genç yetişkinler olan üniversite öğrencileriyle daha sıklıkla çalışma imkanı bulan ruh sağlığı uzmanları bu araştırmaların sonuçlarından ilişkisel belirsizlik yaşadığını ifade eden bireylerle ya da çiftlerle çalışırken fayda sağlayabilirler.

Çiftlerle çalışan uzmanlar ilişkide yaşanan ve partnerleri somut olarak belirsizliğe düşüren alanların olması durumunda; bu belirsizlik alanlarının partnerler tarafından ifade edilmesini sağlayabilirler. Bu sayede partnerlerin ilişkide yaşadıkları zorlukların üstesinden gelinmesi ve ilişkiye dair belirsizlik ve şüphelerin çözülmesi için birlikte çalışmanın etkililiğinden faydalanabilirler. Çünkü yakın ilişkilerde partnerlerin belirsizliklerini azaltmak

için yaptıkları eylemler, bireylerin sahip olduğu belirsizlik miktarına bakılmaksızın ilişki için benzersiz faydalara sahip olabilmektedir (Emmers ve Canary, 1996). Örneğin, bu araştırmada romantik ilişkisi olan bireylerin en çok belirsizliğe düştüğü alanlardan biri de iletişim sorunlarıdır. Romantik ilişkisinde iletişim sorunları sebebiyle belirsizlik yaşadığını bildiren çiftlerle çalışan ruh sağlığı uzmanları; ilişkideki partnerler arasında iş birliği sağlayarak ilişki içindeki önemli soruların yanıtlanmasına ve partnerlerin gelecekteki zorlukları ve engelleri aşmalarını sağlayacak beceriler geliştirmelerine yardımcı olabilirler. Çünkü partnerlerin hissettiği belirsizlik ve güvensizlikler hakkında birbirleriyle iletişim kurması, bireylerin sahip olduğu belirsizliği azaltmakla kalmamakta aynı zamanda yakınlık ve beraberlik duygularını güçlendiren bir başarı duygusunun hissedilmesini de sağlamaktadır (Knobloch ve Solomon, 2002a).

İlişkisel belirsizlik romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu, ilişki dışındaki alternatiflerin niteliğine yönelik algılarını ve ilişkiye yapılan yatırım miktarını da etkilemektedir. Bu sebeple ilişkisel belirsizlik ilişki istikrarını kötü etkileyebilmekte ve çiftlerin ilişkide kalma kararlarını gözden geçirmelerine neden olarak ilişkilerin sonlanmasına sebep olabilmektedir. Bu nedenle uygulayıcılar tarafından çiftlerin ilişkilerinde yaşadıkları belirsizlik alanları ile birlikte belirsizlik algılarını da belirleyerek bu konuda destek sağlayabilir; böylece belirsizliğin ilişki istikrarına olan olumsuz etkisi önlenabilir.

Özetle ilişkisel belirsizlik hem somut hem de soyut alanlarda ortaya çıkan bireylerin hissettiği şüphe ve güvensizlikle karakterize olan bir algıdır ve ilişki istikrarına etki etmektedir. İlişkisel belirsizliğin, ilişki içinde konuşulması ve yaşanan belirsizliğin azaltılması ise ilişkide yakınlık ve samimiyeti artırmakta, partnerler arası iş birliği ve birliktelik duyguları sağlayabilmektedir. Bu yüzden uygulayıcılar tarafından ilişkisel belirsizliğin doğası dikkate alınarak ilişki içinde ilişkisel belirsizlik yaşayan birey ya da çiftlerin yaşadığı ilişkisel sorunlar ve ilişki istikrarına olumsuz etkisi önlenabilir.

KAYNAKÇA

Afifi, W. A., & Metts, S. (1998). Characteristics and consequences of expectation violations in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(3), 365–393. doi:10.1177/0265407598153004

Afifi, W. A., & Reichert, T. (1996). Understanding the role of uncertainty in jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 9(2), 93–103.

Agnew, C. R., Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E. & Langston, C. A. (1998) Cognitive interdependence: Commitment and the mental representation of close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(4), 939–954. doi:10.1037/0022-3514.74.4.939

Anderson, L. R. (2016). *First marriage rate in the U.S., 2014. Family Profiles*. Bowling Green, OH: National Center for Family & Marriage Research.

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. doi:10.1037/0003-066X.55.5.469

Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: the winding road from late teens through the twenties*. Oxford, England: Oxford University Press.

Arnett J.J. (2012) New Horizons in Research on Emerging and Young Adulthood. In Booth A., Brown S., Landale N., Manning W., McHale S. (Eds.) *Early Adulthood in a Family Context. National Symposium on Family Issues*, vol 2. Springer, New York, NY. doi:10.1007/978-1-4614-1436-0_15:

Arnett, J. J. (2015). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties* (2nd ed.). New York, NY: Oxford University Press.

Aroian, K., & Norris, A. (2005). Confirmatory factor analysis. In B. Munro (Ed.), *Statistical methods for health care research* (5^a ed., pp. 351-375): Lippincott Williams & Wilkins.

- Arriaga, X. B., & Agnew, C. R. (2001). Being committed: Affective, cognitive, and conative components of relationship commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(9), 1190–1203. doi:10.1177/0146167201279011
- Arriaga, X. B., Slaughterbeck, E. S., Capezza, N. M., & Hmurovic, J. L. (2007). From bad to worse: Relationship commitment and vulnerability to partner imperfections. *Personal Relationships*, 14(3), 389–409. doi:10.1111/j.1475-6811.2007.00162.x
- Atak, H. (2011). Gradual transition to adulthood: Is emerging adulthood the only main road? *Elementary Education Online*, 10(1), 51-67.
- Aydoğan, D. (2014). *Çiftlerde İlişkisel Yılmazlığın Ebeveynlik Stresi, İlişkisel Yardım Arama ve İlişkisel Başa Çıkma ile İlişkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7(1), 231-274.
- Baxter, L. A., & Bullis, C. (1986). Turning points in developing romantic relationships. *Human Communication Research*, 12(4), 469–493. doi:10.1111/j.1468-2958.1986.tb00088.x
- Baxter, L. A., & Montgomery, B. M. (1996). *The Guilford communication series. Relating: Dialogues and dialectics*. Guilford Press.
- Becker, G. S. (1960). An economic analysis of fertility. *Demographic and economic change in developed countries*, 209-240.
- Berger, C. R. (1979). Beyond initial interaction: Uncertainty, understanding, and the development of interpersonal relationships. In H. Giles & R. St. Clair (Eds.), *Language and social psychology* (pp. 122–144). Oxford: Blackwel.
- Berger, C. R. (1987). Communicating under uncertainty. In M. E. Roloff & G. R. Miller (Eds.), *Interpersonal processes: New directions in communication research* (pp. 39-62). Newbury Park, CA: Sage.
- Berger, C. R., & Bradac, J. J. (1982). *Language and social knowledge: Uncertainty in interpersonal relations*. London: Edward Arnold.
- Berger, C. R., & Calabrese, R. J. (1975). Some explorations in initial interaction and beyond: Toward a developmental theory of interpersonal communication. *Human*

- Communication Research*, 1(2), 99-112. doi:10.1111/j.1468-2958.1975.tb00258.x Berger, C. R., & Gudykunst, W. B. (1991). Uncertainty and communication. In B. Dervin & M. J. Voight (Eds.), *Progress in communication sciences* (Vol. 10, pp. 21–66). Norwood, NJ: Ablex.
- Berger, C. R., & Roloff, M. E. (1982). Thinking about Friends and Lovers: Social Cognition and Relational Trajectories. In M. E. Roloff, & C. R. Berger (Eds.), *Social Cognition and Communication* Beverly Hills, CA: Sage.
- Berscheid, E. (1999). The greening of relationship science. *American Psychologist*, 54(4), 260-266. doi: 10.1037/0003-066X.54.4.260
- Berscheid, E., & Ammazalorso, H. (2003). Emotional experience in close relationships. In G. J. O. Fletcher, & M. S. Clark (Eds.), *Handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pp. 308- 330). Oxford: Blackwell.
- Berscheid, E., & Reis, H. T. (1998). Attraction and close relationships. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (4th ed., pp. 193–281). New York, NY: McGrawHill.
- Bevan, J. L., & Tidgewell, K. D. (2009). Relational Uncertainty as a Consequence of Partner Jealousy Expressions. *Communication Studies*, 60(3), 305–323. doi:10.1080/10510970902956057
- Bookwala, J. (2005). The role of marital quality in physical health during the mature years. *Journal of Aging and Health*, 17(1), 85–104. doi:10.1177/0898264304272794
- Boucher, E. M. (2014). Doubt Begets Doubt: Causal Uncertainty as a Predictor of Relational Uncertainty in Romantic Relationships. *Communication Reports*, 28(1), 12–23. doi:10.1080/08934215.2014.902487
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. Aronson.
- Braiker, H. B., & Kelley, H. H. (1979). Conflict in the development of close relationships. In R. L. Burgess & T. L. Huston (Eds.), *Social exchange in developing relationships* (pp. 135-168). New York: Academic Press.
- Brashers, D. E. (2001). Communication and uncertainty management. *Journal of Communication*, 51(3), 477–497. doi:10.1111/j.1460-2466.2001.tb02892.x

- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English version. *Behaviour research and therapy*, 40(8), 931-945.
- Bui, K. T., Peplau, L. A., & Hill, C. T. (1996). Testing the Rusbult model of relationship commitment and stability in a 15-year study of heterosexual couples. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(12), 1244-1257. doi:10.1177/01461672962212005
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A., Hasta, D., & Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki istikrarı ölçeği (İİÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 25-35.
- Büyükşahin, A., & Taluy, N. (2008). *İlişki İstikrarı Ölçeği'nin gözden geçirme çalışması*. Yayınlanmamış araştırma raporu.
- Bradac, J. J. (2001). Theory comparison: Uncertainty reduction, problematic integration, uncertainty management, and other curious constructs. *Journal of Communication*, 51(3), 456–476. doi:10.1111/j.1460-2466.2001.tb02891.x
- Bronfenbrenner, U., & Ceci, S. J. (1994). Nature–nurture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model. *Psychological Review*, 101(4), 568–586. doi:10.1037/0033-295x.101.4.568.
- Byrne, D., & Murnen, S. K. (1988). Maintaining loving relationships. In R. J. Sternberg & M. L. Barnes (Eds.), *The psychology of love* (pp. 293–310). Yale University Press.
- Cameron, J. J., & Ross, M. (2007). In times of uncertainty: Predicting the survival of long distance relationships. *The Journal of Social Psychology*, 147(6), 581–606. doi:10.3200/socp.147.6.581-606
- Campbell, L., Simpson, J. A., Kashy, D. A. & Rholes, W. S. (2001). Attachment orientations, dependence, and behavior in a stressful situation: An application of the actor–partner interdependence model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(6), 821–843. doi:10.1177/0265407501186005

- Carr, A. (2005). *Positive psychology*. London: Routledge.
- Cherlin, A. J. (2009). *The marriage-go-round: The state of marriage and family in America today*. New York, NY: Knopf.
- Chisholm, L., & Hurrelmann, K. (1995). Adolescence in modern Europe: Pluralized transition patterns and their implications for personal and social risks. *Journal of Adolescence*, 18(2), 129-158. doi:10.1006/jado.1995.1010
- Clark, M.S. & Beck, L.A. (2010). Initiating and evaluating close relationships: A task central to emerging adults. In F.D. Fincham & M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 190-212). Cambridge University Press.
- Claxton, S. E., & Van Dulmen, M. H. (2013). Casual sexual relationships and experiences in emerging adulthood. *Emerging Adulthood*, 1(2), 138-150. doi:10.1177/ 2167696813487181
- Cody, M. J. (1982). A typology of disengagement strategies and an examination of the role intimacy, reactions to inequity and relational problems play in strategy selection. *Communication Monographs*, 49(3), 148–170. doi:10.1080/03637758209376079
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cohen, P., Kasen, S., Chen, H., Hartmark, C., & Gordon, K. (2003). Variations in patterns of developmental transitions in the emerging adulthood period. *Developmental Psychology*, 39(4), 657–669. doi: 10.1037/0012-1649.39.4.657
- Collibee, C., & Furman, W. (2015). Quality counts: Developmental shifts in associations between romantic relationship qualities and psychosocial adjustment. *Child Development*, 86(5), 1639–1652. doi.org/10.1111/cdev.12403
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1–24. doi:10.1111/1532-7795.1301001
- Collins, A., & Van Dulmen, M. (2006). Friendships and romance in emerging adulthood: Assessing distinctiveness in close relationships. In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 219-234). Washington, DC: American Psychological Association.

- Conger, R. D., Cui, M., Bryant, C. M., & Elder, G. H. (2000). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 224–237. doi:10.1037/0022-3514.79.2.224
- Connolly, J. A., Craig, W., Goldberg, A., & Pepler, D. (1999). Conceptions of cross-sex friendships and romantic relationships in early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(4), 481–494. doi:10.1023/A:1021669024820
- Cook, W. L. & D. A. Kenny (2005). The actor-partner interdependence model: A model of bidirectional effects in developmental studies. *International Journal of Behavioral Development*, 29(2), 101-109. doi:10.1080/01650250444000405
- Dailey, R. M., Hampel, A. D., & Roberts, J. B. (2010). Relational maintenance in on again=off again relationships: An assessment of how relational maintenance, uncertainty, and commitment vary by relationship type and status. *Communication Monographs*, 77(1), 75-101. doi:10.1080=03637750903514292
- Dainton, M., & Aylor, B. (2001). A relational uncertainty analysis of jealousy, trust, and maintenance in long-distance versus geographically close relationships. *Communication Quarterly*, 49(2), 172–188. doi:10.1080/01463370109385624
- Dainton, M. (2003). Equity and uncertainty in relational maintenance. *Western Journal of Communication*, 67(2), 164–186. doi:10.1080=10570310309374765
- Dainton, M. (2011). Linking theoretical explanations for the use of marital maintenance: Equity, uncertainty, attachment, and reciprocity. *Acta De Investigacion Psicologica*, 1(2), 352-374 doi:10.22201/fpsi.20074719e.2011.2.211
- Dainton, M., Goodboy, A. K., Borzea, D., & Goldman, Z. W. (2017). The dyadic effects of relationship uncertainty on negative relational maintenance. *Communication Reports*, 30(3), 170–181. doi:10.1080/08934215.2017.1282529
- Davila, J., Mattanah, J., Bhatia, V., Latack, J. A., Feinstein, B. A., Eaton, N. R. et al. (2017). Romantic competence, healthy relationship functioning, and well-being in emerging adults. *Personal Relationships*, 24(1), 162–184. Doi:10.1111/pere.12175
- Davis, K. E., & Todd, M. J. (1985). Assessing friendship: Prototypes, paradigm cases and relationship description. In S. Duck & D. Perlman (Eds.), *Understanding personal relationships: An interdisciplinary approach* (pp. 17–38). Sage Publications, Inc.

- Demir, M. (2010). Close Relationships and Happiness Among Emerging Adults. *Happiness Studies*, 11, 293–313. doi:10.1007/s10902-009-9141-x
- Doğan, A. & Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.
- Drigotas, S. M., Safstrom, C. A., & Gentilia, T. (1999). An investment model prediction of dating infidelity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(3), 509–524.
doi:10.1037/0022-3514.77.3.509
- Duck, S. W. (1992). *Human relationships* (2nd ed.). Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Duffy, S. M., & Rusbult, C. E. (1992). Satisfaction and commitment in homosexual and heterosexual relationships. *Journal of Homosexuality*, 12(2), 1-23.
doi:10.1300/J082v12n02_01
- Dush, C. M. K., & Amato, P. R. (2005). Consequences of relationship status and quality for subjective well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(5), 607–627.
doi:10.1177/026540750505056438
- Emmers, T. M., & Canary, D. J. (1996). The effect of uncertainty reducing strategies on young couples' relational repair and intimacy. *Communication Quarterly*, 44(2), 166-182.
doi:10.1080/01463379609370008
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the life cycle: Selected papers*. International Universities Press.
- Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society*. New York: W. W. Norton.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Eshleman, J. R., & Clarke, J. N. (1978). Intimacy in relating: Love and cohabitation. In J. R. Eshleman & J. N. Clarke (Eds.), *Intimacy, commitments, and marriage: Development of relationships* (pp. 127). Boston, MA: Allyn and Bacon, Inc.
- Etcheverry, P. E., & Agnew, C. R. (2004). Subjective norms and the prediction of romantic relationship state and fate. *Personal Relationships*, 11(4), 409–428. doi:10.1111/j.1475-6811.2004.00090.x
- Etcheverry, P. E., Le, B., Wu, T. F., & We, M. (2012). Attachment and the investment model: Predictors of relationship commitment, maintenance, and persistence. *Personal Relationships*, 20(3), 546–567. doi:10.1111/j.1475-6811.2012.01423.x

European statistics. (2018). Aralık, 2020 tarihinde <https://ec.europa.eu/eurostat> adresinden erişildi.

Fehr, B. (2003). The status of theory and research on love and commitment. In G. J. O. Fletcher, & M. S. Clark (Eds.), *Handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pp. 331-355). Oxford: Blackwell.

Feiring, C., Markus, J., & Simon, V. A. (2018). Romantic Conflict Narratives in Emerging Adult Couples: Viewpoint and Gender Matter. *Family Process*, 59(1), 127-141. doi:10.1111/famp.12418

Fincham, F. D., & Cui, M. (2010). Emerging adulthood and romantic relationships: An introduction. In D. Fincham, & M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 3-12). Florida: Cambridge.

Firmin, M., Firmin, R., & Lorenzen, K. (2014). A qualitative analysis of loneliness Dynamics involved with college long-distance relationships. *College Student Journal*, 48(1), 57-71.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update* (10a ed.) Boston: Pearson.

Fletcher, G. J. O. (2002) *The New Science of Intimate Relationships*. Malden, MA: Blackwell.

Frost JH, Chance Z, Norton MI, et al. (2008) People are experience goods: improving online dating with virtual dates. *Journal of Interactive Marketing* 22(1): 51–61.

Forgas, J. P., & Smith, C. A. (2005). Affect and emotion. In M. A. Hogg, & J. Cooper (Eds.), *Handbook of social psychology* (pp. 161-189). London: Sage.

Forsythe, K. E., & Ledbetter, A. M. (2015). Relational Uncertainty, Self-Other Inclusion, and Communication Satisfaction as Predictors of Friendship Relational Maintenance, and How Equity Changes the Story. *Communication Studies*, 66(3), 321–340. doi:10.1080/10510974.2015.1018444

Furman, W., & Rose, A. J. (2015). Friendships, romantic relationships, and peer relationships. In M. E. Lamb & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology and developmental science: Socioemotional processes* (Vol. 3, 7th ed., pp. 932–974). Wiley. doi.org/10.1037/10756-000

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update* (10a ed.) Boston: Pearson.

- Giordano, P. C., Manning, W. D., Longmore, M. A., & Flanigan, C. M. (2012). Developmental shifts in the character of romantic and sexual relationships from adolescence to young adulthood. In A. Booth, S. L. Brown, N. S. Landale, W. D. Manning, & S. M. McHale (Eds.), *Early adulthood in a family context* (pp. 133–164). Springer.
- Gudykunst, W. B. (1985). The influence of cultural similarity, type of relationship, and self monitoring on uncertainty reduction processes. *Communication Monographs*, 52(3), 203-217. doi:10.1080/03637758509376106
- Gudykunst, W. B., Yang, S. M., & Nishida, T. (1985). A cross-cultural test of uncertainty reduction theory: Comparisons of acquaintances, friends, and dating relationships in Japan, Korea, and the United States. *Human Communication Research*, 11(3), 407–454. doi:10.1111/j.1468-2958.1985.tb00054.x
- Guerrero, L. K., Andersen, P. A., & Afifi, W. A. (2014). *Close encounters, communications in relationships*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Guzzo, K. B. (2014). Trends in cohabitation outcomes: Compositional changes and engagement among never-married young adults. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 826-842. doi:10.1111/jomf.12123
- Gürçan, T. (2015). *İlişkisel belirsizlik: İlişki doyumu, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ve çatışma çözme tepkileri arasındaki ilişkiler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hatfield, E., Mo, Y.-M., & Rapson, R. L. (2015). Love, sex, and marriage across cultures. In L. A. Jensen (Ed.), *The Oxford handbook of human development and culture*. New York, NY: Oxford University Press. doi:10.1093/oxfordhb/9780199948550.013.35
- Hendrick, S., & Hendrick, C. (2005). Love. In C. R. Snyder, & S. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 472-484). Oxford: University Press.
- Hill, C., Rubin, Z., & Peplau, L. A. (1976). Breakups before marriage: The end of 103 affairs. *Journal of Social Issues*, 32(1), 147-168. doi: 10.1111/j.1540-4560.1976.tb02485.x
- Honeycutt, J. M. (1993). Components and functions of communication during initial interaction, with extrapolations to beyond. In S. A. Deetz (Ed.), *Communication yearbook 16* (pp. 461–490). Newbury Park, CA: Sage.

Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.

Impett, E. A., Beals, K. P., & Peplau, L. A. (2001). Testing the investment model of relationship commitment and stability in a longitudinal study of married couples. *Current Psychology*, 20(4), 312-326. doi:10.1007/s12144-001-1014-3

Jin, B., & Pena, J. F. (2010). Mobile communication in romantic relationships: Mobile phone use, relational uncertainty, love, commitment, and attachment styles. *Communication Reports*, 23(1), 39-51. doi:10.1080/08934211003598742

Kashy, D. A., & Kenny, D. A. (2000). The analysis of data from dyads and groups. In H. T. Reis & C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social psychology* (pp. 451-477). New York: Cambridge University Press.

Kaynak-Malatyalı, M. (2014). *Evli çiftlerde algılanan gücün bağlanma boyutları ve yatırım modeli değişkenleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kefalas, M. J., Furstenberg, F. F., Carr, P. J., & Napolitano, L. (2011). "Marriage is more than being together": The meaning of marriage for young adults. *Journal of Family Issues*, 32(7), 845-875. doi:10.1177/0192513x10397277

Kellermann, K., & Reynolds, R. (1990). When ignorance is bliss: The role of motivation to reduce uncertainty in Uncertainty Reduction Theory. *Human Communication Research*, 17(1), 5-75. doi:10.1111/j.1468-2958.1990.tb00226.x

Kelley, H. (1979). *Personal relationships: Their structures and processes*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Kelley, H. H. (1983). Love and commitment: Analyzing close relationships. In *Close relationships*, 265-312. San Francisco, CA: Freeman.

Kenny, D. A. (1996). Models of non-independence in dyadic research. *Journal of Social and Personal Relationships*, 13(2), 279-294. doi:10.1177/0265407596132007

Kenny, D. A., & Cook, W. L. (1999). Partner effects in relationship research: Conceptual issues, analytic difficulties, and illustrations. *Personal Relationships*, 6(4), 433-448. doi:10.1111/j.1475-6811.1999.tb00202.x

Kenny, D. A., Kashy, D. A. ve Cook, W. L. (2006). *Dyadic Data Analysis*. New York, NY: The Guilford Press.

Kerr, M. E. (2000). The Bowen center for the study of the family: Theory. Aralık 2020 tarihinde <http://www.thebowencenter.org>. adresinden erişildi.

Kiecolt-Glaser, J. K., & Newton, T. L. (2001). Marriage and health: His and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472–503. doi:10.1037/0033-2909.127.4.472

Kim, M., & Sharkey, W. F. (1995). Independent and interdependent construals of self: Explaining cultural patterns of interpersonal communication in multi-cultural organizational settings, *Communication Quarterly*, 43(1), 20-38.

doi:10.1080/01463379509369953

Knobloch, L. K. (2006). Relational uncertainty and message production within courtship: Features of date request messages. *Human Communication Research*, 32(3), 244-273. doi:10.1111/j.1468-2958.2006.00275.x

Knobloch, L. K. (2007). Perceptions of turmoil within courtship: Associations with intimacy, relational uncertainty, and interference from partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(3), 363–384. doi:10.1177/0265407507077227

Knobloch, L. K. (2008). The content of relational uncertainty within marriage. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(3), 467–495. doi:10.1177/0265407508090869

Knobloch, L. K. (2015). Uncertainty Reduction Theory. *The International Encyclopedia of Interpersonal Communication*, 1–9. doi:10.1002/9781118540190.wbeic144

Knobloch, L. K., & Carpenter-Theune, K. E. (2004). Topic avoidance in developing romantic relationships associations with intimacy and relational uncertainty. *Communication Research*, 31(2), 173-205. doi: :10.1177/0093650203261516

Knobloch, L. K., & Knobloch-Fedders, L. M. (2010). The role of relational uncertainty in depressive symptoms and relationship quality An actor-partner interdependence model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(1), 137-159. doi:10.1177/0265407509348809

Knobloch, L. K., Satterlee, K. L., & DiDomenico, S. M. (2010). Relational uncertainty predicting appraisals of face threat in courtship: integrating Uncertainty Reduction Theory and

Politeness Theory. *Communication Research*, 37(3), 303–334.
doi:10.1177/0093650210362527

Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (1999). Measuring the sources and content of relational uncertainty. *Communication Studies*, 50(4), 261–278. doi:10.1080/10510979909388499

Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (2002a). Information seeking beyond initial interaction: Negotiating relational uncertainty within close relationships. *Human Communication Research*, 28(2), 243–257. doi: 10.1093/hcr/28.2.243

Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (2002b). Intimacy and the magnitude and experience of episodic relational uncertainty within romantic relationships. *Personal Relationships*, 9(4), 457–478. doi:10.1111/1475-6811.09406

Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (2003). Responses to changes in relational uncertainty within dating relationships: Emotions and communication strategies. *Communication Studies*, 54(3), 282–305. doi:10.1080/10510970309363287

Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (2005). Relational uncertainty and relational information processing: Questions without answers? *Communication Research*, 32(3), 349–388.
doi:10.1177/0093650205275384

Knobloch, L. K., Solomon, D. H., & Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205–224. doi:10.1111/j.1475-6811.2001.tb00036.x

Knobloch, L. K., & Theiss, J. A. (2010). An actor-partner interdependence model of relational turbulence: Cognitions and emotions. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(5), 595–619. doi:10.1177/0265407510368967

Knobloch, L. K., & Theiss, J. A. (2011). Relational uncertainty and relationship talk within courtship: A longitudinal actor–partner interdependence model. *Communication Monographs*, 78(1), 3–26. doi:10.1080/03637751.2010.542471

Krane, D., & Cottreau, A. (1998). *Generation 2001: A survey of the first college graduating class of the new millennium*. New York, NY: Harris and Associates, Inc.

Lamidi, E., & Manning, W. D. (2016). FP-16-17 Marriage and cohabitation experiences among young adults. *National Center for Family and Marriage Research Family Profiles*, 60.

- Lanz, M., & Tagliabue, S. (2007). Do I really need someone in order to become an adult? Romantic relationships during emerging adulthood in Italy. *Journal of Adolescent Research*, 22(5), 531–549. doi:10.1177/0743558407306713
- Larsson, H., Eriksson, P. L., & Frisén, A. (2019). “It’s a New Chapter Now”: Establishing commitments in the romantic domain during young adulthood. *Identity*, 1–21. doi:10.1080/15283488.2019.1704759
- Le, B., & Agnew, C. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta-analysis of the investment model. *Personal Relationships*, 10(1), 37–57. doi:10.1111/1475-6811.00035
- Le, B., Dove, N. L., Agnew, C. R., Korn, M. S., & Mutso, A. A. (2010). Predicting non-marital romantic relationship dissolution: A meta-analytic synthesis. *Personal Relationships*, 17(3), 377–390. doi:10.1111/j.1475-6811.2010.01285.x
- Leccardi, C. (2006). Redefining the future: Youthful biographical constructions in the 21st century. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2006(113), 37–48. doi:10.1002/cd.167
- Ledbetter, A. M., & Mazer, J. P. (2014). Do online communication attitudes mitigate the association between Facebook use and relational interdependence? An extension of media multiplexity theory. *New Media & Society*, 16(5), 806–822. doi:10.1177/1461444813495159
- Lehnart, J., Neyer, F. J., & Eccles, J. (2010). Long-term effects of social investment: The case of partnering in young adulthood. *Journal of Personality*, 78(2), 639 – 670. doi:10.1111/j.1467-6494.2010.00629.x
- Leverenz, A. L., & Brann, M. (2018). Communication at work, not play: An exploratory study of self-identified heterosexuals’ professional cross-sex friendships. *National Communication Association*, 104.
- Levinson, D. J. (1978). *The seasons of a man's life*. New York: Ballantine.
- Lewis, M. A., McBride, C. M., Pollak, K. I., Puleo, E., Butterfield, R. M., & Emmons, K. M. (2006). Understanding health behavior change among couples: An interdependence and communal coping approach. *Social Science & Medicine*, 62(6), 1369–1380. doi:10.1016/j.socscimed.2005.08.006

- Lin, Y. W., & Rusbult, C. E. (1995). Commitment to dating relationships and cross-sex friendships in America and China. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(1), 7-26. doi:10.1177/0265407595121002
- Livingston, K. R. (1980). Love as a process of reducing uncertainty: Cognitive theory. In K. S. Pope (Ed.), *On love and loving* (pp. 133-151). San Francisco: Jossey-Bass.
- Maguire, K. C. (2007). "Will It Ever End?": A (Re)examination of uncertainty in college student long-distance dating relationships. *Communication Quarterly*, 55(4), 415-432. doi:10.1080/01463370701658002
- Mahar, E. A., Webster, G. D., & Markey, P. M. (2020). Partner-objectification in romantic relationships: A dyadic approach. *Personal Relationships*, 27(1), 4-26. doi:10.1111/per.12303
- Maner, J. K., & Miler, S. L. (2010). The evolution of romantic relationships: Adaptive challenges and relationship cognition in emerging adulthood. In F. D. Fincham, & M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 169-189). Florida: Cambridge.
- Manning, W. D., Giordano, P. S., Longmore, M. A., & Hocevar, A. (2011). Romantic relationships and academic/career trajectories in emerging adulthood. In F. D. Fincham & M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 317-333). New York, NY: Cambridge University Press
- Malachowski, C. C., & Dillow, M. R. (2011). An examination of relational uncertainty, romantic intent, and attraction on communicative and relational outcomes in cross sex friendships. *Communication Research Reports*, 28(4), 356-368. doi:10.1080/08824096.2011.616245
- Martin, P., & Stayer, M. A. (1990). The experience of micro- and macroevents: A life span analysis. *Research on Aging*, 12(3), 294-310. doi:10.1177/0164027590123002.
- Mattingly, B. A., Wilson, K., Clark, E. M., Bequette, A. W., & Weidler, D. J. (2010). Foggy faithfulness: Relationship quality, religiosity, and the perceptions of dating infidelity scale in an adult sample. *Journal of Family Issues*, 31(11), 1465-1480. doi:10.1177/0192513X10362348
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York, NY: Guilford.

- Modell, J. (1989). *Into one's own: from youth to adulthood in the United States, 1920–1975*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Montgomery, M. J. (2005). Psychosocial intimacy and identity: From early adolescence to emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 346–374. doi:10.1177/0743558404273118
- Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). Defining Intimacy in Romantic Relationships. *Family Relations*, 42(1), 31-37. doi:10.2307/584918
- Norona, J. C., Olmstead, S. B., & Welsh, D. P. (2017). Breaking up in emerging adulthood: A developmental perspective of relationship dissolution. *Emerging Adulthood*, 5(2), 116–127. doi.org/10.1177/2167696816658585
- Nowinski, J. (1988). A lifelong love affair: *Keeping sexual desire alive in your relationship*. New York: Dodd, Mead & Company, Inc.
- Papero, D. V. (2000). Bowen systems theory. In F. M. Dattilio & L. J. Bevilacqua (Eds.), *Relationship dysfunction: A practitioner's guide to comparative treatments* (pp. 25-44). Springer.
- Parks, M., & Adelman, M. (1983). Communication networks and the development of romantic relationships: An expansion of uncertainty reduction theory. *Human Communication Monographs*, 10(1), 55–80. doi:10.1111/j.1468-2958.1983.tb00004.x
- Planalp, S., & Honeycutt, J. M. (1985). Events that increase uncertainty in personal relationships. *Human Communication Research*, 11(4), 593-604. doi: 10.1111/j.1468-2958.1985.tb00062.x
- Planalp, S., Rutherford, D. K., & Honeycutt, J. M. (1988). Events that increase uncertainty in personal relationships II: Replication and extension. *Human Communication Research*, 14(4), 516–547. doi:10.1111/j.1468-2958.1988.tb00166.x
- Prisbell, M., & Andersen, J. F. (1980). The importance of perceived homophily, level of uncertainty, feeling good, safety, and self-disclosure in interpersonal relationships. *Communication Quarterly*, 28(3), 22-33. doi:10.1080/01463378009369372
- Proulx, C. M., Helms, H. M., & Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 576–593. doi:10.1111/j.1741-3737.2007.00393.x

Pytlak, M. A., Zerega, L. M., & Houser, M. L. (2015). Jealousy evocation: Understanding commitment, satisfaction, and uncertainty as predictors of jealousy-evoking behaviors. *Communication Quarterly*, 63(3), 310–328. doi:10.1080/01463373.2015.

1039716

Reis, H. T., Collins, W. A., & Berscheid, E. (2000) The relationship context of human behavior and development. *Psychological Bulletin*, 126(6), 844–872. doi:10.1037//0033 2909.126.6.844

Rindfuss, R. R. (1991). The young adult years: Diversity, structural change, and fertility. *Demography*, 28(4), 493–512. doi:10.2307/2061419

Roberson, P. N., Norona, J. C., Fish, J. N., Olmstead, S. B., & Fincham, F. (2017). Do differences matter? A typology of emerging adult romantic relationship. *Journal of Social and Personal Relationships*, 34(3), 334–355. doi:10.1177/0265407516661589

Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M., & McGinn, M. M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(1), 140–187.

doi:10.1037/a0031859

Rodrigues, D. L., Lopes, D., & Prada, M. (2019). Cohabitation and romantic relationship quality among Portuguese lesbian, gay, and heterosexual individuals. *Sexuality Research and Social Policy*, 16(1), 100–111. doi: 10.1007/s13178-018-0343-z

Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172–186. doi:10.1016/0022-1031(80)90007-4

Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101–117. doi:10.1037=0022-3514.45.1.101

Rusbult, C. E., Arriaga, X. B., & Agnew, C. R. (2003). Interdependence in close relationships. In G. J. O. Fletcher, & M. S. Clark (Eds.), *Handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pp. 359–387). Oxford: Blackwell.

Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 175–204. doi:10.1177/026540759301000202

Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., & Verette, J. (1994). The investment model: An interdependence analysis of commitment processes and relationship maintenance. *Communication and relational maintenance* (pp. 115–139). San Diego, CA: Academic Press.

Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5(4), 357-391. doi:10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x

Rusbult, C. E. and Van Lange, P. A. M. (1996) Interdependence processes. In E.T. Higgins and A. Kruglanski (Eds.), *Social Psychology: Handbook of Basic Principles* (pp. 564–596). New York: Guilford Press.

Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M. (2003) Interdependence, interaction, and relationships. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 351–375. doi: 10.1146/annurev.psych.54. 101601.145059

Rusbult, C. E., Wieselquist, J., Foster, C. A., & Witcher, B. S. (1999). Commitment and trust in close relationships: An interdependence analysis. In J. M. Adams & W. H. Jones (Eds.), *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability* (pp. 427–449). New York, NY: Plenum.

Sakallı-Uğurlu, N. (2003). How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes, and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *The Journal of Psychology*, 137(3), 294–303. doi:10.1080/00223980309600615

Sarı, S., & Dağ, İ. (2009). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçları Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(4), 261-270.

Settersten R. A., Furstenberg F. F., & Rumbaut R. G. (2005), *On the frontier of adulthood: Theory, research, and public policy*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Settersten, R., & Ray, B. (2010) *Not quite adults: Why 20-somethings are choosing a slower path to adulthood and why it's good for everyone*. New York, NY: Bantam Books.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive. *Goodness-Of-Fit Measures Of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.

- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G., (2010). *A beginner's guide to Structural Equation Modeling*. New York: Taylor & Francis Group.
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., & King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of Educational Research* 99(6), 323-38. doi:10.3200/JOER.99.6.323-338
- Scott, M. E., Schelar, E., Manlove, J., & Cui, C. (2009). *Young adult attitudes about relationships and marriage: Times may have changed, but expectations remain high*. Washington, DC: Child Trends.
- Siegert, J. R., & Stamp, G. H. (1994). "Our first big fight" as a milestone in the development of close relationships. *Communication Monographs*, 61(4), 345–360. doi:10.1080/03637759409376342
- Shulman, S., & Connolly, J. (2013). The challenge of romantic relationships in emerging adulthood: Reconceptualization of the field. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27–39. doi:10.1177/ 2167696812467330
- Shulman, S., & Nurmi, J.-E. (2010). Understanding emerging adulthood from a goal-setting perspective. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2010(130), 1–11. doi:10.1002/cd.277
- Shulman, S., & Scharf, M. (2000). Adolescent romantic behaviors and perceptions: Age-and gender-related differences, and links with family and peer relationships. *Journal of Research on Adolescence*, 10(1), 99–118. doi:10.1207/SJRA1001_1
- Shulman, S., Scharf, M., Livne, Y., & Barr, T. (2013). Patterns of romantic involvement among emerging adults: Psychosocial correlates and precursors. *International Journal of Behavioral Development*, 37(5), 460-467. doi:10.1177/0165025413491371
- Sneed, J. R., Hamagami, F., McArdle, J. J., Cohen, P., & Chen, H. (2007). The dynamic interdependence of developmental domains across emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(5), 351–362. doi:10.1007/s10964-006-9081-2
- Solomon, D. H., & Theiss, J. A. (2008). A longitudinal test of the relational turbulence model of romantic relationship development. *Personal Relationships*, 15(3), 339–357. doi:10.1111/j.1475-6811.2008.00202.x

Sprecher, S., & Hendrick, S. S. (2004). Self-disclosure in intimate relationships: Associations with individual and relationship characteristics over time. *Journal of Social and Clinical Psychology, 23*(6), 857–877. doi:10.1521/jscp.23.6.857.54803

Stanley, S. M., Rhoades, G. K., & Fincham, F. D. (2010). Understanding romantic relationships among emerging adults: The significant role of cohabitation and ambiguity. In F. D. Fincham, & M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 224–251). Florida: Cambridge.

Stephanou, G. (2012). Romantic relationships in emerging adulthood: Perception-partner ideal discrepancies, attributions, and expectations. *Psychology, 3*(2), 150–160. doi:10.4236/psych.2012.32023

Steuber, K. R., Priem, J. S., Scharp, K. M., & Thomas, L. (2014). The Content of Relational Uncertainty in Non-Engaged Cohabiting Relationships. *Journal of Applied Communication Research, 42*(1), 107–123. doi:10.1080/00909882.2013.874569

Sternberg R. J. & Barnes M. L. (1988), *The psychology of love*. New York: Vali-Ballou Press.

Stewart, M. C., Dainton, M., & Goodboy, A. K. (2014). Maintaining relationships on Facebook: Associations with uncertainty, jealousy, and satisfaction. *Communication Reports, 27*(1), 13–26. doi:10.1080/08934215.2013.845675

Strandell, J. (2018). Increasing marriage rates despite high individualization: Understanding the role of internal reference in Swedish marriage discourse. *Cultural Sociology, 12*(1), 75–95. doi:10.1177/1749975517722476

Strelan, P., & Pagoudis, S. (2018). Birds of a feather flock together: The interpersonal process of objectification within intimate heterosexual relationships. *Sex Roles, 79*(1-2), 72–82. doi:10.1007/s11199-017-0851-y

Sunnafrank, M. (1990). Predicted outcome value and uncertainty reduction theories: A test of competing perspectives. *Human Communication Research, 17*(1), 76–103. doi: 10.1111/j.1468-2958.1990.tb00227.x

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.

Teger, A. I. (1980). Too much invested to quit. In *General Psychology*. Oxford, UK: Pergamon Press.

- Theiss, J. A., Estlein, R., & Weber, K. M. (2012). A longitudinal assessment of relationship characteristics that predict new parents' relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 20(2), 216–235. doi:10.1111/j.1475-6811.2012.01406.x
- Theiss, J. A., & Knobloch, L. K. (2009). An actor-partner interdependence model of the experience and expression of irritations in romantic relationships. *Communication Research*, 36(4), 510–536. doi:10.1177/0093650209333033
- Theiss, J. A., & Nagy, M. E. (2010). Actor-partner effects in the associations between relationship characteristics and reactions to marital sexual intimacy. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(8), 1089–1109. doi:10.1177/0265407510381254
- Theiss, J. A., & Solomon, D. H. (2006). A Relational Turbulence Model of communication about irritations in romantic relationships. *Communication Research*, 33(5), 391-418. doi:10.1177/0093650206291482
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *Social psychology of groups*. New York: Wiley.
- Tomar, İ. H. (2014). *Kaynak kaybı ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide başa çıkma stratejilerinin diyardik analizi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tropper, R. (1972). The consequences of investment in the process of conflict. *Journal of Conflict Resolution*, 16(1), 97-98. doi:10.1177/002200277201600107
- Türk Dil Kurumu. (2019). Aralık 2019 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). Aralık, 2020 tarihinde <https://www.tuik.gov.tr/> adresinden erişildi.
- U.S. Bureau of the Census. (2019). Aralık, 2020 tarihinde <https://www.census.gov/> adresinden erişildi.
- Van Lange, P. A. M., & Rusbult, C. E. (1995). My relationship is better than-and not as bad as yours is: The perception of superiority in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(1), 32-44. doi:10.1177/0146167295211005
- Van Lange, P. A. M., & Rusbult, C. E. (2011). *Handbook of theories of social psychology*. 251 271. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., Arriaga, X., Witcher, B. & Cox, C. L. (1997). Willingness to sacrifice in close relationship. *Journal of Personality and Social*

Psychology, 72(6), 1373-1395. doi:10.1037/0022-3514.72.6.1373

Waite, L. J. (1995). Does marriage matter? *Demography*, 32(4), 483–507. doi:10.2307/2061670

Waltz, C. F., Strickland, O. L., & Lenz, E. R. (2010). *Measurement in nursing and health research*. New York: Springer Publishing Company.

Wang, J., & Wang, X. (2012) *Structural Equation Modeling: Applications Using Mplus: methods and applications*. West Sussex: John Wiley & Sons.

Wangqvist, M., Carlsson, J., van der Lee, M., & Frisén, A. (2016). Identity development and romantic relationships in the late twenties. *Identity*, 16(1), 24–44. doi:10.1080/15283488.2015.1121819

Weigel, D. J., Brown, C., & O'Riordan, C. K. (2011). Everyday expressions of commitment and relational uncertainty as predictors of relationship quality and stability over time.

Communication Reports, 24(1), 38–50. doi:10.1080/08934215.2010.511400

Wenth, L. K. (2020). *Mental health during emerging adulthood: The role of differentiation of self and social comparison orientation using social media*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Mississippi State University Human Development and Family Science in the School of Human Sciences, Mississippi.

Whisman, M. A. (2007). Marital distress and DSM-IV psychiatric disorders in a population based national survey. *Journal of Abnormal Psychology*, 116(3), 638–643. doi:10.1037/0021-843X.116.3.638

Whitehead, B. D., & Popenoe, D. (2001). “*Who wants to marry a soulmate?*” *The state of our unions*. New Brunswick, NJ: The National Marriage Project.

Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A., & Agnew, C. R. (1999). Commitment, pro relationship behavior, and trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(5), 942–966. doi.org/10.1037/0022-3514.77.5.942

Willoughby, B. J., & Hall, S. S. (2015). Enthusiasts, delayers, and the ambiguous middle: Marital paradigms among emerging adults. *Emerging Adulthood*, 3(2), 123-135. doi:10.1177/2167696814548478

Young, V., Curran, M., & Totenhagen, C. (2012). A daily diary study working to change the relationship and relational uncertainty in understanding positive relationship quality.

Journal of Social and Personal Relationships 30(1), 132-148.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzin Formu

Ek 2. Kişisel Bilgi Formu

I.

1. Rumuz: *(Lütfen partnerinizle birlikte belirleyeceğiniz bir rumuz seçin. Siz ve partneriniz kendi ölçeklerinize belirlediğiniz bu rumuzu yazınız. Rumuzunuz ikinizin de hatırlayabileceği herhangi bir isim ya da kısaltma olabilir. Örn., çiçek, RB, sevgi gibi)*

.....

2. Yaşınız:
3. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
4. Eğitim durumunuz: İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Yüksek Lisans () Doktora ()

5. Şu anki ilişki süreniz: *(ay ya da yıl olarak belirtiniz)*
6. Bugüne kadar sizin için duygusal anlamda önemli olan kaç ilişki yaşadınız?

7. Şu anki ilişkiniz sizin için ne kadar önem taşımaktadır? (size uygun gelen dereceyi işaretleyiniz.)

1 2 3 4 5 6 7

Çok az

Çok fazla

8. İlişkinizin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? (uygun gelen alanı işaretleyiniz)

İlişkimize bu şekilde devam edeceğiz	
Evleneceğiz	
İlişkimiz bitecek, ayrılmayı düşünüyorum, ayrılacağım	
İlişkimiz bitecek, partnerim benden ayrılmayı düşünüyor ayrılacak	
İlişkimizin geleceğinden emin değilim	

Diğer (Lütfen Belirtiniz)

II.

Romantik ilişkiler yaşayan bireylerin, ilişkileri hakkında kafalarında sorular olması normaldir. Kişiler yaşadıkları romantik ilişkide kendi düşünceleri, duyguları ve davranışları hakkında belirsizlik yaşayabilir, ilişkilerinin doğasından emin olmayabilirler, ilişkilerinin doğasından emin olmayabilirler.

Mevcut ilişkinizde sizi, yaşadığınız ilişki hakkında belirsizliğe ve şüpheyi düşüren alanları lütfen işaretleyiniz.

Yaş farkının az ya da çok olması	
Şehir (Uzak mesafeli bir ilişki yaşama)	
Din/Dil/Mezhep Farklılıkları	
Kariyer Hedefleri	
İletişim Sorunları	
Cinsellik	
Maddi Sorunlar	
Sağlık Sorunları	
Kendi ailemden kaynaklı sebepler	
Partnerimin ailesinden kaynaklı sebepler	

Diğer (Lütfen belirtiniz)

Ek-3: İlişkisel Belirsizliği Ölçeği*

Bu bölümde; kendinizle, partnerinizle ve ilişkinizle ilgili romantik ilişkinizde

yaşayabileceğiniz “ilişkisel belirsizlik” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler hakkında ne derece emin olduğunuzu belirtmeniz gerekmektedir.

Örnek:

Kendinizle ilgili bu konularda ne kadar eminsiniz?	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen eminim

1)Partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında	1	2	3		5
--	---	---	---	---	---

Bu ifadede sizden istenen, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz değil, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında sizin ne kadar emin olduğunuz ve bu durumun sizin için ne kadar açık /belirli olduğudur. Bu sadece bir örneklendirmedir. Lütfen bu üç bölümü kapsayan soruları emin olma durumunuza göre cevaplayınız.

*Bu bölümde **kendinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “ilişkisel belirsizlik” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.*

Kendinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen Eminim
1)Partnerinizden hoşlanma düzeyinizden	1	2	3	4	5
2)Bu ilişkinin sizin için öneminden	1	2	3	4	5
3)Bu ilişkiyi sürdürme isteğinizden	1	2	3	4	5

*Bu bölümde **partnerinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “ilişkisel belirsizlik” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.*

Partnerinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen eminim
1)Partnerinizin bu ilişkinin geleceğine yönelik amaçlarından	1	2	3	4	5
2)Partnerinizin sizinle romantik anlamda ne derece ilgilendiğinden	1	2	3	4	5

*Bu bölümde **ilişkinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “ilişkisel belirsizlik” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.*

İlişkinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen eminim
1)Bu ilişkinin kurallarından	1	2	3	4	5
2)Bu ilişkinin nereye gittiğinden	1	2	3	4	5

*Ölçeğin her bir alt boyutu için örnek maddeler sunulmuştur.

Ek-4: İlişki İstikrarı Ölçeği**

İlişki Doyumu:

Şu anki yakın ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)

Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamıyla doğru

a) Birlikte olduğum kişi, kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerimi karşılıyor.				
b) Birlikte olduğum kişi beraberce bir şeyler yapma, beraber olmaktan keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerimi karşılıyor.				

2) İlişkimiz benim için doyum verici.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

4) İlişkim ideal bir ilişkiye yakındır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

Alternatiflerin Kalitesi

Lütfen **bir başkasıyla beraber olduğunuzu varsayın** ve sizce bu kişi gereksinimleriniz ne oranda karşıladı, tahminlerinizi göz önüne alarak aşağıdaki ifadelerin her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)

	Tamamen Yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamıyla doğru
a) Kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.				

5) Bir başkasıyla flört etme, kendi kendime ya da arkadaşlarımla zaman geçirmek bana oldukça çekici geliyor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

Yatırım Miktarı

Şu andaki ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerin her birine ne derecede katıldığınızı belirtiniz.

1)

	Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamıyla doğru
a) İlişkimiz için çok fazla yatırım yaptım.				
b) Birlikte olduğum kişiye, sırlarım gibi pek çok özel şey anlatmaktayım.				

2) İlişkimize öyle çok yatırım yaptım ki, eğer bu ilişki sona erecek olursa çok şey kaybetmiş olurum.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış **Tamamıyla doğru**

5) Birlikte olduğum kişiyle ayrılmamız, aile ve arkadaşlarımla olan ilişkilerimi olumsuz etkiler.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış **Tamamıyla doğru**

****Ölçeğin her bir alt boyutu için örnek maddeler sunulmuştur.**